

ПРОФІЛЬ МІСТА ЧЕРКАСИ

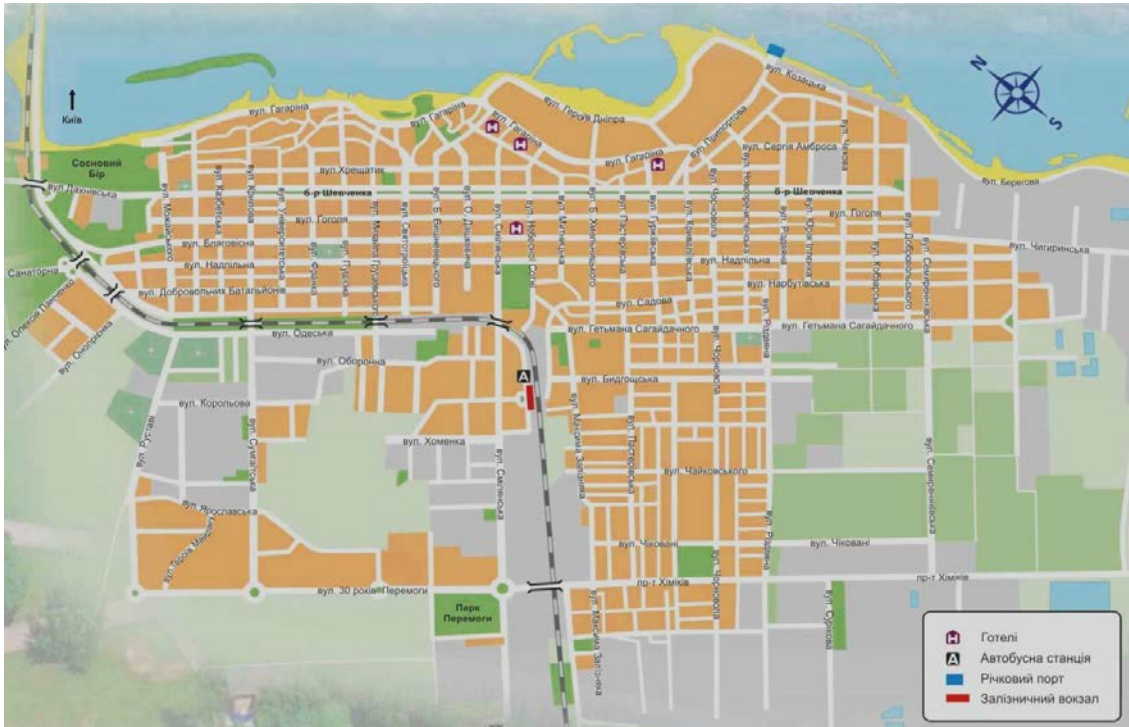
2024 рік

Зміст

<u>1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ</u>	3
<u>Контактна інформація</u>	3
<u>Загальна площа</u>	3
<u>Відстані до основних центрів та кордонів</u>	3
<u>Географічні особливості</u>	4
<u>Адміністративно – територіальні одиниці</u>	6
<u>Населення</u>	7
<u>Історична довідка</u>	10
<u>Природні ресурси</u>	15
<u>Структура земельного фонду</u>	21
<u>Бюджет міста</u>	21
<u>Результати зовнішнього оцінювання міста</u>	25
<u>2. ЕКОНОМІКА</u>	28
<u>Загальний опис</u>	28
<u>Питома вага Черкас в економіці Черкаської області</u>	29
<u>Найважливіші підприємства за галузями</u>	30
<u>Промисловий комплекс м. Черкаси</u>	36
<u>Підприємництво</u>	42
<u>Ключові характеристики</u>	49
<u>Споживчий ринок</u>	52
<u>Динаміка залучення іноземних інвестицій</u>	53
<u>Динаміка зовнішньоекономічної діяльності</u>	56
<u>Динаміка освоєння капітальних інвестицій</u>	60
<u>Будівельна діяльність</u>	63
<u>3. ІНФРАСТРУКТУРА</u>	66
<u>Загальний опис</u>	66
<u>Транспортна інфраструктура</u>	68
<u>Торгівельна та побутова інфраструктура міста</u>	73
<u>Характеристика сервісної інфраструктури для бізнесу</u>	76
<u>Комунальна інфраструктура</u>	82
<u>Інфраструктура туризму</u>	87
<u>4. СОЦІАЛЬНА СФЕРА</u>	99
<u>Загальний опис</u>	99
<u>Ринок праці та заробітна плата</u>	101
<u>Заборгованість із виплати заробітної плати</u>	103
<u>Трудові ресурси</u>	104
<u>Охорона здоров'я</u>	106
<u>5. ГУМАНІТАРНА СФЕРА</u>	112
<u>Загальний опис</u>	112
<u>Освіта</u>	116
<u>Заклади культури</u>	117
<u>Найвизначніші пам'ятки</u>	119
<u>Фізкультура і спорт</u>	119
<u>6. МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ</u>	121

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Контактна інформація

Черкаська міська громада — територіальна громада в Україні, в Черкаському районі Черкаської області. Адміністративний центр - місто Черкаси. Утворена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року.

КАТОТТГ (кодіфікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад): UA71080490000022110

Адреса Черкаської міської ради та виконавчого комітету Черкаської міської ради:

- поштовий індекс 18000, місто: Черкаси, вулиця Байди Вишневецького 36;
- код 472, телефон: 36-01-84;
- електронна пошта: info@rada.ck.ua;
- сайт: <http://www.rada.cherkasy.ua/>;

Загальна площа

7759 га (77,59 кв. км.)

в т. ч.

- забудовані землі 5978 га
- площа парків та скверів міста 203,2 га

Відстані до основних центрів та кордонів

до найближчих значних аеропортів України:

- до аеропорту Бориспіль 160 км (99,4 милі);
- до аеропорту Жуляни 192 км (119,3 милі);

до найбільших міст України:

до Києва 189 км (117,44 милі);
до Харкова 371 км (230,53 милі);
до Дніпра 281 км (174,6 милі);
до Львова 727 км (451,7 милі);
до Одеси 445 км (276,5 милі);

до найбільших європейських міст:

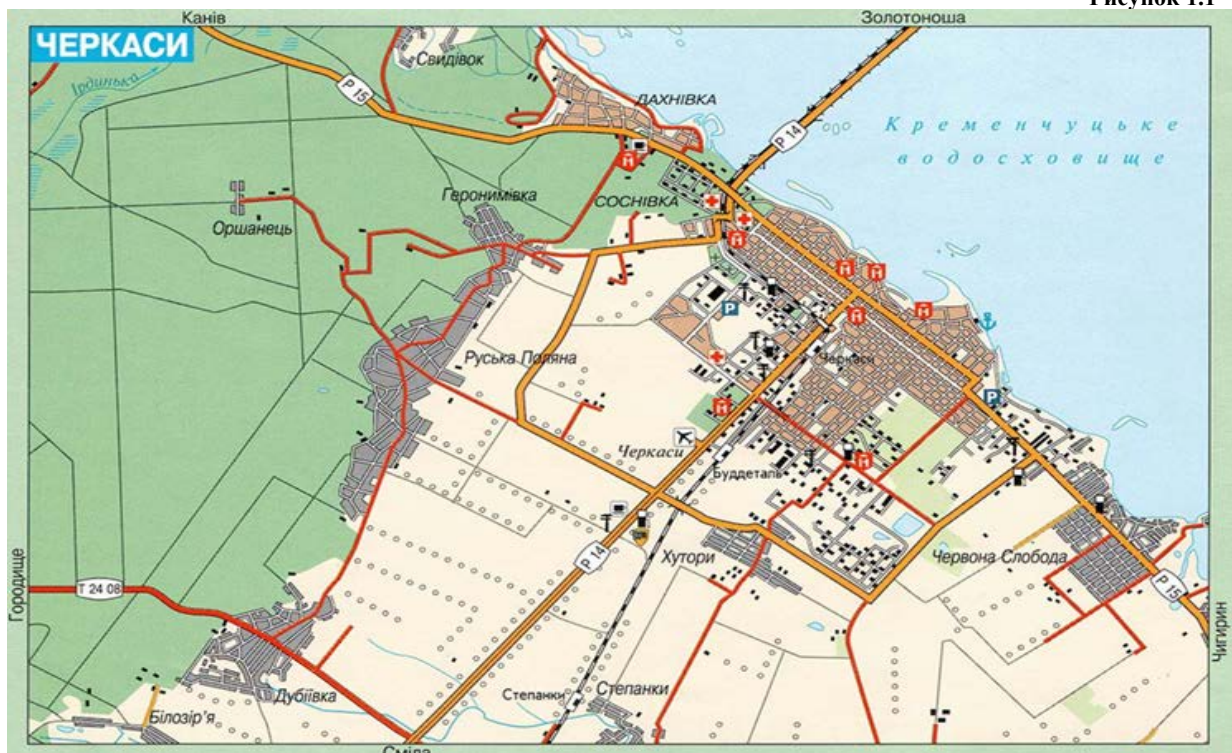
до Лондона 2592 км (1610,5 милі);
до Парижа 2588 км (1608,1 милі);
до Берліна 1526 км (948,2 милі);
до Рима 2541 км (1578,9 милі);
до Варшави 966 км (600,2 милі);

до пунктів пропуску через державний кордон України:

до переходу Ягодин – Дорогуськ (на кордоні з Польщею) 692 км (429,9 милі);
до переходу Ужгород - Вишне-Немецьке (на кордоні з Словаччиною) 998 км (620,1 милі);
до переходу Чоп - Захонь (на кордоні з Угорщиною) 1000 км (621,3 милі);
до переходу Дякове – Халмеу (на кордоні з Румунією) 1030 км (640 миль);
до переходу Танюшівка – Ровеньки (на кордоні з Російською Федерацією) 662 км (411,3 милі);
до переходу Виступовичі – Словечно (на кордоні з республікою Білорусь) 406 км (252,2 милі);
до переходу Могилів-Подільський – Отач (на кордоні з республікою Молдова) 405 км (251,6 милі);

Географічні особливості

Рисунок 1.1

Черкаси розташовані в Центральній Україні, на високому правому березі головної річкової артерії України — Дніпра, зокрема, створеного в його середній течії Кременчуцького водосховища, через яке збудовано найбільший міст-дамбу в Україні. Рельєф історичної частини міста сформували Замкова гора, на якій колись розташовувався Черкаський замок, та численні яри в Соснівці. Більша частина міста розташована на рівнині. Площа міста Черкаси становить 77,5 км². Місто простяглось на 17 км уздовж берега Кременчуцького водосховища, завширшки Черкаси близько 8 км.

Рисунок 1.2

Громада межує на півночі та північному заході з Будищенською громадою, на півночі існує невеликий кордон (на Черкаській дамбі) із Золотоніською громадою Золотоніського району. На північному сході, сході, південному сході, півдні та південному заході її оточує Червонослобідська громада. На південному заході громада має кордон зі Степанківською громадою та на південному заході, заході та північному заході з Руськополянською громадою. Крайня північна точка знаходиться північніше мікрорайону Дахнівка на березі Кременчуцького водосховища, крайня південна - на перехресті вулиць Героїв Холодного Яру та Попівка, поблизу ПРАТ "Азот", крайня західна знаходиться у селищі Оршанець, та крайня східна розташовується поблизу вулиці Берегової.

Територія міста повністю належить до лісостепової зони. Відповідно до геоморфологічної та орографічної ситуації природний ґрунтовий покрив території неоднорідний.

Домінуючими в західній половині міста та його околиць є темно-сірі опідзолені ґрунти в комплексі з лучно-чорноземними та чорноземами опідзоленими і деградованими. Східна половина міста покрита чорноземами осолоділими, чорноземами глибокими малогумусними в комплексі з лучно-

чорноземними ґрунтами і солодями. Ці ґрунти вважаються найбільш родючими в регіоні.

Територія борової тераси (район Соснівки-Дахнівки) складена піщаними та глинисто-піщаними ґрунтами дернового типу - від пісків слабогумусованих до дернових з різним ступенем розвинутості гумусового горизонту та оглеєності. Рівень родючості через низький вміст гумусу цих ґрунтів низький, а піщаний механічний склад, обумовлюючи вітрову ерозію, потребує їх лісозакріплення. Низькі та заплавні ділянки зайняті гідроморфними ґрунтами переважно легкого механічного складу - лучними солонцюватими та болотними, нерідко в комплексі з солонцями. Природна родючість гідроморфних ґрунтів низька через їх перезволоженість (значна частина їх відноситься до заливних луків), малу структурованість гумусового горизонту та низький вміст поживних речовин. Тому ґрунти потребують меліорації, мінерального та органічного живлення; вони здебільшого сприятливі для вологолюбних насаджень, організації лугопаркових зон.

В структурно-тектонічному відношенні місто знаходиться в межах північно-східного середньодніпровського схилу Українського кристалічного щита з різким падінням його поверхні, в межах якого і сформувалась терасова правобережна рівнина. В межах міста докембрійський фундамент залягає на глибинах понад 180 м і представлений гнейсами, пегматитами. Зверху він перекритий потужною товщею тріасових, юрських, палеогенових осадових відкладів. Інженерно-геологічний шар товщею від декількох до декількох десятків метрів представлений переважно четвертинними піщаними відкладами з прошарками супісків та суглинків, перекритими на терасах горизонтом лесовидних суглинків товщиною в декілька метрів. В районі Соснівки верхній шар відкладів - це еолові піски потужністю до 10 м.

Таким чином, геолітологічна основа є сприятливою в інженерно-геологічному відношенні для містобудівного освоєння території.

В гідрогеологічному відношенні територія міста розташована в межах басейну Дніпровсько-Донецької западини. Підземні води спостерігаються у всіх стратиграфічних комплексах осадових порід - крейдяних, палеогенових, неогенових, четвертинних відкладах.

Адміністративно – територіальні одиниці

До складу Черкаської міської громади ввійшла Черкаська міська рада, що до адміністративної реформи об'єднувала два населених пункти, які і стали членами громади:

- місто Черкаси
- селище Оршанець (навчальний центр Державної прикордонної служби України).

У зоні економічного впливу м.Черкаси, як обласного та районного центру, на території 6878,0 км² розташовано 26 територіальних громад, де мешкає понад 597,0 тис. осіб.

Населення

Таблиця 1.1

	Одиниці виміру	2010	2015	2017	2019	2020	2021	2022	2023
Наявне населення (на кінець року)	осіб	287712	284235	278830	275665	273533	269836	267672	265976
Щільність населення (на кінець року)	осіб на 1 км ²	3689	3662	3593	3543	3525	3477	3431	3409
Розподіл наявного населення за статтю (на кінець року)									
Чоловіки	осіб	130610	130138	127745	126131	124638	122790	122303	121366
Жінки	осіб	154635	154097	151085	149534	148895	147046	145369	144610
На 1000 чоловіків припадає жінок (на кінець року)	осіб	1183	1184	1182	1185	1194	1197	1188	1191

Максимальна чисельність жителів міста – 312,7 тис. осіб зафіксована на 1 січня 1994 р. З того часу в Черкасах, як в більшості регіонів України триває процес скорочення чисельності населення.

Рисунок 1.3

За даними Держкомстату України, на початок 2024 р. чисельність наявного населення в Черкасах становила 265976 осіб.

Серед обласних центрів України за чисельністю населення Черкаси посідають 16 місце.

Таблиця 1.2

№	Місто	Населення на (01.01.2003), тис. осіб	Населення на (01.01.2015), тис. осіб	Населення на (01.01.2022), тис. осіб	Зміна 2003–2021
1	Київ	2621,689	2887,974	2952,301	112,6%
2	Харків	1466,297	1452,887	1421,125	96,9%
3	Одеса	1021,064	1016,515	1010,537	99,0%
4	Дніпро	1071,421	992,178	968,502	90,4%
5	Донецьк	1026,036	936,257	901,645	87,9%
6	Львів	758,686	759,094	717,273	94,5%
7	Запоріжжя	811,078	761,992	710,052	87,5%
8	Миколаїв	511,522	494,763	470,011	91,9%
9	Луганськ	499,04	444,243	397,677	79,7%
10	Вінниця	357,941	372,484	369,739	103,3%
11	Сімферополь	363,997	338,319	336,212	92,4%
12	Чернігів	303,817	294,76	282,747	93,1%
13	Полтава	315,268	294,962	279,593	88,7%
14	Херсон	364,345	334,851	279,131	76,6%
15	Хмельницький	253,952	267,736	274,452	108,1%
16	Черкаси	294,823	285,608	269,836	91,5%
17	Чернівці	241,166	264,333	264,298	109,6%
18	Житомир	282,321	269,942	261,624	92,7%
19	Суми	291,586	271,57	256,474	88,0%
20	Рівне	248,472	249,639	243,873	98,1%
21	Івано-Франківськ	254,541	247,792	238,196	93,6%
22	Тернопіль	226,318	217,773	225,004	99,4%
23	Кропивницький	260,233	240,942	219,676	84,4%
24	Луцьк	206,215	217,103	215,986	104,7%
25	Ужгород	117,22	115,515	115,449	98,5%

Скорочення чисельності населення міста пов'язане з негативними процесами, що відбувалися після 1990 року в Україні загалом та в господарському комплексі міста зокрема, загальним зниженням рівня життя, що призвело до зменшення народжуваності і збільшення смертності.

Як результат вищезазначених демографічних та міграційних процесів, відбулися негативні зміни у віковій структурі населення: дещо зменшилась частка населення молодшої вікової групи, та збільшилась частка населення старшої вікової групи. Відбулося певне «старіння» населення міста: якщо на кінець 2001 року середній вік жителя Черкас становив 37,1 року, то вже на початок 2022 р. цей показник становив 42,8 р.

Динаміка вікової структури населення за основними віковими групами наведена нижче в таблиці:

Таблиця 1.3

	Розподіл постійного населення за окремими віковими групами (на кінець року), осіб			Демографічне навантаження на 1000 осіб у віці 15-64 роки особами у віці 0-14 та 65 років і старше (на кінець року), осіб	Частка окремої вікової групи у загальній кількості постійного населення (на кінець року), %		
	обидві статі				0-14 років	15-64 роки	65 років і старше
	0-14 років	15-64 роки	65 років і старше				
2005	36897	217540	35984	335	12,7	74,9	12,4
2010	34452	214491	36302	330	12,1	75,2	12,7
2011	34677	212564	37204	338	12,2	74,7	13,1
2012	35182	210591	38151	348	12,4	74,2	13,4
2013	35856	208233	39433	362	12,7	73,4	13,9
2014	36514	205402	41225	378	12,9	72,5	14,6
2015	37298	202305	42165	391	13,2	71,8	15,0
2017	37720	194431	44212	421	13,6	70,3	15,9
2018	37712	192298	44781	428,9	13,7	69,9	16,4
2019	37405	190027	48233	437,6	13,6	69,5	16,7
2020	36839	188031	46196	441,6	13,5	69,4	17,1
2021	36295	186363	47178	447,9	13,5	69,0	17,5

Продовження Таблиці 1.3

	Одиниці виміру	2005	2010	2012	2013	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Середній вік (на кінець року)	років	38,5	39,9	40,4	40,7	41,2	41,9	42,2	42,5	42,8	42,8
Кількість живонароджених	осіб	2290	2721	2831	2759	2663	2199	2050	1902	1693	1529
на 1000 осіб наявного населення	‰	7,8	9,4	9,9	9,6	9,3	7,8	7,4	6,9	6,2	5,6
Кількість померлих	осіб	3424	3259	3206	3208	3314	3352	3448	3467	3738	4344
на 1000 осіб наявного населення	‰	11,7	11,3	11,2	11,2	11,6	12,0	12,4	12,5	13,6	16,0
Природний приріст (скорочення) населення	осіб	-1134	-538	-375	-449	-651	-1153	-1398	-1565	-2045	-2815
на 1000 осіб наявного населення	‰	-3,9	-1,9	-1,3	-1,6	-2,3	-4,1	-5,0	-5,6	-7,4	-10,4
Міграційний приріст (скорочення) населення	осіб	-15	-200	-146	47	-722	-2456	-174	-28	-87	-

на 1000 осіб наявного населення	‰	-0,1	-0,2	-0,5	0,2	-2,5	-8,8	-0,6	-0,1	-0,3	-
Кількість шлюбів	одиниць	2481	2391	2374	2568	3047	2529	2375	2508	1781	1781
на 1000 осіб наявного населення	‰	8,5	8,3	8,3	9,0	10,7	9,0	8,5	9,1	6,5	6,5
Кількість розлучень	одиниць	1407	1025	390	408	388	361	641	396	315	315
на 1000 осіб наявного населення	‰	4,8	3,6	1,4	1,4	1,4	1,3	2,3	1,4	1,1	1,1

Історична довідка

Вже в пізньому палеоліті (40-10 тис. років тому) місце розташування Черкас знаходилося в зоні стійкого заселення та господарської діяльності людини. До епохи мезоліту (9-6 тис. років до н. е.) відносяться окремі артефакти, знайдені на території Черкас, поруч з сучасною Долиною троянд. Також відома стоянка Дніпровець епохи раннього мезоліту, в гирлі річки на околиці мікрорайону Дахнівки, що відноситься до зимовніковської культури (9-7 тис. років до н. е.) В IV ст. н. е. на березі Дніпра, на території майбутнього міста (сучасний район готелю «Дніпро»), існувало поселення черняхівської культури. Поряд знаходився могильник жителів цього поселення, функціонування якого датується приблизно 350-375 рр. н.е. .

За часів Київської Русі, на території сучасного міста існувало поселення - городище, яке входило в систему оборонних замків-фортець для захисту від кочівників, що підтверджується виявленими артефактами - зброєю, знаряддями праці, монетами, датованими X-XII ст. Судячи з досліджених археологами і антропологами поховань, основним населенням цього селища були слов'яни і алани, невелика частина його жителів вже були християнами. Представники алан та інших кочових іраномовних племен скіфо-сарматського походження перебували на службі київського князя, проте вже в XII в. їх сліди губляться, згадки в літописах відсутні. Літопис також називає берендеїв, яких селили тут київські князі, чорними клобуками або черкасами. Звідси бере назву одна з теорій походження назви міста.

Татаро-монгольська навала надовго спустошило ці землі, але з часом люди потроху поверталися, відродилося життя. Безперервний розвиток міста простежується з кінця XIII ст. Російський історик І.М.Болтін у своїх дослідженнях стверджує, що Черкаси засновані 1284 року, що на 2 роки раніше за офіційно прийняту дату. Цієї ж думки дотримуються і відомі вчені-історики М.М.Карамзін, П.П.Семенов-Тянь-Шанський та інші.

Перша письмова згадка про Черкаси датується 1305 роком у Густинському літописі відомостями про те, що в "літо 1305 литовський князь Гедимін завоював Київ, потім Канів і Черкаси". Черкаси згадуються там як вже існуюче місто. Місцевий люд, що тяжів до укріпленого міста, як і всіх українців, тоді називали черкасами.

Починаючи з 1360-их років XIV століття в історії Черкас розпочинається період, пов'язаний із входженням міста до Литовського князівства. Відтоді Черкаси, в складі автономного на той час від литовських урядників удільного Київського князівства, стають центром Черкаського староства. Тут постійно перебував староста – намісник великого литовського князя. Так, у 1384 році місто згадується як укріплене місто на південних окраїнах держави. Роль Черкас зростає наприкінці XV століття, коли посилюються напади кримських татар на Україну. Так, у 1483 році мешканці міста успішно відбили напад військ хана Менглі-Герая. Черкаський замок разом з замками Вінниці, Брацлава і Канева утворював своєрідну лінію оборони на південних рубежах Київської землі, на шляху кримсько-татарських нападників.

Географічні й політичні умови впливали і на внутрішнє життя Черкас. В цей період місто стає одним із осередків формування нового соціального стану — козацтва. Польський історик і етнограф Едвард Руліковський, автор статті про місто Черкаси у «Географічному Словнику Королівства Польського», наводить переказ про те, що ще до переселення за Дніпровські пороги у XVI ст., перша Січ була біля с. Дахнівка - нині мікрорайону Черкас. Перші згадки про козаків відносяться до періоду, коли намісником черкаським був князь Богдан Глинський (1488-1495), людей якого татари називали "козаками черкаськими". Особливо уславились черкаські козаки в той період, коли старостою черкаським і канівським в 1514—1535 роках був Остафій Дашкевич (1472-1535). У цей час (1531р.) Черкаси витримали місячну облогу військ кримського хана Саадет-Герая. За час свого старостування Дашкевич очолив кілька вдалих походів черкасців проти кримських татар і турків. Урядуючи в Черкасах і Каневі, Дашкевич згуртував навколо себе козаків, зміцнив роль цих міст як центрів формування українського козацтва. У середині XVI століття місце черкаського й канівського старости посідав князь Дмитро Вишневецький - один з перших гетьманів запорозького козацтва. Від назви міста, навколо яких поселялись козаки, їх почали називати черкасами. А в російських документах XVI-XVII століть черкасами називали вже всіх українців.

Для оборони міста 1549 року черкаські звели на виступі дніпровської кручі (пізніше Замковій горі) фортецю. Від поля її відділяв широкий рів, саме ж місто розбудовувалось обабіч замку. На виступах круч височіли дерев'яні церкви. Були у місті і муровані будівлі. Серед них — споруди, що містились на території сучасного скверу Богдана Хмельницького. Тут була резиденція князів Вишневецьких, укріплена високими мурами.

Відіграючи роль своєрідного плацдарму у заселенні пониззя Дніпра, Черкаси далі розвивались як місто. Тоді місто нараховувало 2 тис. дорослих жителів. Городяни обробляли землю, ловили рибу в Дніпрі та численних річках і озерах, полювали, розводили бобрів, приручали диких коней, тримали пасіки. Водним шляхом Черкаси вже тоді сполучались не тільки з прилеглими до Дніпра землями, а й з Волиню — через Прип'ять та її праві притоки.

Центром міського життя у той час був замок, збудований на місці старого. Він стояв на найвищій, вигідній з погляду оборони, Замковій горі над Дніпром. Стіни цієї фортифікаційної споруди були зведені з міцних дубових і соснових колод і по периметру мали 4 башти, між якими було 29 засипаних землею зрубів з накриттям. На випадок облоги в замку зберігалося продовольство і вода.

1 липня 1569 року відбулося підписання Люблінської унії, згідно з якою Україну, а отже і місто Черкаси, було передано зі складу Великого князівства Литовського до Польської корони. Розпочалася польська колонізація краю. У 1591 році вибухнуло повстання під проводом гетьмана Криштофа Косинського, котрий загинув у Черкасах від рук челяді черкаського старости Олександра Вишневецького. У 1595 році повстання під проводом Северина Наливайка поширилось і на територію Черкащини, міста Канів і Черкаси перейшли під контроль повстанців.

В історії міста особливе місце посідає Черкаський полк, який утворений 1625 року як один з полків реєстрового козацтва. У роки Національно-Визвольної війни з 1648 року він набув значення адміністративно-територіальної одиниці. Тоді Черкаський полк був одним з найбоєздатніших і брав участь в усіх важливих битвах війська Богдана Хмельницького.

Спогади сучасників про Черкаси 17 сторіччя:

Гійом ле Вассер де Боплан французький інженер і військовий картограф, з початку 1630-х перебував на польській службі, на території нинішньої України, творець перших карт території України на основі інструментальних зйомок, автор «Опису України» 1637 рік.:

«... Черкаси дуже старе місто, добре розміщене і придатне для укріплення. Я бачив його у час розквіту, коли сюди звідусіль сходились козаки і навіть мав резиденцію сам гетьман реєстрових козаків. У той час, як ми з ними воювали, вони теж тримали тут козацький полк. Є також пором для переправи через річку...»

Архидиякон Павло Алеппський «Подорож антіохійського патріарха Макарія в Росію» 1655 рік:

«...Переправившись через Дніпро, і, проїхавши дві милі, прибули в торгове місто, місце походження козаків, по імені Черкаси. Тут вони споряджають судна, які ходять в Чорне море, так як річка Дніпро тече біля самого міста. Тут вперше з'явилися козаки...».

Евлія Челебі богослов, державний діяч, мандрівник і письменник Османської імперії 17 століття «Книга подорожей», 1657 рік:

«...Черкаси це кам'яна фортеця у володіннях польського короля. Однак намісник польського короля обмежений у своїх діях, і фортеця знаходиться під владою Дорошенка. Черкаси — це міцна кам'яна споруда, паланка, оточена насипним земляним валом з частоколом з колод, яка стоїть на березі Дніпра. У фортеці близько тисячі критих тесом будинків, монастир з трьома дзвонами, її лавки, гармати, арсенал чудові... У цій фортеці 3 тис. війська. І

невірні саме цієї фортеці, користуючись придатними для цього човнами, нападають на прибережні землі Чорного моря...»

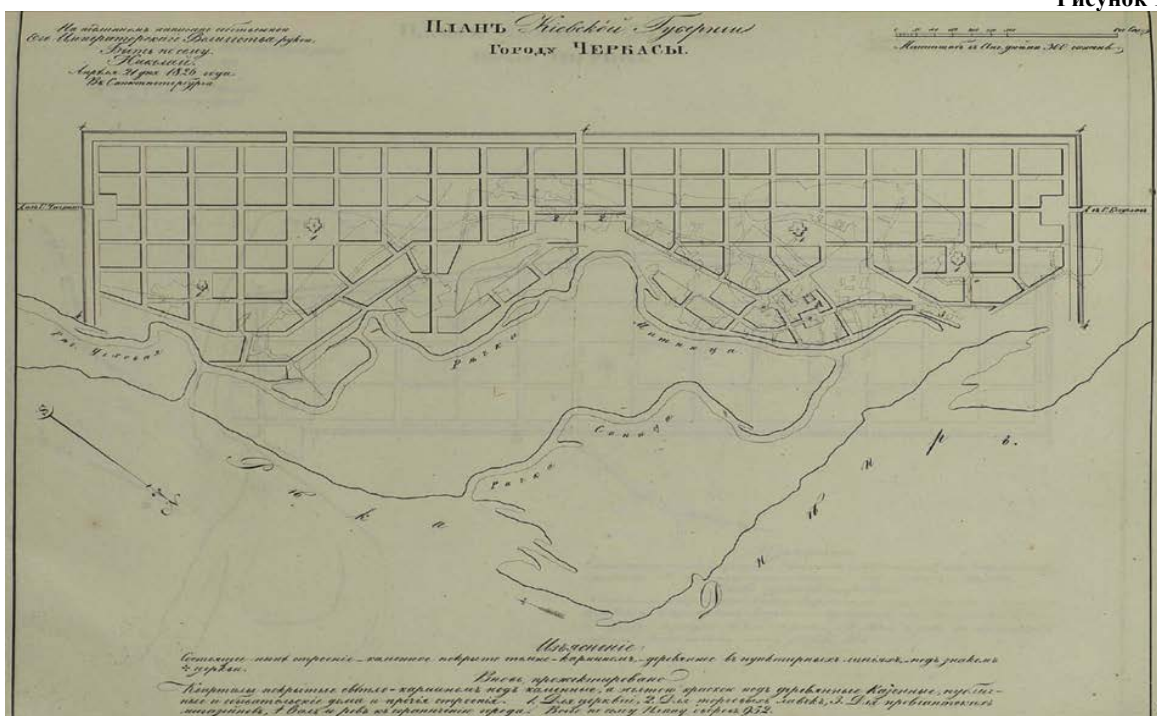
За переписом 1622 р., у місті нараховувалося 120 дворів «послушних» міщан, зобов'язаних до кінної служби при старості, і понад 1000 козацьких «непослушних» дворів (разом з хуторами), тобто, рахуючи в середньому по 6 осіб на двір, понад 6700 жителів

11 квітня 1714 р. за мирним договором між Річчю Посполитою і Туреччиною, укладеним у Константинополі, Правобережжя України, а з ним разом і Черкаси, було оголошене володінням Польщі. 1791 року місто отримало магдебурзьке право, хоч існує версія, що такий привілей Черкаси мали й раніше.

Після другого поділу Польщі 1793 року місто відійшло до Росії, ставши одним з повітових центрів Вознесенського намісництва, а з серпня 1797 року — Київської губернії. На той час у місті було 535 дворів, 4 церкви, єврейська синагога, 3 шинки, 17 кузень, 8 крамниць, 2 бані та 2 вітряки. Населення становило 3 657 осіб, з них міщан було 471 особа, дворових — 81, казенних селян — 29, купців — 76 осіб.

Указом 1831 року цар Микола I скасував магдебурзьке право по всій Україні, в т.ч. втратило право самоуправління і місто Черкаси - замість обраного міщанами бургомістра владою призначався градоначальник. На початку XIX ст. почалась розробка плану генеральної забудови міста, яка здійснювалась потім з обов'язковим дотриманням певних норм і правил. В складанні проектів будинків брали участь відомі архітектори В.В.Стасов, Л.Руска, В.Гесте та інші. Майже вся нагірна територія міста була поділена на рівні прямокутники. Кожен квартал розбивався на 14 ділянок. На довшій стороні розміщувалось 5 будинків, на коротшій — 3. За планом вся територія міста складалась з 952 таких ділянок.

Рисунок 1.4

Ділилось місто на 5 частин. Соснівка слугувала місцем заміських прогулянок. Крім того, тут містились дачі місцевих багатіїв. Місцевість між сучасними вулицями Можайського та Пушкіна, називалась Казбет. Тут мешкали бідніші верстви населення. В районі сучасних вулиць Університетської та Красіна стояли вітряки. Від вулиці Пушкіна до Пастерівської простягалось власне місто (Середина).

На місці сучасних музичного училища та Палацу юності знаходились відповідно чоловіча і жіноча гімназії. У квадраті вулиць Лазарєва, Хрещатик Байди Вишневецького та Бульвару Шевченка була Соборна площа із Свято-Миколаївським собором. Поруч — ринок. Там, де зараз кінотеатр «Салют» та дитячий парк, містились театр і цирк. На розі вулиць Гоголя та Смілянської була міська управа. А поруч — офіцерське зібрання. Від Пастерівської до площі 700-річчя знаходилась Кривалівка. Тут до початку ХХ століття було 3 монастирі та 10 шинків. Внизу — Митниця, де розміщувались основні промислові підприємства: цвяхо-болтовий, чавуноливарний, деревообробний заводи, механічні млини, пристань. Узбережжям жили рибалки, матроси, плотогони, ближче до узвозу — робітники, ремісники. Під час повені води Дніпра підходили до самих круч, затоплюючи все навкруги. Щоб уникнути підтоплення, в кінці ХVІІІ ст. Митниця була відгороджена від Дніпра земляною дамбою.

Кожна частина міста мала свій громадський центр — майдан, де проводились ярмарки, базари та сходки. У центрі міста збереглись будинки, які мають значну історичну та архітектурну цінність. Перша в Черкасах двоповерхова споруда зведена в середині ХІХ століття, - це частина будинку медичного училища. Цікаві за архітектурою будинок колишнього банку (нині редакція газети «Вечірні Черкаси»), приватний будинок (нині Палац одруження). Після Другої Світової війни тут тривалий час знаходився обласний краєзнавчий музей.

На місці сучасного скверу Хмельницького у ХVІІІ ст. спорудили в'язницю, а пізніше — урядовий центр (так звані «присутственні місця»). Наприкінці ХІХ та початку ХХ століть приміщення знову перебудували під в'язницю. Під час революційних подій 1918-1920 рр. вони були зруйновані.

У липні 1859 року в місті перебував Т. Г. Шевченко, якого заарештували біля Прохорівки і відвезли до Черкас. Тут поет склав свої вірші «Сестрі» та «Колись дурною головою», записав народну пісню «Чи бачиш ти, дядьку...», виконав відомий малюнок «В Черкасах». У будинку черкаських купців Цибульських, де перебував під домашнім арештом Т.Г. Шевченко, нині розташований Музей Кобзаря.

На другу половину ХІХ століття припало стрімке економічне піднесення міста. В 1854 році у Черкасах збудовано рафінадний завод Тульсько-Черкаського акціонерного товариства рафінадних і цукрових заводів братів Терещенків — один з найбільших у Росії на той час та єдиний в Україні. У 1913 р. на підприємстві працювало 3307 робітників. В 1870 році в місті

почала розвиватись деревообробна промисловість. Був пущений великий лісопильний завод підприємця Чорнобильського.

Після завершення в 1876 році прокладання залізниці, з'явилися перші промислові підприємства: цукроварня, цегельня, лісопильний завод, тютюнова фабрика. Неабиякого розвитку набули металообробна, машинобудівна, борошномельна галузі та торгівля.

На кінець XIX століття у місті вже нараховувалось 29 фабрик та заводів, а у 1911 році — 57. В місті діяли десятки торговельних контор, складів, магазинів. Відбувалось 3 ярмарки на рік, по 3 дні кожна. Зростав вантажообіг пристані. Велике значення для Черкас мало спорудження в 1912 році залізничного моста через Дніпро і налагодження прямого залізничного сполучення по магістралі Одеса - Бахмач через місто. Більшість промислових підприємств знаходились біля Дніпра, яким перевозили сировину та готову продукцію.

У 1911 році інженер Володимир Шухов збудував у Черкасах "шухівську" водонапірну вежу гіперболоїдної конструкції (нині на території "Водоканалу"), одну з 11 уцілілих на даний час.

В післявоєнні роки відновився розвиток економіки. З 1954 року місто стає центром новоствореної Черкаської області. Провідними галузями промисловості стали хімічна, машинобудівна, приладобудівна, переробна та харчова. 1961 року, з будівництвом Кременчуцької ГЕС та утворенням Кременчуцького водосховища, через новостворене Черкаське море зводять найдовшу в Україні дамбу з мостом довжиною до 15 км.

Природні ресурси

Місто розташоване у межах Придніпровської низовини, на правому березі Дніпра, в лісостеповій зоні. Загалом клімат міста є помірно континентальним з м'якою зимою і теплим літом. На особливості мікроклімату впливає розташування Черкас поблизу великої водойми - Кременчуцького водосховища.

З північного заходу та з півночі місто оточує лісовий масив — Черкаський бір, що є найбільшим (28,5 тисячі га) у державі сосновим лісом природного походження. Лісові насадження Черкаського бору мають надзвичайно велике природоохоронне значення. Покриваючи піщані тераси берега Дніпра, вони запобігають руху та здуванню пісків, а також змиву та розмиву ґрунтів. Ліси прибережної смуги регулюють поверхневий стік атмосферної вологи, захищають береги найбільшого в Дніпровському каскаді Кременчуцького водосховища від розмивання. Вони покращують мікроклімат прилеглих територій та сприяють збереженню малих рік. Дуже часто жителі Черкас відпочивають та милуються природою у «Соснівці». Ця частина Черкаського бору розміщена на піщаній терасі Дніпра на околиці міста. З дерев тут переважає сосна звичайна, як і всюди в Черкаському борі (до 65% від усіх деревних порід). Крім сосни тут ще росте дуб звичайний, клен ясенелистий, а в підліску — глід кривочашечковий, бузина чорна, бузина

червона. З трав'яних рослин найпоширеніші: чистотіл, розрив-трава, орляк звичайний, пирій, костриця лучна, підмаренник справжній, суниці лісові, нечуй-вітер волохатий, перстач сріблястий, деревій звичайний. Всього флора налічує 65 видів. Рельєф тут переважно рівний з невеликими піщаними горбами та пониженнями. Великих тварин біля міста немає. Є білки. З птахів — жовтобровий та весняний вівчарики, зяблики, велика синиця, сіра сова, багато дятлів (великий, строкатий). Ґрунти — бідні дерново-слабопідзолисті, які й є найбільш сприятливими для соснових та дубово-соснових лісів. В системі зоогеографічного районування Черкаський бір відноситься до центрального лісостепового зоогеографічного округу правобережжя Дніпра.

Середньорічна температура повітря в місті становить +7,7 °С, мінімальна вона у січні (-5,9 °С), максимальна — у липні (+19,8 °С). Найнижча пересічна температура повітря в січні (-16,6 °С) зафіксована в 1963 році, найвища (+1,6 °С) — в 2007. Такі ж піки для липня становлять відповідно — найнижчий +17,6 °С (1978 і 1979 роки), а найвищий +25,8 °С (1936). Абсолютний мінімум температури повітря в Черкасах було зафіксовано в січні 1935 року і він склав -35,3 °С, тоді як абсолютний максимум +37,4 °С — 30 липня 1936 року та +38 °С — 7 липня 2012 року.

У середньому за рік у Черкасах випадає 517 мм атмосферних опадів, найменше — у березні та жовтні, найбільше — у липні. Пересічна кількість днів з опадами в місті — 135 (найбільша їх кількість припадає на грудень), крім того взимку в Черкасах зазвичай випадає сніг, однак значної висоти снігового покриву не буває майже ніколи.

Середня кількість опадів, (мм)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
36	33	29	38	37	63	76	53	36	31	41	44	517

Відносна вологість повітря в середньому за рік становить 76 %, мінімальна вона у травні (64 %), максимальна ж — у грудні (87 %).

Відносна вологість повітря, (%)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
85	84	80	70	64	69	70	69	71	79	86	87	76

Найменша хмарність спостерігається у серпні, найбільша – у грудні.

Загальна хмарність, (бали)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
7,3	7,4	7,1	6,6	5,7	5,4	5,1	4,6	5,0	6,0	7,9	8,1	6,4

- 0 балів - ясно.
- Менше 5 балів нижнього ярусу, або хмар середнього ярусу, що просвічують, або будь-яка кількість хмар верхнього ярусу - невелика хмарність.

- Від 1-3 до 6-9 балів або 3-8 балів хмар нижнього ярусу або щільних хмар середнього ярусу - мінлива хмарність.
- Від 8-10 до 0-3 балів хмар нижнього ярусу - хмарно з проясненнями.
- 7-10 балів хмар нижнього ярусу - хмарно.
- 10 балів хмар нижнього ярусу - похмуро.

У Черкасах переважають вітри, що дмуть з північного заходу. Пересічна швидкість вітру в січні становить 4,5 м/с, у липні — 3,1 м/с.

Повторюваність вітру різних напрямків, (%)

Пн	ПнС	С	ПдС	Пд	ПдЗ	З	ПнЗ	Штиль
14,3	9,1	14,4	8,1	12,2	13,6	13,6	14,7	20,4

Найбільша швидкість вітру – у січні–лютому, найменша – влітку. У січні вона в середньому становить 4,5 м/с, у липні – 3,1 м/с.

Швидкість вітру по місяцях, (м/с)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
4,5	4,6	4,4	4,3	3,8	3,2	3,1	3,2	3,3	3,6	4,1	4,3	3,9

У ґрунтовому покриві міста переважають чорноземи типові та чорноземи сильно реградовані. В місті наявні середньо суглинкові ґрунти. Багате місто на пісок річковий.

Рівневий режим підземних вод у м. Черкаси формується, з однієї сторони, під впливом природних факторів (метеорологічні умови), з іншої, ряду факторів техногенного характеру: підпір ґрунтових вод, створений Кременчуцьким водосховищем, втрати води з міських комунікацій, фільтрація стічних вод і т.п. Взаємодія цих факторів обумовила формування на фоні природного положення ґрунтових вод локальних ділянок з високим заляганням рівня води.

Основним джерелом водопостачання міста Черкаси є річка Дніпро. Ширина Дніпра в межах міста 9 – 13 км. Течія - з північного заходу на південний схід. Взимку Дніпро замерзає зазвичай після 20-денної температури нижче 0°C. Замерзання починається з півночі, а скресання льодового покриву — з півдня. Завдяки цьому затори криги та спричинені ними повені на Дніпрі трапляються рідко. Крига на Дніпрі в районі Черкас з'являється зазвичай у третій декаді грудня, а скресає – у третій декаді березня.

В межах міста налічується 32 об'єкти природно -заповідного фонду: парк - пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення; ботанічні пам'ятки природи місцевого значення; парки – пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення; ботанічні пам'ятки природи місцевого значення; зоологічний парк та окремі зоологічні пам'ятки природи місцевого значення, дендропарк пам'ятка садово - паркового мистецтва місцевого значення, ландшафтні насадження дуба та сосни ботанічні пам'ятки природи місцевого значення.

Перелік об'єктів природно-заповідного фонду в межах міста Черкаси

№	Назва об'єкту ПЗФ	Категорія	Площа, га	Адреса
1	Парк «Сосновий бір»	Парк-пам'ятка садово – паркового мистецтва загальнодержавного значення	39,2	Вул. Дахнівська, 121
2	Зоологічний парк	Зоологічний парк	4,37	Вул. Смілянська, 132
3	Ландшафтне насадження дуба	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення	10,9	Мікрорайон «Соснівський», вул. Дахнівська (колишній кв.24
4	Ландшафтне насадження сосни	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення	27,0	Мікрорайон «Соснівський», (колишній кв.23 Дахнівського л-ва)
5	Дерево ялини звичайної	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення	0,01	Територія міської СЕС (бульв. Шевченка, 287)
6	Совина ялина	Зоологічна пам'ятка природи місцевого значення	0,01	Територія в/ч А 3640 (вул. Дашковича)
7	Колоніальне поселення сови вухатої	Зоологічна пам'ятка природи місцевого значення	0,01	Територія ПАТ «Хімволокно» (просп. Хіміків, 74)
8	Дендропарк університету ім. Б. Хмельницького	Парк- пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	4,58	Обмежений вул. Максима Залізняка, Євгена Кухарця, Гетьмана
9	Парк обласної лікарні	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	20,6	Територія обласної лікарні, по вул. Менделєєва, мікрорайон «Соснівка»
10	Парк «Перемога»	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	20,1893	Вул. Смілянська, 132/1
11	Парк першої міської лікарні	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	13,1	Територія Першої міської лікарні

12	Парк ім. Б.Хмельницького	Державна парк- пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	1,6	Вул. Б.Вишневецького/узв із Замковий
13	Парк «Хіміків»	Парк-пам'ятка садово- паркового мистецтва місцевого значення	10,4664	Квартал між просп. Хіміків, вулицями Чорновола, Самійла Кішки, Чіковані
14	Долина троянд	Парк-пам'ятка садово- паркового мистецтва місцевого значення	5,1019	Вул. Гагаріна
15	Сквер «Юність»	Парк-пам'ятка садово- паркового мистецтва місцевого значення	0,9216	Між вул. О. Дашкевича та бульв. Шевченка
16	Сквер Обласної ради	Парк-пам'ятка садово- паркового мистецтва місцевого значення	0,6259	Квартал між вулицями Хрещатик, Лазарева, Б.Вишневецького та
17	Сквер «Козацький»	Парк-пам'ятка садово- паркового мистецтва місцевого значення	0,3	Між буд.№7 по вул. Козацькій та №12/2 по вул. Припортова
18	Сквер «Дніпровський»	Парк-пам'ятка садово- паркового мистецтва місцевого значення	0,97	По вул. Припортовій, 16 -18
19	Сквер ім. Сержанта Смірнова	Парк-пам'ятка садово- паркового мистецтва місцевого значення	0,91	По вул. С.Смірнова - Гагаріна
20	Сквер надії	Парк-пам'ятка садово- паркового мистецтва місцевого значення	0,376	По вул. 30 років Перемоги біля пологового будинку №2
21	Сквер пам'яті	Парк-пам'ятка садово- паркового мистецтва місцевого значення	0,7	На розі вулиць Канівська - Карбишева
22	Сквер «Подих Дніпра»	Парк-пам'ятка садово- паркового мистецтва місцевого значення	0,4375	По вул. Припортовій (вздовж буд. № 38,40 та 42)
23	Сквер дружби	Парк-пам'ятка садово- паркового мистецтва місцевого значення	0,4	По вул. М.Грушевського (вздовж буд. № 97 та

24	Парк «Соснівський»	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	6,2906	В районі вулиць Золотоніська, Грузиненка, Соснівська, Ціолковського
25	Парк «Зелений гай»	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	3,5	В районі вул. Дахнівської та вул. Курортної
26	Парк «Спортивний»	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	16,3	В р-ні вул. Олексія Панченка (з врах. проектної частини вул. Менделєєва від вул. Санаторної до вул. Олексія
27	Сквер «Водограй»	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,29	На розі вул. Гетьмана Сагайдачного та вул. Максима Залізняка
28	Сквер на площі 700-річчя	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,57	В районі бульв. Шевченка та вул. Добровольського на площі 700-річчя
29	парк «Європейський»	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	6,3645	в районі вул. Гагаріна та вул. Сержанта Жужоми
30	Сквер Героїв Чорнобиля	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,3	вул. Ярославська
31	сквер «Сонячний»	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,54	вул. Академіка Корольова в районі будинків № 24 та № 32
32	Парк «Лісова пісня»	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	6,3	в районі вул. Лісова Просіка та автодороги Н-16
РАЗОМ			203,2337	

Структура земельного фонду

Таблиця 1.5

Територія, усього	7,8 тис.га
у тому числі сільськогосподарські угіддя	1,5 тис.га
від площ сільськогосподарських угідь області	0,1%
із них: рілля	1,2 тис.га
Ліси і інші лісовкриті площі	0,1 тис.га
Забудовані землі	6,0 тис.га
Землі водного фонду	0,1 тис.га
Інші землі	0 тис.га

Бюджет міста

Рішенням від 22.12.2023 № 51-41 Черкаська міська рада затвердила бюджет Черкаської міської територіальної громади на 2024 рік та визначила:

Доходи бюджету міської територіальної громади на 2024 рік.

Прогноз бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2024 рік (з офіційними трансфертами) обраховано в сумі **4 680 126,9 тис. грн**, у тому числі:

Доходи загального фонду – 4 289 016,1 тис. грн. в т.ч.:

- податкові та неподаткові надходження – 3 736 931,5 тис.грн;

- офіційні трансферти – 552 084,6 тис.грн..

Доходи спеціального фонду – 391 110,9 тис. грн, в т.ч.

- доходи бюджету розвитку – 254 837,0 тис.грн.

Прогнозні показники надходження податків і зборів до бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2024 рік (без офіційних трансфертів та власних надходжень бюджетних установ), порівняно із очікуваними надходженнями у 2023 році збільшуються на 244 174,9 тис.грн, або на 6,5 відс., у тому числі:

- доходи загального фонду (без офіційних трансфертів) – збільшуються на 142 946,9 тис.грн, або на 4,0 відс.;

- доходи спеціального фонду (без власних надходжень бюджетних установ) – збільшуються на 101 228,0 тис. грн, або на 59,2 відс. до очікуваних надходжень у 2023 році

Таблиця 1.6

Структура надходжень до бюджету, тис. грн.

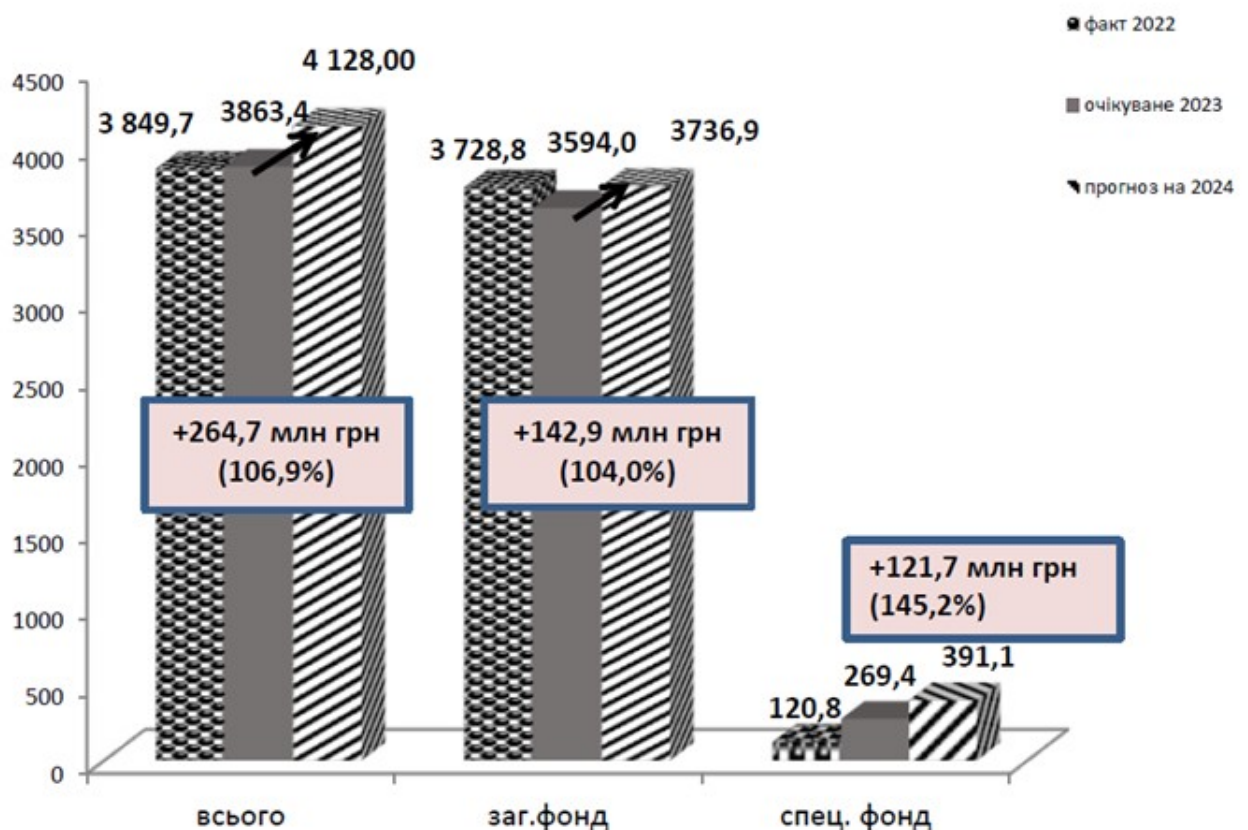
Найменування	Уточнені планові показники на 2023 рік (станом на 01.10.2023)	Очікувані надходження за 2023 рік	Прогноз на 2024	Відхилення до очікуваних надходжень у 2024	
				Сума	%
Доходи загального фонду (без офіційних трансфертів)	4 486 484,9	3 593 984,6	3 736 931,5	142 946,9	4,0

Доходи спеціального фонду (без офіційних трансфертів)	221 898,3	269 376,8	391 110,9	121 734,1	45,2
Всього доходи заг. та спец. фондів	4 708 383,2	3 863 361,4	4 128 042,4	264 681,0	6,9
Офіційні трансферти (станом на 01.11.2023)	558 461,6	659 218,2	552 084,5	-107 133,7	83,7
Всього доходи бюджету Черкаської міської ТГ	5 266 844,8	4 522 579,6	4 680 126,9	157 547,3	3,5

Темп приросту доходів бюджету Черкаської міської територіальної громади (без офіційних трансфертів) на 2024 рік очікується у розмірі 106,9 відс., в т.ч. приріст доходів загального фонду – 104,0 відс., спеціального фонду - 145,2 відс.

Рисунок 1.5

Показники доходів бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2024 рік (без офіційних трансфертів, млн грн)

Обсяг доходів загального фонду бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2024 рік (без офіційних трансфертів) визначений у сумі 3 736 931,5 тис.грн, що на 142 946,9 тис.грн, або на 4,0 відс. більше очікуваних надходжень у 2023 році, в тому числі:

- податок та збір на доходи фізичних осіб – 2 100 791,9 тис.грн;

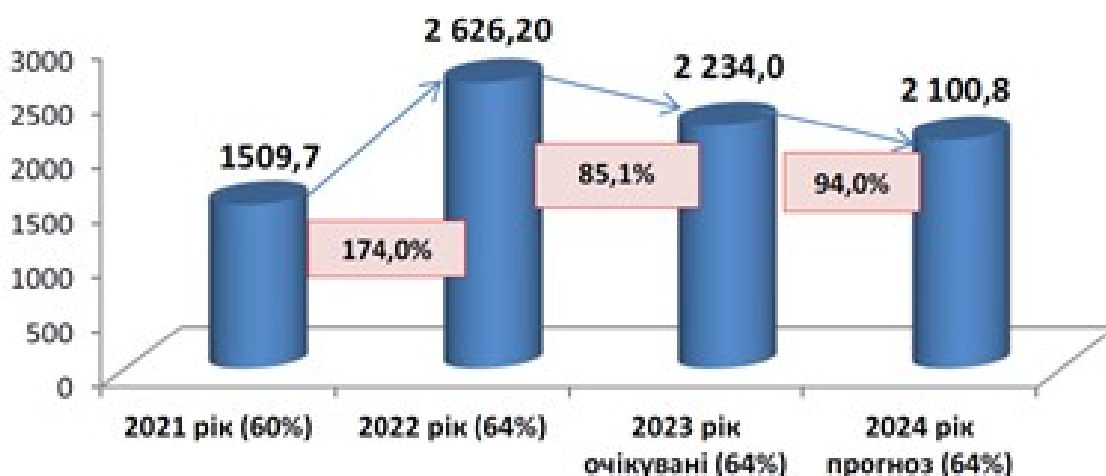
- акцизний податок (з реалізації суб`єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів та пальне) - 482 100,6 тис.грн;
- місцеві податки – 1 064 376,0 тис.грн, в т.ч.:
 - податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки – 96500,0 тис.грн;
 - плата за землю – 265 974,0 тис.грн;
 - транспортний податок – 1 400,0 тис.грн;
 - туристичний збір – 3 000,0 тис.грн;
 - єдиний податок – 697 502,0 тис.грн;
- плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів – 2650,0 тис.грн;
- плата за оренду цілісних майнових комплексів та іншого комунального майна – 9240,0 тис.грн;
- плата за надання адміністративних послуг (*адміністративні збори, інші адміністративні послуги*)– 30000,0 тис.грн;
- всі інші податки та неподаткові платежі – 47773,0 тис.грн.

Основним платежем надходжень до загального фонду бюджету є податок та збір на доходи фізичних осіб, що становить 56,2 відсотка від прогнозного показника доходів загального фонду на 2024 рік і визначений у сумі 2100791,9 тис.грн.

Прогнозні показники надходження ПДФО до бюджету Черкаської міської територіальної громади у 2024 році розраховані з урахуванням продовження дії воєнного стану, прогнозного обсягу фонду оплати праці, рівня середньої заробітної плати, а також з урахуванням Закону України 3428-ІХ від 08.11.2023 року, яким встановлено, що з 01.10.2023 по 31.12.2024 ПДФО із грошового забезпечення військовослужбовців зараховується в повному обсязі до Державного бюджету України.

Рисунок 1.6

Динаміка надходження ПДФО до бюджету Черкаської міської територіальної громади (млн грн)

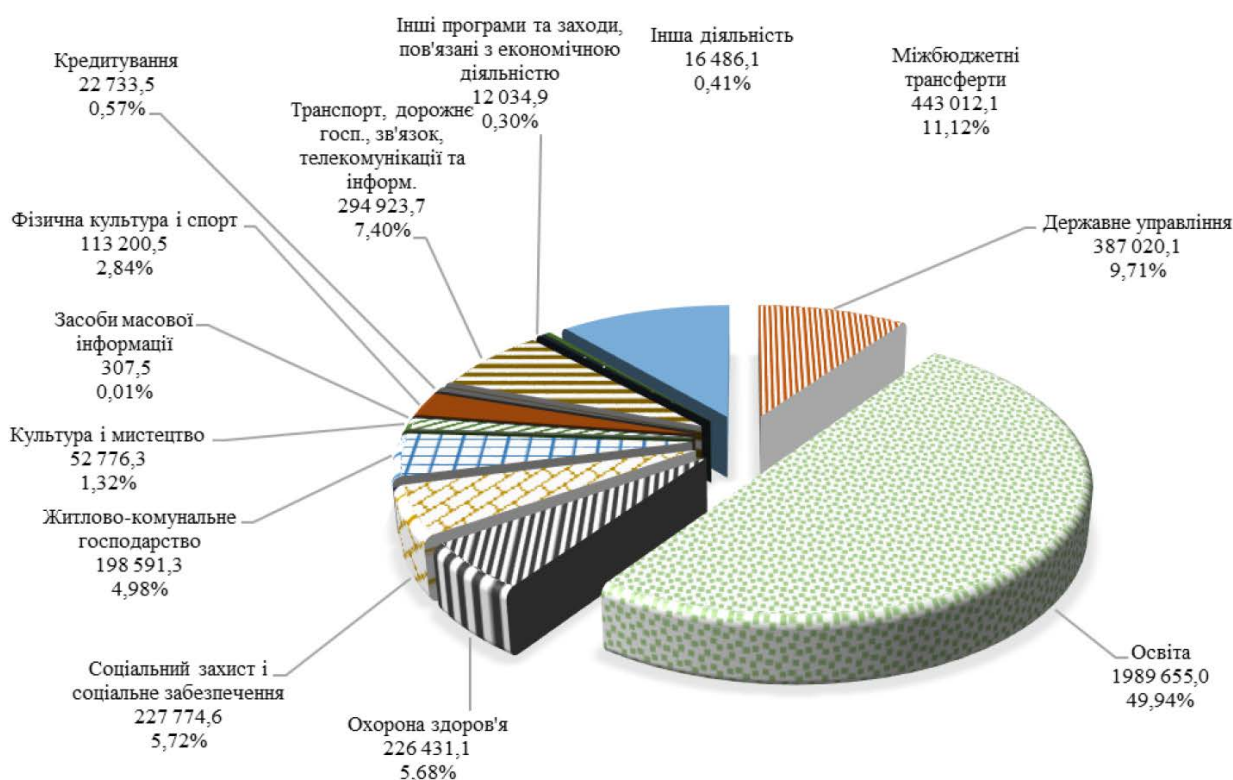
Видатки міської територіальної громади на 2024 рік.

Загальний обсяг видатків та кредитування бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2024 рік визначено у сумі 4 680 126,9 тис. грн, у тому числі обсяг видатків загального фонду – 3 962 213,2 тис. грн, видатків спеціального фонду – у сумі 697 001,9 тис. грн, обсяг кредитування – 20 911,8 тис. грн (в тому числі по загальному фонду – 22 733,5 тис. грн, по спеціальному фонду – - (мінус) 1 821,7 тис. грн).

Перевищення по загальному фонду доходів над видатками у сумі – 304 069,3 тис. грн пояснюється передачею коштів із загального фонду до бюджету розвитку (спеціального фонду). Перевищення видатків над доходами по спеціальному фонду в сумі 304 069,3 тис. грн пояснюється передачею коштів із загального фонду до бюджету розвитку (спеціального фонду).

Рисунок 1.7

Структура видатків та кредитування бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2024 рік по загальному фонду

На забезпечення належних умов функціонування і розвитку закладів освіти по загальному фонду передбачено 1 989 655,0 тис. грн (49,94 % загального обсягу видатків), охорони здоров'я – 226 431,1 тис. грн (5,68 %), соціального захисту та соціального забезпечення – 227 774,6 тис. грн (5,72 %), культури і мистецтва – 52 776,3 тис. грн (1,32 %), фізичної культури і спорту – 113 200,5 тис. грн (2,84 %), державне управління – 387 020,1 тис. грн (9,71 %), житлово-комунальне господарство – 198 591,3 тис. грн (4,98 %), транспорт та транспортна інфраструктура, дорожнє господарство – 294 923,7 тис. грн

(7,40 %), міжбюджетні трансферти – 443 012,1 тис. грн (11,12%) та інші видатки (з урахуванням надання кредитів) – 51 562,0 тис. грн (1,29 %).

Бюджет розвитку

Обсяг коштів спеціального фонду бюджету Черкаської міської територіальної громади (бюджет розвитку) на 2024 рік у сумі 560 706,3 тис.грн заплановано спрямувати на департамент економіки та розвитку, КПКВК 2717370 «Реалізація інших заходів щодо соціально-економічного розвитку територій» на реалізацію заходів, що спрямовуються на придбання основного капіталу, необоротних активів, будівництво, реконструкцію і реставрацію, капітальний ремонт об'єктів міської інфраструктури згідно Стратегії розвитку міста Черкаси (а саме: за рахунок коштів, що передаються із загального фонду до бюджету розвитку (спеціального фонду) – 218 366,0 тис.грн; за рахунок доходів бюджету розвитку – 254 837,0 тис.грн; за рахунок коштів від повернення кредитів, наданих з місцевого бюджету – 87 503,3 тис.грн (в т.ч. наданих для виконання гарантійних зобов'язань за позичальників, що отримали кредити під місцеві гарантії – 85 703,3 тис.грн, наданих учасникам антитерористичної операції/ операції об'єднаних сил і бійцям- добровольцям, які брали участь у захисті територіальної цілісності та державного суверенітету на Сході України та членам їх сімей на будівництво та придбання житла – 1 800,0 тис.грн)). Розподіл коштів за об'єктами бюджету розвитку здійснюється відповідно Програми соціально-економічного розвитку м. Черкаси. Дана програма не затверджена. Отже, розподіл коштів за об'єктами буде здійснено окремим рішенням Черкаської міської ради при внесенні змін до бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2024 рік.

Результати зовнішнього оцінювання міста

Місто Черкаси регулярно бере участь у престижному конкурсі європейських муніципалітетів. За розвиток та поширення ідей європейської єдності та співробітництва Черкаси отримували визнання від Парламентської Асамблеї Ради Європи: Диплом Ради Європи у 2013 році та Почесний Прапор Європи у 2016 р. Отримані нагороди є важливим інструментом у поліпшенні відносин між усіма громадянами Європи та розповсюдженні ідеї єдиної Європи.

За підсумками щорічного рейтингу міст Прозорро.Продажі 2023 року Черкаси зайняли 13 місце. Загалом до рейтингу потрапили 26 міст, які найактивніше управляли своїм майном через онлайн-аукціони на Прозорро.Продажі у 2023 році.

Дев'яте всеукраїнське муніципальне опитування, яке було проведено Соціологічною групою «Рейтинг» на замовлення Центру аналізу та соціологічних досліджень Міжнародного республіканського інституту у 21 обласному центрі України (у Києві та обласних центрах, де безпекова ситуація

дозволяла проводити опитування) з 13 квітня по 14 травня 2024 року методом особистого інтерв'ю показало наступні рейтингові місця Черкас:

За деякими показниками Черкаси увійшли у десятку кращих. Зокрема, 60% жителів Черкас вважають, що в цілому справи в нашому місті йдуть в правильному напрямку — це четверте місце серед 21 обласних центрів.

Також 60% черкасців відчують гордість за те, що є жителями свого міста.

За якістю вуличного освітлення й доріг — на шостому місці, дитячих садочків — на другому, шкіл — на третьому, університетів, технікумів, коледжів — на четвертому.

У комунальній сфері:

- водопостачання — на п'ятому місці;
- опалення — на шостому;
- електроенергія — на другому;
- газопостачання — на четвертому.

Восьме місце в рейтингу посіли Черкаси за рівнем схвалення діяльності міського голови. За рівнем «радісності» міста Черкаси на четвертому місці. За рівнем безпечності — на дев'ятому.

Багато черкасців вважають наше місто квітучим. За цим показником у Черкас — п'яте місце. За рівнем комфорту — четверте місце в Україні.

Сервісом «ДІЯ. Центр» проведено анонімне опитування відвідувачів ЦНАПів всієї України. Кожен охочий мав можливість, скориставшись QR-кодом, поділитися своїми думками щодо якості надання послуг. Черкаська область за якістю наданих послуг у ЦНАПах отримала високу оцінку посіла третє місце в Україні. Зокрема, якістю послуг ЦНАПу Черкаської міської ради задоволенні 93% відвідувачів.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького посів 42 місце у світовому рейтингу закладів вищої освіти «World University / Institution Rankings» серед 206 українських університетів. Рейтинг закладів вищої освіти базується на значеннях індексу Гірша, і10-індексу та загальній кількості цитувань науковців ЗВО, профілі яких є в Google Scholar.

Черкаський національний університет вже 6 років поспіль входить до 20-ки кращих українських закладів вищої освіти за показниками даних наукометричної бази Scopus. За результатами опублікованого щорічного рейтингу українських закладів вищої освіти за показниками даних наукометричної бази Scopus Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького зберіг свої позиції — посів 20-те місце з-поміж 214 закладів вищої освіти України. Результати рейтингу ґрунтуються на показниках цитованості наукових статей, опублікованих закладами освіти або їхніми фахівцями. Рейтинг складений за результатами проведення наукометричного моніторингу суб'єктів науково-видавничої діяльності України за показниками бази даних Sciverse Scopus у квітні 2024 року.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького потрапив у рейтинг University Impact Rankings 2024, який оцінює університети

щодо дотримання 17 Цілей сталого розвитку ООН. Рейтинг опубліковано у британському виданні Times Higher Education. Черкаський національний збірник місце у групі 1001+ серед 2152 університетів зі 125 країн, що пройшли аудит Times Higher Education. У рейтингу 2024 року представлено 42 українські заклади освіти. Черкаський національний університет став четвертим у цьому переліку.

Черкаси зайняли 18 місце серед 38 міст України в рейтингу видання Forbes "Найкращі міста для ведення бізнесу" у 2021 році. Місто набрало 529 балів. У 2020 році місто займало 20 місце.

Шосте місце у рейтингу найкомфортніших міст України за версією журналу Фокус посіли Черкаси. Наш обласний центр поступився Тернополю, Івано-Франківську, Хмельницькому, Вінниці та Рівному, але випередив Київ, Чернівці та інші великі міста України. Серед критеріїв, за яким оцінювалися міста: економічні показники, наявність рейтингових навчальних закладів, якість муніципальних послуг, стан екології, тривалість життя.

2. ЕКОНОМІКА

Загальний опис

Рисунок 2.1

Економіка м. Черкаси має індустріальний характер. В місті ведуть діяльність понад 200 промислових підприємств. Їх частка в загальнообласному обсязі реалізованої промислової продукції в 2023 році становила 36,5% (в 2021 році становила 39,6%).

Структура економіки має достатній рівень диверсифікації за видами економічної діяльності та за основними підприємствами. При цьому наявна певна залежність господарського комплексу та бюджету міста від діяльності окремих провідних промислових підприємств.

В Черкасах функціонує різнопланова економіка, в якій задіяні підприємства різних галузей промисловості, у т. ч. які мають стратегічне значення для економіки держави.

Черкаси - значний індустріальний центр Наддніпрянщини з розвиткою хімічною та будівельною промисловістю, машинобудуванням, металообробкою, виробництвом мінеральної продукції. Усе більшого значення набувають фармацевтична, легка та харчова промисловість, сфера обслуговування. Зростає вплив і цінність інтелектуальної складової в економічному розвитку міста.

Черкаси формують вагомую частку економіки Черкаської області, яка входить до ТОП 10 областей України за рівнем валового регіонального продукту.

Питома вага Черкас в економіці Черкаської області

Таблиця 2.1

Показник	Од. виміру	Черкаська область	м. Черкаси	Питома вага міста Черкаси
Чисельність населення	тис. осіб	1131,812	265,976	23,5%
Середньомісячна заробітна плата (у 2023 р.)	грн	14568	15980	109,6%
Реалізація промислової продукції	млн грн	119635,929	43667,1144	36,5%
Експорт продукції	млн \$	1217,707	209,4457	17,2%
Імпорт продукції	млн \$	659,282	343,4864	52,1%
Капітальні інвестиції	млн грн	8 316,640	3052,207	36,7%
Виконані будівельні роботи	млн грн	2070,137	1266,924	61,2%
Введення в експлуатацію житла	м2	166691,573	104849	62,9%
Надання послуг	млн грн	-	6346,1	-
Експорт послуг	млн \$	80,429	50,590	60,2
Імпорт послуг	млн \$	25,608	5,429	21,2
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування	млн.грн	13 663,114	6667,6	48,8%
Кількість працюючих станом на початок 2024року	тис. осіб	-	79,031	-

Галузі економіки міста, в яких функціонують найбільша кількість підприємств – юридичних осіб:

- Оптова та роздрібна торгівля - 25,7%;
- Переробна промисловість - 17,3%;
- Діяльність у сфері адміністративного обслуговування - 13,1%;
- Будівництво - 9,5%;
- Транспорт, складське господарство – 7%;
- Операції з нерухомим майном - 5,2%;
- Професійна, наукова та технічна діяльність - 4,8%

Галузі економіки міста, в яких зосереджена найбільша кількість працівників:

- Переробна промисловість - 28,3%;
- Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги - 15,2%;
- Оптова та роздрібна торгівля - 14,4%;
- Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 12,5%;
- Освіта - 8,4%;
- Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність - 4,3%;
- Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування - 4,1%;
- Будівництво - 3,6%;

Найважливіші підприємства за галузями

Таблиця 2.2

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
Машинобудування та металообробка:								
14312329	Державне підприємство Науково-Виробничий Комплекс Фотоприлад	18000 м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 85	Столярчук Олександр Андрійович	050315-57-10, 360308, 390205, 374531, 390527	oaspu@photopribor.ck.ua, peo@photopribor.ck.ua	Механічне оброблення металевих виробів	Послуги з механічного оброблення виробів металевих. Прилади оптичні.	602
05390419	ПАТ Черкаський Автобус	18036 м. Черкаси, вул. Різдва, 292	Раабе Віталій Германович	385990, 644360, 644314	cheravt@bus.ck.ua, raabe@bus.ck.ua	Виробництво автотранспортних засобів	Автобуси. Автомобілі вантажні. Вузли, деталі та приладдя, для автотранспорту	412
00952522	ТОВ Черкасиелеватормаш	18000 м. Черкаси, просп. Хіміків, 7а	Черненко Олег Михайлович	642060	bronto@bronto.ck.ua, plan@bronto.ua, ann.bronto@gmail.com	Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв	Конвеєри та елеватори безперервної дії ковшові та стрічкові. Обладнання завантажувальне, для використання у сільському господарстві. Обладнання для екстрагування	167
36584037	ТОВ Компанія Метал Інвест	18000 м. Черкаси, просп. Хіміків, 74	Дунайський Олександр Ігорович	372093, 642119, 599855, 372093	accounting@metalinvest.ua	Оброблення металів та нанесення покриття на метали	Послуги з нанесення покриттів металевих методом занурення у розплав металевий цинку або олова.	181
37106104	ТОВ МГК-Черкаси	18000 м. Черкаси, просп.Хіміків, 74	Лавренко Сергій Володимирович	642177, 372093, 599852, 599850	viktoriya_kmi@i.ua, julif@i.ua, mgk.svr@gmail.com	Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій	Роботи з нанесення покриття металевого методом занурення у розплав металевий цинку або олова	107
14180968	ТОВ Науково-Інженерний Центр Сканер	18019 м. Черкаси, вул. Смілянська, 122/1	Сінгатулін Ренат Назібович	552735, 552734	sr@scanner.ck.ua	Виробництво оптичних приладів та фотоустаткування	Біноклі. Мікроскопи стереоскопічні, мікроскопи інші	73
30705173	ТОВ Продмаш	18009 м. Черкаси, вул. Менделєєва, 1, кв. 1	Бурнатний Микола Васильович	561039, 321779	prodmask2@neocm.com, info@prodmask.org.ua	Виробництво машин і устаткування загального призначення	Прилади ручні механічні для приготування їжі та напоїв. Устаткування для наповнення, закупорюван	27

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
							ня, наклеювання етикеток	
24411216	Приватне Мале Виробниче Підприємство Фотоніка Плюс	Україна, 18009, Черкаська обл., місто Черкаси, ВУЛИЦЯ ДАХНІВСЬКА, будинок 50/12	Холін Володимир Вікторович	333426, 333515	buh@fotonikaplus.com.ua	Виробництво обладнання зв'язку	Апаратура передавальна для радіомовлення та телебачення, до складу якої не входять приймальні пристрої.	47
14185664	ТОВ Науково-Виробнича Фірма Онтф	18000 м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 85	Микитюк В'ячеслав Кирилович	390511, 390553, 337213, 361045	ontf@ukr.net, info@ontf.ck.ua	Виробництво оптичних приладів та фотоустановок	Призми, дзеркала та інші оптичні елементи	41
30344346	Дочірнє Підприємство Семпал ТОВ Фірма Семпал Ко ЛТД	18018 м. Черкаси, вул. Максима Залізняка, 190	Якушев Володимир Іванович	649560, 649247, 649247	dpsempal@ukropost.net	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання	Послуги з механічного оброблення виробів металевих,	23
Хімічна промисловість:								
00203826	ПРАТ Азот	18014 м. Черкаси, вулиця Героїв Холодного Яру, 72	Скляр Віталій Леонідович	396154, 360082, 640336, 540146	let@azot.ck.ua, sale@azot.ck.ua	Виробництво добрив та азотних сполук	Аміак безводний. Аміак у водному розчині. Добрива азотні мінеральні чи хімічні. Сечовина. Нітрат амонію. Суміші сечовини та нітрату амонію у водному чи аміачному розчинах.	2487
33752928	ТОВ Укравіт Сайенс Парк	18000 м. Черкаси, вул. Мукан лейтенанта, будинок 9, 11/1	Проценко Сергій Анатолійович	319344, 691503, 711543, 563001	factory@ukravit.ua, Science.Park@ukravit.ua	Виробництво пестицидів та іншої агрохімічної продукції	Інсектициди. Гербіциди. Засоби проти проростання та регулятори росту рослин. Фунгіциди. Пестициди та продукти агрохімічні. Родентициди	542
32741978	ТОВ Кансай Хеліос Україна	18030 м. Черкаси, вул. Будиндустрії, 3	Злобов Іван Володимирович	712881, 710471	info@aurora.ck.ua, info@helios.ck.ua	Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської	Фарби та лаки на основі акрилових або	99

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
						фарби та мастик	вінілових полімерів, дисперговані чи розчинені у водному середовищі	
36994791	ТОВ Черкаський Завод Автохімії	18003 м. Черкаси, вул. В'ячеслава Чорновола, 118	Акінчев Володимир Анатолійович	540105	office@vamp.ua	Виробництво іншої хімічної продукції для промислових цілей	Розчинники та розріджувачі складні органічні) Засоби антифризні та рідини готові протиоблідні ювальні.	57
13476327	ТОВ Кемікал Елементс Юкрейн	18028 м. Черкаси, просп. Хіміків, 74	Леоненко Ілля Вячеславович	590228, 0683490 353	info@chemelements.nl	Виробництво неорганічних хімічних речовин	Основи неорганічні інші; оксиди, гідроксиди та пероксиди металів. Оксиди бору, кислоти борні, кислоти неорганічні.	35
14369588	ТОВ Юджин ЛТД	18023 м. Черкаси, вул. Одеська, 8	Сазонець Володимир Іванович	661901, 324946 354335, 662884, 333498	sv@yujin.com.ua, zvit@yujin.com.ua, buh@yujin.com.ua	Виробництво тари з пластмас	Корки, кришки, ковпачки та подібні засоби для закупорювання, з пластмас Бутлі, пляшки, флакони, фляги та вироби подібні для транспортування або пакування продукції.	92
Фармацевтична промисловість								
30109129	ТОВ Юрія-Фарм	03680 м.Київ, вул. Амосова, 10	Деркач Дмитро Іванович	710104, 0442750 108, 0442759 242	al@uf.ua	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	Вода дистильована і кондуктометрична та вода подібної чистоти. Препарати лікарські, що містять антибіотики розфасовані, для роздрібного продажу. Препарати лікарські інші, що містять змішані чи незмішані продукти (йод або його сполуки)	1890

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
							та ін.), розфасовані для роздрібного продажу.	
00306756	ТОВ Ватфарм	18018 м. Черкаси, просп. Хіміків, 66	Цибанов Андрій Іванович	640055, 641077	vatfarm@ck.ukr tel.net, secretar@vatfarm.com.ua	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	Вата, марля та матеріали подібні, просочені чи покриті фармацевтичними речовинами, розфасовані для роздрібного продажу.	32
Виробництво неметалевої мінеральної продукції:								
35492904	ТОВ Завод Теплоізоляційних Матеріалів Техно	18018 м. Черкаси, вул. Різдвяна, 300	Ходаківський Олег Миколайович	719790, 719805, 719797, 712515, 719794, 712814	bozhko@sweetondale.cr, techno@sweetondale.cz	Виробництво неметалевих мінеральних виробів	Шлаковата, вата мінеральна силікатна та вати мінеральні подібні (включно суміші), у блоках, листах чи рулонах	258
Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування:								
39457891	ТОВ Група Венето	18016 м. Черкаси, вул. Юрія Ілленка, 27	Жученко Олександр Володимирович	716725, 716726	temp@temp.com.ua, info@veneto.ua, bichenko@temp.com.ua	Виробництво матраців	Матраци з металевими пружинами. Меблі для спальень, їдальень і вітальень дерев'яні.	388
Харчова промисловість:								
00447853	ПРАТ Юрія	18030 м. Черкаси, вул. Кобзарська, 108	Пустовіт Віталій Миколайович	716192, 716146, 716146	plan@yuriya.ck.ua, sekretar@yuriya.ck.ua	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	Молоко, масло вершкове жирністю ≤ 85%. Сир свіжий неферментований. Плавлений сир. Йогурт	913
32653955	ПРАТ Фрау Марта	18000 м. Черкаси, вул. Смілянська, 169	Павленко Ірина Олександрівна	633976, 634553, 33976	fraumarta@fraumarta.ua, zavod.fraumarta@gmail.com	Перероблення та консервування фруктів і овочів	Овочі та суміші овочів заморожені	155
00952568	ПРАТ Черкаський Комбінат Хлібопродуктів	18018 м. Черкаси, просп. Хіміків, 7	Левицький Ярослав Євгенійович	642266, 642290, 326980, 647301, 711661	chkhp@ukr.net	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості	Борошно пшеничне. Висівки, відходи та інші залишки від перероблення пшениці	77

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
31333288	ТОВ Альтера Ацтека Мілінг Україна	18018 м. Черкаси, пров. Комунальний, 29	Усиченко Антоніна Сергіївна	711885, 711559	office@alteragruma.com	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості	Борошно кукурудзяне. Крупи кукурудзяні. Вівірки	121
35523434	ТОВ Агрофірма Поле	18000 м. Черкаси, вул. Сурикова, 14а/1	Томенко Владислав Іванович	641588, 641588	agropole@ukr.net, office@tomenko.org.ua	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості	Крупи та мелені продукти з твердої пшениці. Крупи пшонаї. Вівірки	117
43264658	ТОВ Черкасихліб ЛТД	18000 м. Черкаси, вул. Надпільна, 248	Швець Олег Миколайович	735470, 735325, 733310,	sekretar@formula-smaku.ck.ua	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів	Хліб та вироби хлібобулочні	724
03771732	ТОВ Світ Ласощів	18006 м. Черкаси, вул. Чигиринська, 11	Усатюк Сергій Володимирович	710230, 710223, 710229	priem@sl.ck.ua, priemnaya@sl.ck.ua, economist@sl.ck.ua, glavbuh@sl.ck.ua, reception@sl.ck.ua	Виробництво борошняних кондитерських виробів, торгів і тістечок	Пряники печиво солодке; вафлі та вафельні пластини. Печиво.	212
Легка промисловість:								
00306851	ПАТ Черкаський Шовковий Комбінат	18028 м. Черкаси, вул. В'ячеслава Чорновола, 170	Мицик Ніла Петрівна	3944216 95533, 645333, 645533	csk@2upost.com, csk@megastyle.com	Ткацьке виробництво	Тканини бавовняні. Тканини з ниток синтетичних	360
31332957	ТОВ Манеж	18000 м. Черкаси, вул. Максима Залізняка, 146	Дяченко Марина Миколаївна	544183, 712431, 540503, 540680	manezh@manezh.com.ua, accounting@manezh.ua, ichernyavskaya@manezh.ua	Виробництво готових текстильних виробів	Брезенти, навіси і штори від сонця. Віконниці та жалюзі з пластмас.	21
02968533	ПРАТ «ЛЕСЯ УКРАЇНКА»	18023 м. Черкаси, вул. Лесі Українки, 4	Кузнецов Богдан Євгенійович	0972292 273, 333415, 319449, 324863	lesyafabrica@gmail.com	Виробництво верхнього одягу	Жакети, сукні, спідниці та спідниць-брюки	16
03057976	ТОВ Лавента	18008 м. Черкаси, вул. Луценка, 8	Яремюк Леонід Пилипович	636825, 634910, 634910	laventa2007@ukr.net, vk.laventa@gmail.com	Виробництво взуття	Взуття	46
Оброблення деревини:								
32881614	ПП Укргосптовари	18030 м. Черкаси, вул. Виговського Івана, будинок 5	Півторак Олександр Іванович	0504879 070, 0504144 495	buh@fanerack.ua, ukrgosptovaru@meta.ua	Виробництво фанери, плит та панелей, шпону	Фанера. Шпон. Плити деревностружкові.	337
22796092	ТОВ Гален	18000 м. Черкаси, вул. Східна, 16	Глушченко Валентина Петрівна	714832, 714832, 322155	babina2008@ukr.net	Лісопилльне та стругальне виробництво	Деревина уздовж розколота, розділена на частини	14
Целюлозно-паперове виробництво:								
02469333	ПРАТ Графія Україна	18015 м. Черкаси, вул. Максима Залізняка, 2	Пономар Володимир Васильович	545901, 545924, 545925, 545901	graphia.ukraine@mm-graphia.com	Виробництво інших виробів з паперу та картону	Етикетки та ярлики з паперу чи картону друковані інші	94

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
32654262	ТОВ ММ Пекеджінг Україна	18015 м. Черкаси, вулиця Євгена Кухарця, 19а	Пономар Володимир Васильович	545901, 545924, 545925, 545905	graphia.ukraine@mm-graphia.com, megoc.gukegui.pment@mm-graphia.com	Виробництво інших виробів з паперу та картону	Етикетки та ярлики з паперу чи картону, друковані інші	96
Відновлення відсортованих відходів:								
01886224	ПРАТ Черкасивторесурси	18005 м. Черкаси, вул. Гоголя, 421	Фролов Костянтин Ігорович	311649, 330385	vtorresurs50@ukr.net	Відновлення відсортованих відходів	Плити, листи, плівка, фольга і стрічки, з полімерів.	81
Водопостачання; каналізація:								
03357168	КП Черкасиводо канал Черкаської Міської Ради	18036 м. Черкаси, вул. Гетьмана Сагайдачного, 12	Сухарьков Іван Васильович	543643, 373300	ck.vodokanal@gmail.com	Збирання, очищення та розподілення води	Забір, очищення та постачання води.	635
Розподілення та постачання електроенергії, постачання тепла та гарячої води								
22800735	ПАТ Черкасиобленерго	18002 м. Черкаси, вул. Гоголя, 285	Яненко Вадим Васильович	360269, 360271, 395295, 360263	kanc@obl.ck.energy.gov.ua	Розподілення та постачання електроенергії	Розподілення електроенергії	3660
42474208	ТОВ Черкасиенергозбут	18002 м. Черкаси, вул. Благовісна, 166	Самойленко Руслан Юрійович	316631, 318831, 316560	energozbut.ck@gmail.com	Послуги з продажу електроенергії	Послуги з продажу електроенергії	225
02082522	КПТМ Черкаситеплокомуненерго Черкаської Міської Ради	18000 м. Черкаси, вул. Остафія Дашковича, 62	Карась Павло Миколайович	378216, 540692, 540691	info@tke.ck.ua	Постачання пари та гарячої води	Теплоенергія. Електроенергія.	665
33282969	Відокремлений Підрозділ Черкаська ТЕЦ ПАТ Черкаське Хімволокно	18013 м. Черкаси, просп. Хіміків, 76	Рябінка Євген Костянтинович	397411, 397356, 397356, 642492, 640032	tecplan@ukr.net, cherk_tec@meta.ua	Виробництво електроенергії	Електроенергія та теплова енергія.	700

Згідно даних Аналітичної платформи Clarity Hromada у Рейтингу громад за індикатором «Загальний дохід компаній у 2023 році», Черкаська міська територіальна громада займає п'яте місце в Україні з показником 667459050 тис. грн.

На території громади протягом 2023 року відкрито 2559 нових ФОП та 400 підприємств- юридичних осіб, що на 45% та, відповідно, 15 % більше ніж у 2022 році. Припинили діяльність на території Черкаської міської територіальної громади протягом 2023 року 1282 ФОП та 122 підприємства.

Промисловий комплекс м. Черкаси

Основою промислового комплексу м. Черкаси є переробна промисловість. За результатами 2023 р. у структурі промислової продукції частка продукції переробної промисловості складала 65,6%. Продукція промислового комплексу реалізується всередині країни, а також експортується. У реалізації промислової продукції переробної промисловості переважає:

- виробництво хімічних речовин та продукції (19,2%), (частка галузі в структурі промислового виробництва у 2017-2023 рр. скоротилась з 37,3% до 19,2%);
- виробництво харчових продуктів (13,0%);
- виробництво фармацевтичних препаратів (10,4%);
- машинобудування (7,3%);
- виробництво неметалевої мінеральної продукції (6,0%);
- виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність (5,1%)

Рисунок 2.2

Обсяг реалізованої промислової продукції підприємствами міста Черкаси за 2023 рік становить 43667,1 млн. грн.,- що на 25,1% більше, ніж за 2021 рік.

Статус промислового міста обумовлює високий показник реалізованої промислової продукції на одну особу населення, який за 2023 р. становить 164,176 тис. грн.

Реалізація промислової продукції на одну особу

Таблиця 2.3

Показник, тис. грн	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2023 рік
Черкаська область	57,9	61,5	64,6	80,5	105,7
Україна	59,3	59,1	59,4	87,1	-
Черкаси	100,9	98,4	97,5	127,1	164,176

Частина промислових підприємств міста збільшила обсяги реалізації продукції. Приріст обсягів реалізованої промислової продукції до показників 2021 року зафіксований у таких галузях промисловості:

- текстильне виробництво +64,00%;
- виробництво хімічних речовин і хімічної продукції +58,37%;
- машинобудування +53,85%;
- постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря +28,16%;
- виробництво харчових продуктів +20,22%;
- виготовлення виробів з деревини та поліграфічна діяльність +12,86%;

Рисунок 2.3

Основні напрямки виробництва промислової продукції у 2018-2023р.

Таблиця 2.4

	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2023 р.
Постачання енергоресурсів та води (млн, грн)	9711,8	7971,3	8569,6	11134,9	14270,2

Хімічна промисловість (млн, грн)	5201,2	5737,9	4667,7	5297,4	8389,6
Харчова промисловість (млн, грн)	3352,3	3125,1	3442,8	4722,3	5677,1
Виробництво неметалевої мінеральної продукції	2004,2	1979,6	1998,1	2583,3	2598,5
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	1365,1	1209,1	1451,6	1971,8	2225,4
Машинобудування (млн, грн)	2266,9	2752,2	1362,2	2075,0	3192,5
Легка промисловість (млн, грн)	539,4	571,5	793,2	699,6	1147,3

Господарський комплекс м. Черкаси демонстрував загалом стабільну роботу та зростання за деякими напрямками. Зокрема, в 2023 році порівняно із 2021 роком збільшилися обсяги введення в експлуатацію житла на 12,2%, обсяги наданих послуг - на 27,9%, реалізовано промислової продукції на 25,14% більше ніж у 2021 році.

Серед промислових підприємств міста найбільшу частку в обсягах реалізації промислової продукції мають: ПрАТ „Азот“, ТОВ „Юрія-ФАРМ“, ПрАТ „Черкаський шовковий комбінат“, ТОВ „ММ Пекеджінг Україна“, ПАТ „Черкаський автобус“, ТОВ „Укравіт сайенс парк“, ТОВ „Завод "Техно“.

Підсумки соціально-економічного розвитку міста Черкаси за 2023 рік

Таблиця 2.5

№ п/п	Основні показники	Фактично за 2021 рік	Фактично за 2023 рік	Темп зростання/зниження 2023 до 2021 року
1	Пасажирообіг міського електротранспорту, млн. пас. км	62,8	42,9	68,3
2	Обсяг реалізованих послуг, млн. грн.	4958,9	6346,1	127,9
3	Обсяг виконаних будівельних робіт, млн. грн.	1367,8	1266,9	92,6
4	Кількість зареєстрованих безробітних, осіб	1900	1146	60,3
5	Заборгованість із виплати заробітної плати, млн. грн.	29,1	38,022	130,6
6	Введення в експлуатацію житла, м2	93430	104849	112,2
7	Кількість наявного населення, тис. осіб	269,8	265,976	98,5
8	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	34895,1	43667,1	125,14
9	Обсяг реалізованої промислової продукції на одного жителя, грн.	127076,4	164176	129,19
10	Експорт товарів, млн. дол. США	250,91	209,44	83,4
11	Імпорт товарів, млн. дол. США	769,162	343,474	44,6
12	Середньомісячна номінальна заробітна плата, на кінець року, грн.	11950,6	15609	130,6

13	Фінансовий результат великих та середніх підприємств м. Черкаси	Прибуток 1749,3 млн. грн.	Прибуток 6667,5 млн. грн	-
14	Середньооблікова чисельність працюючих по м. Черкаси станом на кінець року, тис. осіб	83,82	79,031	94,2
15	Капітальні інвестиції, млн. грн	4556,0	3052,2	66,9

На економіку міста та його фінансовий стан негативно впливають продовження військового конфлікту в Україні, розрив міжрегіональних зв'язків, звуження як зовнішнього, так і внутрішнього попиту на продукцію вітчизняних виробників, погіршення фінансових результатів підприємств та складна ситуація на фінансовому ринку. Зважаючи на те, що основним промисловим підприємствам м. Черкаси (зокрема, хімічної промисловості) притаманна експортна орієнтованість, чутливість промислового комплексу міста до змін зовнішньоекономічної цінової кон'юнктури, світового попиту на продукцію та зовнішньоторговельної політики Уряду є значною. Ситуація на ринку праці багато в чому залежить від динаміки розвитку промислового комплексу міста, де здійснюють свою діяльність основні роботодавці.

Кількість найманих працівників у СПД - юридичних осіб у 2023 році становила 55,827 тис. осіб.

Як і в попередніх періодах підприємства промислового комплексу визначають економічний профіль громади та відносяться до найбільших роботодавців та великих платників до бюджетів усіх рівнів.

Найбільші роботодавці міста

Таблиця 2.6

Назва підприємства	Основний вид діяльності	Кількість працюючих, осіб
ПАТ "ЧЕРКАСИОБЛЕНЕРГО"	Розподілення електроенергії	3660
ПРАТ "АЗОТ"	Виробництво добрив і азотних сполук	2487
АТ "ЧЕРКАСИГАЗ"	Розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи	1973
ТОВ ЮРІЯ-ФАРМ	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	1890
ТОВ "ДЕЛІКАТ РИТЕЙЛ"	Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах	1045
ПРАТ "ЮРІЯ"	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	924
ТОВ "ЧЕРКАСИХЛІБ ТД"	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів;	724
ПРАТ "ЧЕРКАСЬКЕ ХІМВОЛОКНО"	Виробництво електроенергії	700
КПТМ "ЧЕРКАСИТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО"	Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря	665
КП "ЧЕРКАСИВОДОКАНАЛ"	Забір, очищення та постачання води	635
ТОВ "НВК "ФОТОПРИЛАД"	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	602

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ТОРГОВИЙ ДІМ ПОЛЯКОВ"	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	575
ТОВ "УКРАВІТ САЙЕНС ПАРК"	Виробництво пестицидів та іншої агрохімічної продукції	542
АТ "ЧЕРКАСЬКИЙ АВТОБУС"	Виробництво автотранспортних засобів	412
ТОВ "ГРУПА ВЕНЕТО"	Виробництво матраців	388
ПРАТ "ЧШК"	Ткацьке виробництво	360
ПП "УКРГОСПТОВАРИ"	Виробництво фанери, дерев'яних плит, шпону	337
ПП "НАДІЯ"	Будівництво житлових і нежитлових будівель	319
КП "ЧЕТС"	Пасажирський наземний транспорт	304
ТОВ "ТД ФУДСЕРВІС"	Оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами	285
ТОВ "ЗАВОД "ТЕХНО"	Виробництво неметалевих мінеральних виробів	258
ТОВ "СІД КОРП"	Оброблення насіння для відтворення	250
КП "ЧЕЛУАШ"	Будівництво доріг і автострад	239
ТОВ "ЧЕРКАСИЕНЕРГОЗБУТ"	Торгівля електроенергією	225
ТОВ "УКРМЕДТЕКСТИЛЬ"	Виробництво паперових виробів господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення	218
ТОВ "СВІТ ЛАСОЩІВ"	Виробництво кондитерських виробів	212
ТОВ "ВІВА - ТРЕЙД"	Виробництво одягу й аксесуарів	211
ПСП "НЬЮТОН"	Неспеціалізована оптова торгівля	207
ТОВ "КОМПАНІЯ "МЕТАЛ ІНВЕСТ"	Оброблення металів та нанесення покриття на метали	181
ТОВ "ЧЕРКАСИЕЛЕВАТОРМАШ"	Виробництво підіймального та вантажно-розвантажувального устаткування	167

Господарська спеціалізація міста базується на діяльності в межах адміністративно-територіальної одиниці значної кількості суб'єктів господарювання та підприємницької діяльності, вигідному транспортно-географічному положенні, значному природно-ресурсному, агропромисловому потенціалі, базою якого є родючі ґрунти, що обумовлює розвиток сільського господарства регіону в цілому, а на його основі — багатогалузевої харчової промисловості в місті. Наявність в Черкасах розгалуженої мережі навчальних закладів різних рівнів акредитації створює належне підґрунтя для забезпечення економіки міста професійними кадрами. Через місто проходить ряд транспортних потоків загальнодержавного значення, що підвищує його роль в масштабах України.

Поряд з цим, в місті існує необхідність створювати нові робочі місця та розвивати галузі, яким раніше не приділялося достатньої уваги, а саме - туристично- рекреаційну сферу. В межах Черкаської області виділяється

Черкаський туристично-рекреаційний район з центром у місті Черкаси, до складу якого входять чотири туристично-рекреаційні зони з центрами в містах Канів, Корсунь-Шевченківський, Черкаси та Чигирин. Місто має зручні транспортні зв'язки з містами Черкаської області, багатьма регіонами України та близького зарубіжжя, має на своїй території та прилеглих до міста територіях ряд туристичних об'єктів, і може стати центром тяжіння для туристів, при умові створення на його території розгалуженої мережі туристичної інфраструктури. Крім того, місто має унікальні рекреаційні ресурси, обумовлені бальнеологічними властивостями району Соснівка та прилеглих лісових насаджень, а також рекреаційними можливостями прибережної зони Кременчуцького водосховища. Створення сучасних об'єктів туристично-рекреаційної інфраструктури, таких як великі туристично-розважальні комплекси, готелі та міні-готелі, сімейні пансіонати, як в самих Черкасах, так і на території Черкаського регіону, буде сприяти розвитку галузі рекреації та туризму, а створення етнографічних центрів, будівництво екстрим-парку та аква-парку сприятиме підвищенню інтересу до міста, як до об'єкту туристичних відвідувань. Місто може стати центром проведення фольклорних та театральних фестивалів, присвячених видатним землякам та літературним героям

Комплексна оцінка передумов і обмежень, в сукупності з існуючою виробничою базою, дає можливість визначити пріоритетні напрямки розвитку економіки Черкас на перспективу та фактори, за допомогою яких можливий подальший значний розвиток міста, а саме:

- подальший розвиток промисловості, транспорту, високотехнологічних та наукоємних виробництв та підприємств малого та середнього бізнесу;
- розвиток інноваційної діяльності у пріоритетних галузях господарського комплексу, залучення іноземних інвестицій, створення системи місцевих пільг для інвесторів;
- створення в місті технопарків та бізнес-інкубаторів на базі існуючих підприємств, наукових та учбових закладів;
- розвиток сфери туризму, стимулювання розвитку туристичної інфраструктури, створення етнічних центрів, великих туристичних комплексів, розвиненої туристичної інфраструктури;
- переорієнтація частини виробництв на задоволення потреб населення міста та туристів, розвиток галузей, що надають послуги.

Підприємництво

Мале і середнє підприємництво відіграє значну роль в підвищенні рівня конкурентоспроможності міста, відновленні сталого економічного зростання та розвитку сприятливого середовища для провадження підприємницької діяльності, у збалансуванні інтересів учасників ринку, забезпечує насичення усіх сегментів ринку товарами та послугами, сприяє позитивним економічним та соціальним тенденціям розвитку міста і регіону.

Активізація підприємництва, зростання масштабів та ефективності функціонування підприємницького сектору є одним із головних чинників позитивних структурних змін і модернізації місцевої економіки, становлення нових ресурсів економічного пожвавлення, підвищення якості життя населення.

У 2020 році у місті Черкаси функціонували 20690 суб'єктів господарювання, з них 77,7% – фізичні особи-підприємці. Проти 2019 року кількість суб'єктів господарювання зросла на 213 одиниць (на 1,2%).

Переважна більшість суб'єктів господарювання міста (99%) – це суб'єкти малого та середнього підприємництва, за рахунок яких і відбулося збільшення загальної кількості суб'єктів.

Показники діяльності суб'єктів господарювання міста Черкаси

Таблиця 2.7

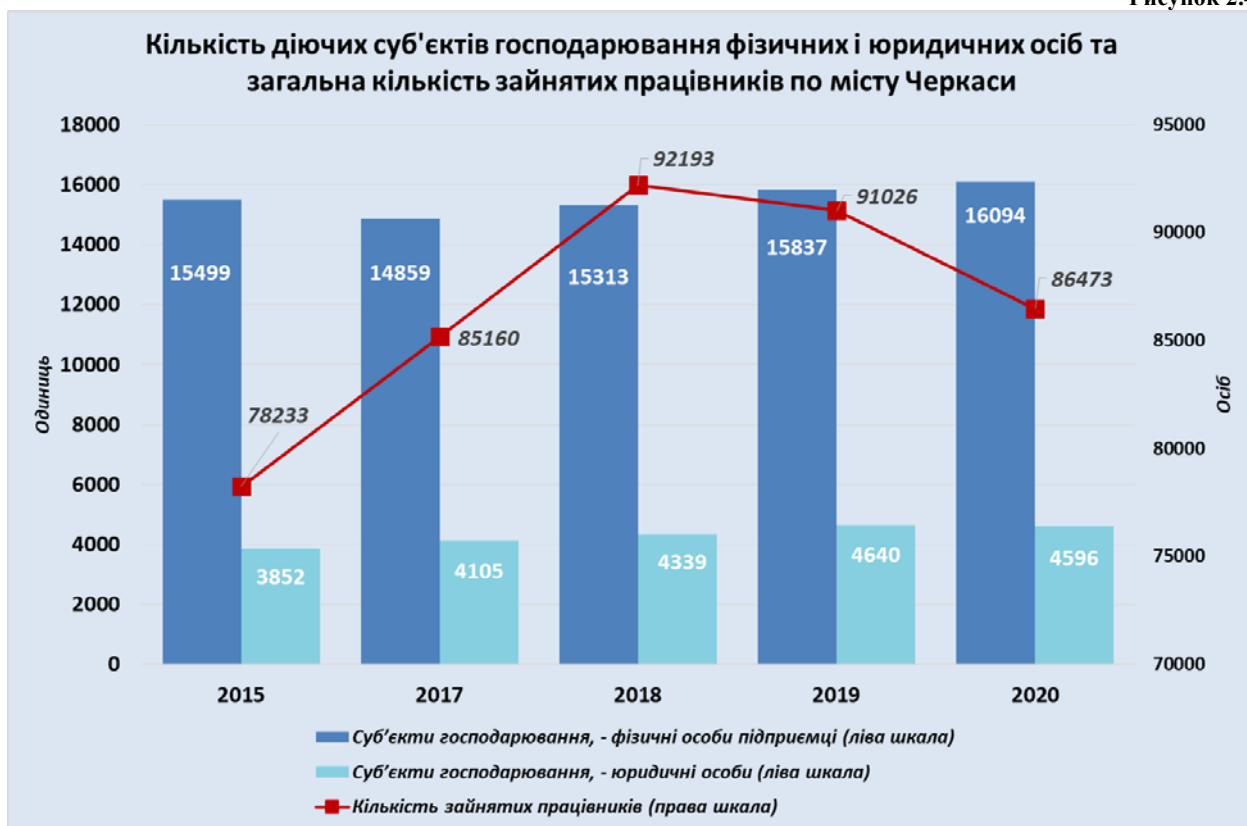
	Кількість суб'єктів, одиниць	З них кількість ФОП, осіб	Загальна кількість зайнятих працівників, осіб	З них кількість найманих працівників, осіб	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), тис.грн
2015	19351	15499	78233	62734	46642051,5
2017	18964	14859	85160	70301	68426679,2
2018	19652	15313	92193	76880	76732980,8
2019	20477	15837	91026	75189	98397344,9
2020	20690	16094	86473	70379	105896816,7

Кількість підприємств - суб'єктів підприємницької діяльності юридичних осіб (далі – підприємств) зменшилась проти 2019 року на 44 одиниці (на 1%) і склала 4596 одиниць. У 2020 році в Черкасах діяли 3 великих підприємства (0,1% від їх загальної кількості), 186 – середніх (4,1%), 4407 – малих (95,8%).

Кількість зайнятих працівників на підприємствах – юридичних особах у 2020 році до 2019 року зросла на 2 % і становила 62,458 тисячі осіб.

На оплату праці підприємствами –юридичними особами було витрачено 6546,741 млн.грн, у розрахунку на одного працівника – 104,818 тис.грн (у 2019 році – 95,477 тис.грн).

Рисунок 2.4

За останні декілька років основні показники діяльності суб'єктів підприємницької діяльності зберігають позитивну тенденцію. Кількість середніх та малих, в т.ч. мікро- підприємств, до 2020 року поступово збільшувалась. У 2020 році загальна кількість підприємств незначно зменшилась, зокрема малих та мікропідприємств, при цьому тенденція до зростання кількості середніх підприємств зберігається.

Кількість суб'єктів підприємницької діяльності за розмірами

Таблиця 2.8

Рік	Всього підприємств юридичних осіб	З них			СПД-фізичні особи
		Великі	Середні	Малі	
2015	3852	3	142	3707	15499
2017	4105	4	145	3956	14859
2018	4339	5	154	4180	15313
2019	4640	5	178	4457	15837
2020	4596	3	186	4407	16094

У розрахунку на 10 тисяч осіб наявного населення міста Черкаси припадає 756 суб'єктів господарювання (загалом в Україні – 471), з них фізичних осіб-підприємців – 588 осіб (в Україні – 381).

Рисунок 2.5

У сфері підприємництва було зайнято 86,473 тисячі осіб (на 5% менше проти 2019 року). З них 62,458 тисячі осіб (68,1%) були задіяні на підприємствах, решта 24,015 тисяч – у фізичних осіб-підприємців. Близько половини зайнятих, - 43,748 тис. осіб (50,5%) – це працівники малого бізнесу.

Кількість зайнятих працівників у м. Черкаси за розмірами підприємств, осіб

Таблиця 2.9

	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства		Кількість зайнятих у СПД - юридичних осіб	Кількість зайнятих у СПД - фізичних осіб	У т. ч. кількість найнятих працівників у СПД - фізичних осіб	Загальна кількість зайнятих
	осіб	у % до загальної кількості зайнятих	осіб	у % до загальної кількості зайнятих	осіб	у % до загальної кількості зайнятих				
2015	9237	17,2	26722	49,6	17905	33,2	53864	24369	8870	78233
2017	9548	18,0	25427	47,9	18143	34,1	53118	32042	17183	85160
2018	9548	17,3	26764	48,5	18893	34,2	55205	36988	21675	92193
2019	9680	15,8	31397	51,2	20264	33,0	61341	29685	13848	91026
2020	9120	14,6	33605	53,8	19733	31,6	62458	24015	7921	86473

Кількість найманих працівників у порівнянні з 2019 роком дещо зменшилась (на 6,6%) і склала 70,379 тисяч осіб.

Кількість найманих працівників у СПД - юридичних осіб у 2020 році становила 62,458 тис. осіб. Частка найманих працівників у суб'єктах господарювання, що були задіяні у великому підприємстві становила 14,6%, у середньому – 53,8%, в малому – 31,6%.

Рисунок 2.6

Одним із важливих показників, що характеризує ефективність розвитку підприємництва є обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг). Суб'єктами господарювання міста Черкаси (юридичними та фізичними особами) реалізовано продукції (товарів, послуг) на суму 105896,816 млн.грн, що на 7,6% більше проти 2019 року.

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млн. грн.

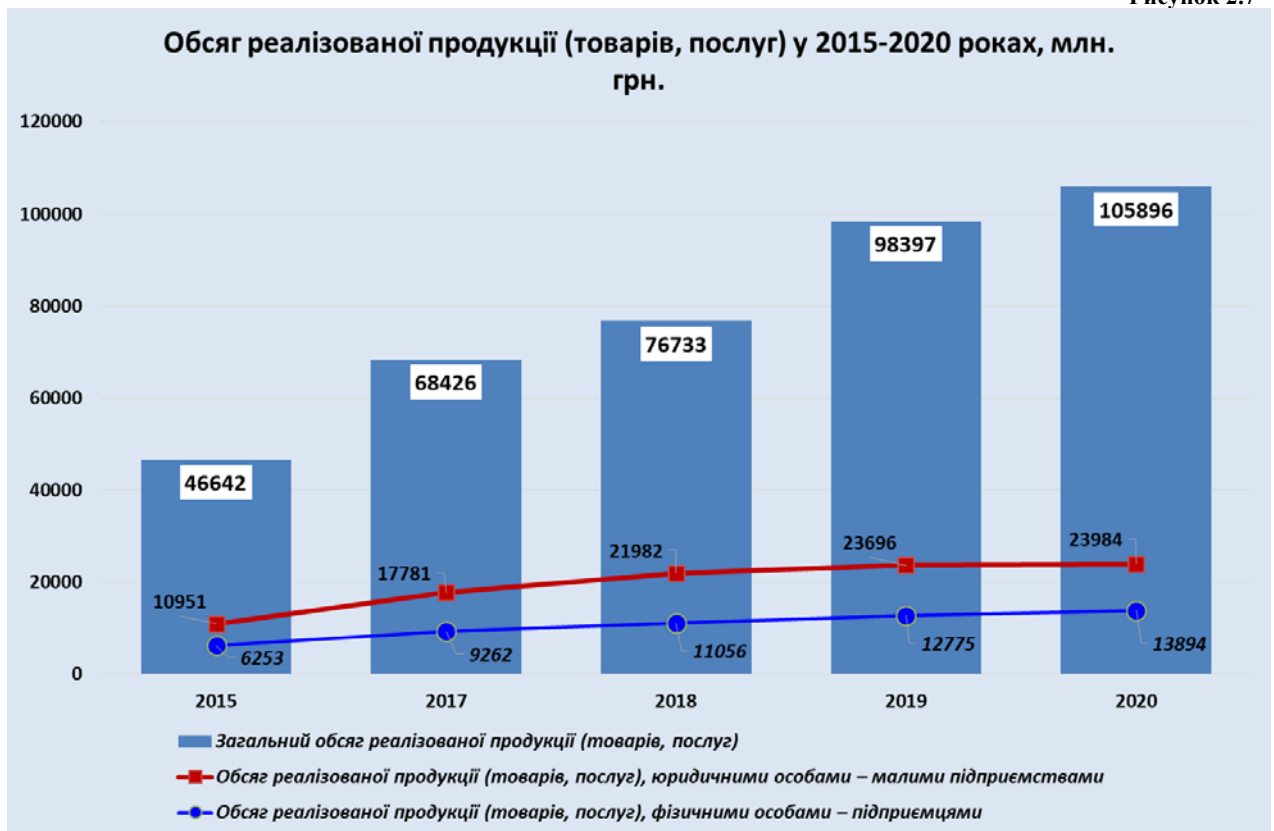
Таблиця 2.10

	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) юридичними та фізичними особами, млн. грн.	у % до загальнообласного показника	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), юридичними особами, млн. грн.	У тому числі	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), фізичними особами – підприємцями, млн. грн.
				Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), юридичними особами – малими підприємствами, млн. грн.	
2015	46642	38,5	40389	10951	6253
2017	68426	41,2	59164	17781	9262

2018	76733	37,9	65677	21982	11056
2019	98397	41,4	85622	23696	12775
2020	105896	42,9	92002	23984	13894

У тому числі малі підприємства реалізували продукції (товарів, послуг) на 23984,6 млн. грн, що на рівні показників реалізації 2019 року. Фізичні особи-підприємці реалізували продукції (товарів, послуг) на 13894 млн. грн, що на 8,7% більше ніж у 2019 році. Як зазвичай, через вищу швидкість обігу коштів більше половини цього обсягу забезпечено в сфері торгівлі та посередництва.

Рисунок 2.7

У розрахунку на одного найманого працівника реалізовано продукції, товарів та послуг на суму 1504,6 тис. грн. (у 2019 р. – 1308,6 тис.грн.)

Підприємства міста Черкаси забезпечили 42,9% загальнообласного обсягу реалізованої продукції, товарів та послуг.

Підприємствами промисловості забезпечено 29,3% обсягу реалізації продукції (товарів, послуг) у місті. Частка великих підприємств у обсязі реалізації склала 24,6%, середніх – 49,4%, малих – 26,0%.

За результатами діяльності підприємств міста у 2020 році досягнуто збиток в сумі 762,158 млн.грн., хоча, в тому числі малі підприємства, отримали прибуток у розмірі 371,7 млн.грн.

Зростаючий вплив на розвиток економіки міста має діяльність малого бізнесу, що при підтримці міської влади поглиблює диференціацію надходжень до бюджету. Сплачено малими підприємствами до бюджету міста

єдиного податку за 2020 р. 376808,9 тис. грн., що на 9,5% більше обсягів надходжень єдиного податку від малого бізнесу за 2019 рік.

Основні показники діяльності малих-підприємств юридичних осіб м. Черкаси

Таблиця 2.11

Найменування показників	2015	2017	2018	2019	2020
Кількість малих підприємств – юридичних осіб, одиниць	3707	3956	4180	4457	4407
Кількість зайнятих працівників, осіб	17905	18143	18893	20264	19733
Обсяг реалізованої продукції, товарів, послуг (без ПДВ та акцизу), млн. грн.	10951	17781	21982	23696	23984
Питома вага реалізованої продукції (робіт і послуг) малими підприємствами - юридичними особами міста Черкаси від загального обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) малими підприємствами - юридичними особами Черкаської області, %	50,2%	52,2%	55,5%	54,4	53,7
Питома вага реалізованої продукції (робіт і послуг) малими підприємствами - юридичними особами міста Черкаси від загального обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) підприємствами - юридичними особами міста Черкаси всіх форм власності, %	27,1%	30,0%	33,4%	27,4	26,6

Основні показники діяльності фізичних осіб - підприємців м. Черкаси

Таблиця 2.12

Найменування показників	2015	2017	2018	2019	2020
Кількість фізичних осіб – підприємців, які здійснюють діяльність	15499	14859	15313	15837	16094
Кількість зайнятих працівників, осіб	24369	32042	36988	29685	24015
Обсяг реалізованої продукції, товарів, послуг, млн. грн	6253	9262	11056	12775	13894
Питома вага реалізованої продукції (товарів і послуг) фізичними особами від загального обсягу виробленої продукції (товарів, послуг) фізичними особами – підприємцями Черкаської області	42,4%	44,0 %	44,4%	44,5 %	44,4

Протягом 2020 року спостерігалось покращення основних структурних показників діяльності малого і середнього підприємництва (загальної кількості суб'єктів малого і середнього підприємництва, кількості фізичних осіб-підприємців, кількості зайнятих працівників, обсягу реалізованої продукції та надходжень до бюджетів усіх рівнів.

Ключові характеристики

Питома вага міської економіки в економіці області у 2023 році

Таблиця 2.13

Показник	Од. виміру	Черкаська область	м. Черкаси	Питома вага міста Черкаси
Чисельність населення	тис. осіб	1131,812	265,976	23,5%
Середньомісячна заробітна плата (у 2023 р.)	грн	14568	15980	109,6%
Реалізація промислової продукції	млн грн	119635,929	43667,1144	36,5%
Експорт продукції	млн \$	1217,707	209,4457	17,2%
Імпорт продукції	млн \$	659,282	343,4864	52,1%
Капітальні інвестиції	млн грн	8 316,640	3052,207	36,7%
Виконані будівельні роботи	млн грн	2070,137	1266,924	61,2%
Введення в експлуатацію житла	м ²	166691,573	104849	62,9%
Надання послуг	млн грн	-	6346,1	-
Експорт послуг	млн \$	80,429	50,590	60,2
Імпорт послуг	млн \$	25,608	5,429	21,2
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування	млн.грн	13 663,114	6667,6	48,8%
Кількість працюючих станом на початок 2024року	тис. осіб	-	79,031	-

Обсяг оптового товарообороту підприємств міста Черкаси за 2021 рік склав 27438,8 млн. грн.

Таблиця 2.14

Обсяг оптового товарообороту

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Черкаська область, млн. грн.	12320	15202	23101	22675	26939	37358	45182	47086	66824,4
м. Черкаси, млн. грн.	5081	7405	8434	10256	10937	14028	16211	18897	27438,8

Обсяг роздрібного товарообороту підприємств, які здійснюють діяльність із роздрібною торгівлю, по місту за 2021р. становив 12152,6 млн.грн (57,7% обсягу по області), що більше обсягу 2020р. на 25,9%.

Обсяг продажу непродовольчих товарів у 2021р. становив 7657,3 млн.грн (63,0% загального продажу).

Обсяг продажу продовольчих товарів у 2021р. становив 4495,3 млн.грн (37,0% загального продажу). На товари виробництва України припадало 52,8% роздрібного товарообороту торгової мережі підприємств. У структурі продажу продовольчих товарів через торгову мережу підприємств частка продажу товарів, які вироблені на території України, у 2021р. становила 77,9%, частка вітчизняних непродовольчих товарів склала 38,0% від загального їх продажу.

Таблиця 2.15

Обсяг роздрібного товарообороту

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Черкаська область, млн. грн.	9523,4	11057,9	12153,5	11327,8	12567,3	15172,9	16382,9	21066,1
м. Черкаси, млн. грн.	4953,2	5600,0	6182,9	5940,1	6905,8	8641,1	9652,1	12152,6

В розрахунку на одну особу населення міста загальний обсяг роздрібного товарообороту за 2021р. становив 44662,1 грн.

Таблиця 2.16

Обсяг роздрібного товарообороту на одну особу населення

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Черкаська область, грн.	7583	8865	9824	9241,2	10357,1	12715,1	13822,9	18012,9
м. Черкаси, грн.	17331	19656	21825	21169,2	24841,0	31251,9	35149,9	44662,1

Таблиця 2.17

Порівняльна характеристика роботи промисловості міста Черкаси у 2018 - 2023р.

	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2018 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2019 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2020 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2021 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2023 році, тис. грн.	2023р. до 2021р., %
<i>м. Черкаси</i>	27998788,4	27211325,9	26974562,1	34895048,6	43667114,4	125,14
<i>Добувна та переробна промисловість</i>	18287023,4	19239885,7	18404934,6	23070878,4	28651688,2	124,19
<i>Добувна промисловість і розроблення кар'єрів</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Переробна промисловість з неї</i>	18287023,4	19239885,7	18404934,6	23070878,4	28651688,2	124,19
<i>Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів</i>	3352304,5	3125147,6	3442802,3	4722313,4	5677129,7	120,22
<i>Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів</i>	539439,8	571589,6	793266,0	699613,8	1147337,1	164,00
<i>Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність</i>	1365116,8	1209146,2	1451694,0	1971842,6	2225482,0	112,86
<i>Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції</i>	5201285,6	5737976,6	4667798,7	5297486,5	8389699,1	158,37

	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2018 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2019 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2020 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2021 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2023 році, тис. грн.	2023р. до 2021р., %
<i>Виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції</i>	2004273,1	1979602,7	1998195,4	2583384,2	2598530,7	100,59
<i>Машинобудування крім ремонту і монтажу машин і устаткування</i>	2266945,5	2752278,0	1362204,8	2075063,9	3192504,3	153,85
<i>Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування</i>	486470,3	674954,9	526218,4	606433,1	500146,6	82,47
<i>Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. Забір, очищення та постачання води</i>	9711765	7971440,2	8569627,5	11824170,2	15015426,2	126,9

Таблиця 2.18

Фінансовий результат до оподаткування підприємств міста Черкаси

2014 рік, тис. грн.	-6748067,4
2015 рік, тис. грн.	-3614162,5,
2016 рік, тис. грн.	-716919,9
2017 рік, тис. грн.	149330,5
2018 рік, тис. грн.	1681785,7
2019 рік, тис. грн.	4510643,4
2020 рік, тис. грн.	-762158,0
Січень-вересень 2021р., тис. грн.	1749300
2022 рік, тис. грн.	-6102177,6
2023 рік, тис. грн.	6667550,3

Таблиця 2.19

Найбільші підприємства – платники податків до місцевого бюджету

п/п	Назва підприємства
1	ПрАТ "АЗОТ"
2	ТОВ "ЮРІЯ-ФАРМ"
3	ТОВ ДЕЛКАТ РИТЕЙЛ
4	ТОВ "АТБ-Маркет"
5	КПТМ "ЧЕРКАСИТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО"
6	ПАТ "ЧЕРКАСІОБЛЕНЕРГО"
7	АТ "ЧЕРКАСИГАЗ"
8	ТОВ "ХІМ-ТРЕЙД ЮА"
9	ПРАТ " ЧЕРКАСЬКЕ ХІМВОЛОКНО"
10	ВП "ЧЕРКАСЬКА ТЕЦ"ПРАТ "ЧЕРКАСЬКЕ ХІМВОЛОКНО"

11	КП "Черкасиводоканал"
12	ТОВ "УКРАВІТ САЙЕНС ПАРК"
13	АТ "ЧЕРКАСЬКИЙ АВТОБУС"
14	ТОВ " НВК "ФОТОПРИЛАД"
15	ТОВ "ЗАВОД "ТЕХНО"
16	ПрАТ "ЧШК"
17	ТОВ "ГРУПА ВЕНЕТО"
18	ПрАТ "ЮРІЯ"
19	ТОВ СІД КОРП, ТОВ "СІД КОРП"
20	ТОВ "Черкасиелеватормаш"
21	КП "ЧЕТС"
22	ТОВ "ЧЕРКАСИХЛІБ ТД"
23	ТОВ "ІНТЕРКАРГОТРАК"
24	КП "ЧЕЛУАШ"
25	КАНСАЙ ХЕЛІОС УКРАЇНА ТОВ, ТОВ ХЕЛІОС УКРАЇНА
26	ММ ПЕКЕДЖІНГ УКРАЇНА ТОВ
27	ПП "Надія"
28	ТОВ "ШВЕЙНА КОМПАНІЯ"ВИД"
29	ТОВ АЛЬТЕРА АЦТЕКА МІЛІНГ УКРАЇНА
30	ПП "УКРГОСПТОВАРИ"

Споживчий ринок

Таблиця 2.20

Мережа роздрібної торгівлі станом на 01.01.2024

	на 01.01.2024	Площа, м ²
Кількість об'єктів роздрібної торгівлі	1534	223187.59
у тому числі:		
Магазини продовольчі	210	16152,89
Магазини непродовольчі	567	113489,86
Магазини змішані	111	61056,02
Склади-магазини продовольчі	37	8490,2
Склади-магазини непродовольчі	39	6419,8
Аптеки та аптечні пункти	160	7946,32
Кіоски роздрібної мережі	125	1144,77
Павільйони	285	8487,73
Кількість автозаправних станцій, включаючи АГНКС	40	-
Кількість ринків	8	-

Таблиця 2.21

Заклади ресторанного господарства та громадського харчування на території м. Черкаси станом на 01.01.2024

Вид закладу	Кількість закладів	Кількість посадкових місць
Ресторани	23	2446
Бари	44	1945
Кафе	174	9580
Їдальні	21	1318
Буфети	12	332
Кафетерії	12	363

Динаміка залучення іноземних інвестицій

Таблиця 2.22

Прямі іноземні інвестиції	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
- на початок року (наростаючим підсумком), тис. дол. США	223269	154995	106411	99705	105967,2	105050,7	102536,8
- на 1 особу (на початок року), дол. США	787	547,1	376,8	356,1	380,9	381,2	374,2

Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій в економіку міста станом на 1 січня 2020р. становив 102,5 млн.дол. США. (28,7% від загального обсягу по області).

У 2019 році прямий акціонерний капітал нерезидентів збільшився на 81,2 тис.дол. США, вилучено 917,2 тис.дол. прямих інвестицій. За рахунок впливу курсової різниці збільшено вартість акціонерного капіталу на 4035,8 тис.дол.

Рисунок 2.8

Обсяг прямих інвестицій у розрахунку на одну особу населення міста станом на 1 січня 2020р. становив 374,2 дол. США.

Таблиця 2.23

Прямі інвестиції у м. Черкаси за видами економічної діяльності

	Обсяги інвестицій на			
	01.01.2019		01.01.2020	
	тис.дол. США	у % до загального підсумку	тис.дол. США	у % до загального підсумку
Усього	98699,8	100,0	102536,8	100,0
Промисловість	64173,3	65,0	68289,6	66,6
у тому числі				
переробна промисловість	62987,6	63,8	66962,3	65,3
виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	10834,4	11,0	10872,6	10,6
виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	14499,5	14,7	13881,8	13,5
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	31527,3	31,9	35920,3	35,0
машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	699,8	0,7	753,0	0,7
постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	1173,1	1,2	1313,2	1,3
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	4475,1	4,5	4899,8	4,8
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	36,4	0,0	40,7	0,0
Інформація та телекомунікації	73,5	0,1	74,1	0,1

Операції з нерухомим майном	25941,9	26,3	25183,0	24,6
Професійна, наукова та технічна діяльність	3145,8	3,2	3357,6	3,3
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	451,8	0,5	449,6	0,4

Найбільші обсяги прямого іноземного капіталу зосереджено на підприємствах промисловості – 68,3 млн.дол. (66,6% від загального обсягу прямих інвестицій в економіку міста), у т.ч. переробної – 65,3%, а також на підприємствах і в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном – 25,2 млн.дол. (24,6%).

Таблиця 2.24

Прямі інвестиції (акціонерний капітал) у м. Черкаси за країнами світу

	Обсяги інвестицій на			
	01.01.2019		01.01.2020	
	тис.дол. США	у % до загального підсумку	тис.дол. США	у % до загального підсумку
Усього	98699,8	100,0	102536,8	100,0
Беліз	2833,2	2,9	2854,9	2,8
Британські Віргінські Острови	327,1	0,3	364,8	0,4
Іспанія	10365,1	10,5	10346,6	10,1
Китай	22,1	0,0	24,7	0,0
Кіпр	41942,5	42,5	47084,2	45,9
Нідерланди	1597,1	1,6	1578,3	1,5
Німеччина	13948,0	14,1	13381,0	13,0
Польща	42,7	0,0	56,8	0,1
Російська Федерація	630,9	0,6	643,1	0,6
Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	1311,5	1,3	547,7	0,5
Франція	329,1	0,3	315,7	0,3
Чехія	19318,5	19,6	18531,6	18,1

До основних країн-інвесторів, на які припадає 94,7% загального обсягу прямих інвестицій, належать: Кіпр, Чехія, Німеччина, Іспанія, Словенія, Беліз, та Нідерланди.

Заборгованість підприємств міста за кредитами та позиками, торговими кредитами та іншими зобов'язаннями (боргові інструменти) перед прямими інвесторами на 31 грудня 2019р. становила 6,7 млн.дол., і загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу та боргових інструментів) – 109,2 млн.дол.США.

Динаміка зовнішньоекономічної діяльності

Таблиця 2.25

Зовнішня торгівля товарами	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Експорт, тис.дол. США	177793,8	141423,1	157036,0	153649,6	162946,4	250910,1	299216,4	209445,7
Імпорт, тис.дол. США	174082,5	250372,7	329103,8	470588,2	486129,6	769162,7	318228,4	343474,9
Сальдо, тис.дол. США	3711,3	-108949,6	-172067,9	-316938,6	-323183,2	-518252,6	-19012	-134029,2
коефіцієнт покриття експортом імпорту	1,02	0,56	0,48	0,32	0,33	0,32	0,94	0,61

У 2023р. обсяг експорту товарів, становив 209445,7 тис. дол. США, або 17,2% експорту області, обсяг імпорту товарів – 343474,9 тис. дол., або 52,1% імпорту області. Негативне сальдо зовнішньої торгівлі склало 134029,2 тис. дол. (у 2022р. також негативне – 19908,0 тис. дол.). Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,61 проти 0,94 у 2022р.

Обсяг експорту у порівнянні з 2022р. зменшився на 29,9%, обсяг імпорту – збільшився на 7,7%. Зовнішньоторговельний оборот за 2023 рік становив 552920,6 тис. дол. США.

Рисунок 2.10

У 2023р. зовнішню торгівлю товарами здійснювали 373 підприємств міста, з них експортерів – 168 підприємств, імпортерів – 296 підприємств.

Зовнішньоторговельні операції з товарами здійснювалися з партнерами із 98 країн світу.

Згідно інформації Черкаської митниці найбільша частка експорту (за підсумками 2023 року) припала на такі країни:

- Словаччина - 18,7%
- Нідерланди - 13,1%
- Румунія - 11,1%
- Польща - 10,4%
- Молдова - 6,1%
- Литва - 4,8%
- Казахстан - 3,8%
- Угорщина - 3,1%
- Німеччина - 3,0%
- Латвія - 2,5%
- Азербайджан – 1,7%
- Грузія - 1,6%

Рисунок 2.11

У товарній структурі експорту, за підсумком 2023 року, найбільшу питому вагу мали такі групи:

- зернові культури - 30,7%, (64,2 млн. дол. США);

- деревина і вироби з деревини - 11,3%, (23,7 млн. дол. США);
- жири та олії - (10,0%), (20,9 млн. дол. США);
- продукція борошномельно–круп'яної промисловості - 6,9%, (14,5 млн. дол. США);
- машини та механізми - 5,1%, (10,6 млн. дол. США);
- добрива - 4,9%, (10,3 млн. дол. США);
- насіння і плоди олійних рослин - 4,4%, (9,2 млн. дол. США);
- готові харчові продукти – 3,6%, (7,5 млн. дол. США);

Таблиця 2.26

Товарна структура експорту підприємств міста Черкаси, млн. дол. США

Групи товарів	2018 рік	2019	2020	2021	2022	2023
готові харчові продукти	24,8	21,9	30,5	56,2	8,5	7,5
насіння і плоди олійних	29,4	14,5	21,8	11,4	37,4	9,2
продукція борошномельної промисловості	9,2	8,8	11,9	21,8	11,2	14,5
зернові	11,1	18,8	9,4	13,9	73,9	64,2
жири та олії	9,4	10,2	9,5	30,0	46,9	20,9
вироби з деревини	12,2	12,5	14,9	27,9	29,4	23,7
машини та механізми	4,0	7,1	8,9	16,3	18,9	5,1

Рисунок 2.12

Найбільша частка імпорту підприємств міста Черкаси за 2023 рік згідно інформації Черкаської митниці припала на такі країни:

- Китай - 24,2%;
- Німеччина - 16,2;
- Польща - 16,0%;
- Туреччина - 7,7;
- Індія - 4,6;
- Литва - 4,3%
- Італія - 2,8%;
- Нідерланди – 2,1%;
- Малайзія – 2,0%;
- Болгарія - 1,6%;
- Корея - – 1,6%;
- Фінляндія - 1,5%;

Рисунок 2.13

Основу товарної структури імпорту за підсумками 2023 року склали такі групи товарів:

- пластмаси, полімерні матеріали 15,3%, (52,6 млн. дол. США);
- машини та механізми 13,9%, (47,6 млн. дол. США);
- палива мінеральні - 9,6%, (32,9 млн. дол. США);
- добрива – 8,8% (30,3 млн. дол. США);
- транспортні засоби - 8,8%, (30,2 млн. дол. США);
- органічні хімічні сполуки 8,8%, (30,2 млн. дол. США);
- текстиль – 8,4% (28,9 млн. дол. США);

- папір та картон – 1,9% (6,6 млн. дол. США);

Таблиця 2.27

Товарна структура імпорту підприємств міста Черкаси, млн. дол. США

Групи товарів	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023
машини та механізми	36,5	29,7	32,3	64,0	49,9	47,6
палива мінеральні	132,4	257,4	278,8	443,9	44,9	32,9
добрива	8,5	13,5	10,7	23,2	14,4	30,3
транспортні засоби	12,7	19,3	14,3	17,4	17,4	30,2
органічні хімічні сполуки	21,5	18,7	19,9	30,4	40,2	30,2
текстильні матеріали	16,2	17,5	22,6	22,5	27,2	28,9
пластмаси, полімерні матеріали	22,9	19,9	22,7	39,4	26,2	52,6
папір та картон	12,4	9,5	11,0	13,9	6,7	6,6

Рисунок 2.14

Динаміка освоєння капітальних інвестицій

Таблиця 2.28

	2016	2017	2018	2019	2021	2022	2023
Капітальні інвестиції, тис. грн.	1823733	2348071	2584100	3053171	4556028	1651893	3052207
Капітальні інвестиції на 1 особу, грн.	6456,7	8360	9289,7	11079,2	16742,0	6171	11475

У 2023р. підприємствами міста освоєно 3052,2 млн.грн капітальних інвестицій, що становить 36,7% загальнообласного обсягу.

На кожного мешканця міста припало 11475 грн капітальних інвестицій.

Капітальні інвестиції за напрямками їх освоєння розподілилися таким чином:

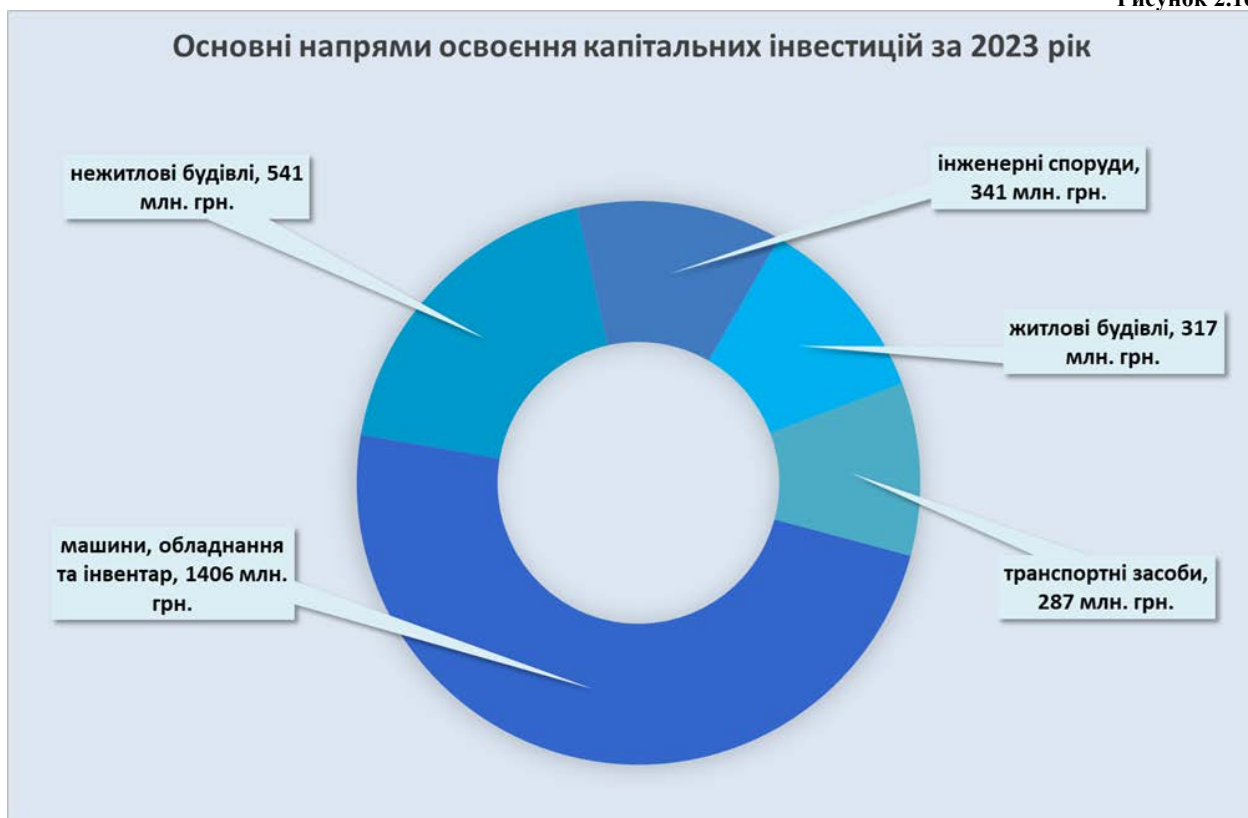
- машини, обладнання та інвентар – 46,1%,
- нежитлові будівлі – 17,8%,
- інженерні споруди – 11,2%,
- житлові будівлі – 10,4%.
- транспорт – 9,4%;

Таблиця 2.29

Капітальні інвестиції за напрямками їх освоєння

	Тис.грн		У % до підсумку	
	січень– грудень 2023р.	січень– грудень 2022р.	січень– грудень 2023р.	січень– грудень 2022р.
Усього	3052207	1651893	100,0	100,0
інвестиції у матеріальні активи	3036967	1635900	99,5	99,0
будівлі житлові	317310	250512	10,4	15,2
будівлі нежитлові	541946	174693	17,8	10,6
інженерні споруди	341545	272844	11,2	16,5
машини, обладнання та інвентар	1406328	748786	46,1	45,3
транспортні засоби	287812	109427	9,4	6,6
довгострокові біологічні активи	1714	–	0,1	–
інвестиції у нематеріальні активи, з них	15240	15993	0,5	1,0
програмне забезпечення та бази даних	7909	15236	0,3	0,9

Рисунок 2.16

Аналіз капітальних інвестицій за джерелами фінансування показує, що основним джерелом інвестування у 2023 році були: власні кошти підприємств та організацій – 59,2% та кошти місцевих бюджетів – 22,1% загального обсягу.

Рисунок 2.17

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування

	Тис.грн	
	січень–грудень 2023р.	січень–грудень 2022р.
Усього, у т.ч. за рахунок	3052207	1651893
коштів державного бюджету	180276	77546
коштів місцевих бюджетів	677396	366013
власних коштів підприємств та організацій	1808437	884237
кредитів банків та інших позик	63044	64811
коштів населення на будівництво житла	216783	180837

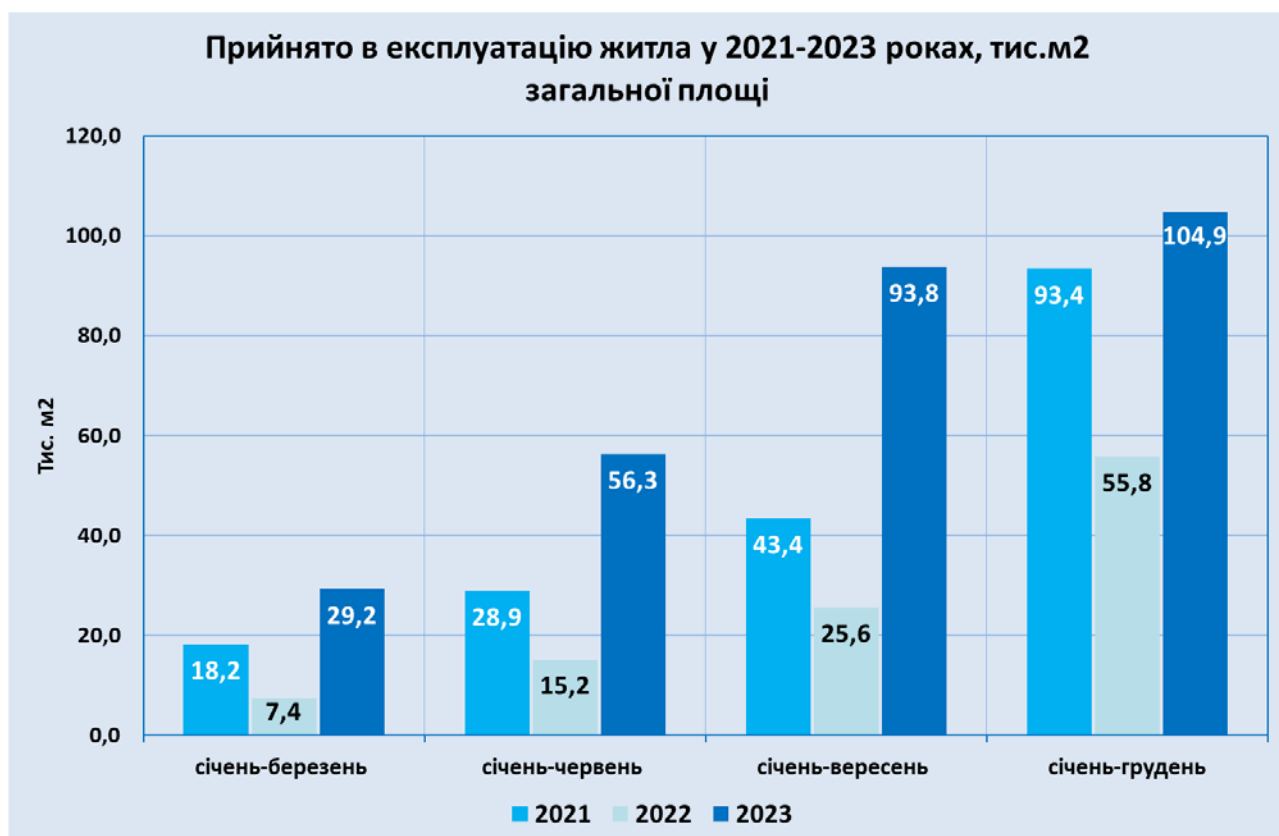
Будівельна діяльність

Наразі темпи будівництва житла збільшилися, попри бар'єри, що не дають змоги відновити довоєнний обсяг будівельних робіт.

У 2023р. у місті прийнято в експлуатацію 104849 м² загальної площі житлових будівель, або 62,9% загального обсягу житла в області.

Загальна площа прийнятого в експлуатацію житла у 2023р. порівняно з 2022р. збільшилася в 1,9 рази.

Рисунок 2.18

В одноквартирних будинках прийнятого в експлуатацію 18947 м² загальної площі житлових будівель (18,1% загального обсягу житла в місті), що на 40,2% більше порівняно з 2022р., в будинках з двома й більше квартирами – 85902 м² загальної площі (81,9%), у 2 рази більше.

Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію, за видами

	Прийнято в експлуатацію у 2023р.			
	м ² загальної площі	у % до 2022р.	у % до загального підсумку	будівель, одиниць
Всього	104849	188,0	100,0	133
будинки одноквартирні	18947	140,2	18,1	119
будинки з двома і більше квартирами	85902	203,2	81,9	14

Рисунок 2.19

Таблиця 2.32

Прийняття в експлуатацію квартир за видами житлових будівель

	Прийнято в експлуатацію у 2023р.			
	кількість квартир	м ² загальної площі	у тому числі м ² житлової площі	середній розмір квартири, м ² загальної площі
Всього	1725	104849	45369	60,8
будинки одноквартирні	119	18947	7354	159,2
будинки з двома і більше квартирами	1606	85902	38015	53,5

У 2023р. в м. Черкаси прийнято в експлуатацію 1725 квартир. Середній розмір квартири становив 60,8 м2 загальної площі.

Таблиця 2.33

Загальна площа нежитлових будівель, прийнятих в експлуатацію, за видами у 2023 році

Загальна площа усього, м ²	У тому числі						
	готелі, ресторани та подібні будівлі	будівлі офісні	будівлі торговельні	будівлі транспорту та засобів зв'язку	будівлі промислові та склади	будівлі для публічних виступів, закладів освітнього, медичного та оздоровчого призначення	нежитлові будівлі інші
15604	–	к	7378	к	7647	–	–

Таблиця 2.34

Обсяг виробленої будівельної продукції за видами у 2023 році

	Обсяг виробленої будівельної продукції, тис.грн	У % до загального обсягу виробленої будівельної продукції
Вироблено будівельної продукції	1266924,0	100,0
Будівлі	958535,0	75,7
з них		
житлові	349701,0	27,6
нежитлові	608834,0	48,1
Інженерні споруди	308389,0	24,3

Кращі за очікувані результати будівництва житла зумовлені швидкою адаптацією підприємств до нових умов діяльності в поєднанні з відновленням внутрішнього попиту, який був традиційним драйвером зростання економіки України у попередні роки.

Необхідність відновлення житлового та промислового будівництва, забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб тощо сприятиме активному зростанню будівельної сфери.

3. ІНФРАСТРУКТУРА

Загальний опис

Черкаси є одним з значних міст Правобережної України, адміністративним і територіальним центром Черкаської області. Місто є одним з найпривабливіших в Україні місць для інвестування, з промисловим і високим кадровим потенціалом, розвиненою транспортною інфраструктурою, банківською системою і сприятливим підприємницьким кліматом. Черкаси займають вигідне положення на перетині важливих транспортних комунікацій та характеризуються щільним автомобільним і залізничним сполученням з усіма регіонами країни та портами Азовського і Чорного морів.

У місті зосереджені організації та установи управління міського й обласного значення, значна кількість фінансово-кредитних установ. Розвинене складське господарство, що забезпечує зберігання продукції, обслуговування галузей матеріального виробництва. Організації сільського господарства виконують в основному управлінські функції.

Місто має розгалужену систему зелених насаджень. Загальна площа парків, скверів і бульварів міста становить – 203,2 га. Рекреаційна зона міста сформувалась на базі існуючих зелених насаджень, лісів, прилеглих до міста, в районі Соснівка та вздовж Кременчуцького водосховища.

У місті Черкаси діє Генеральний план, який затверджено рішенням Черкаської міської ради від 29.12.2011 року №3-505. Перспектива розвитку інфраструктури Черкас пов'язана з транспортно-логістичними послугами: інтер- та мультимодальні перевезення, навантаження та розвантаження, складування та зберігання вантажів, їх обробка (комплектація, консолідація) тощо.

Логістичні переваги міста:

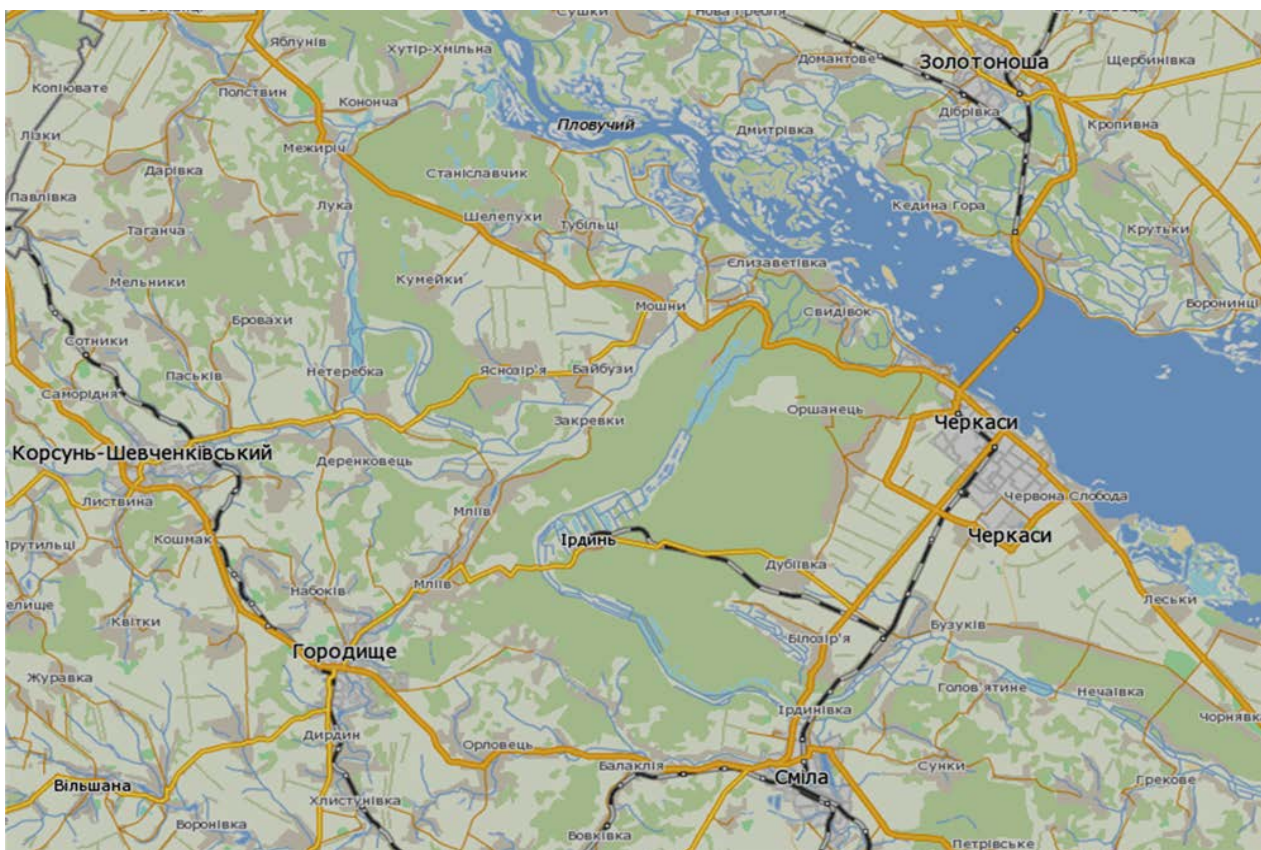
Місто розташоване в центрі України, на перетині важливих транспортних магістралей України та Європи, що проходять з півночі на південь (з країн Балтії і Скандинавії у Південно-Східну Європу), та з заходу на схід (з країн Західної і Центральної Європи в країни Азії). Містом пролягають автошляхи загальнодержавного значення.

Черкаси – є одним з найбільших міст на Дніпрі. Головна річкова судноплавна артерія, що проходить територією України з півночі на південь, по суті, є водною частиною міжнародного транспортного коридору № 9. У перспективі за спільної зацікавленості Євросоюзу, прибалтійських країн та Польщі у проведенні гідротехнічних робіт Дніпро разом з Дніпро-Бузьким каналом, Бугом і Віслою з однієї сторони, в поєднанні з Західною Двіною та Даугавою — з іншої, може стати економічно вигідним водним коридором між Чорним та Балтійським морями. Відповідно і зростає потенціал Черкас як потужного порту на Дніпрі.

Перспективним виглядає проект реорганізації Черкаського аеропорту в логістично-митний центр та, як варіант - у ремонтну базу для літаків. Враховуючи, що у світі досить незначна кількість аеропортів, де можна відремонтувати літак, то авіаперевізники з багатьох країн світу залюбки замість Туреччини вибрали б значно ближчу за відстанню базу в Черкасах. Ідеальне географічне розташування, логістика та митниця забезпечили б розвиток аеропорту та міста в цілому.

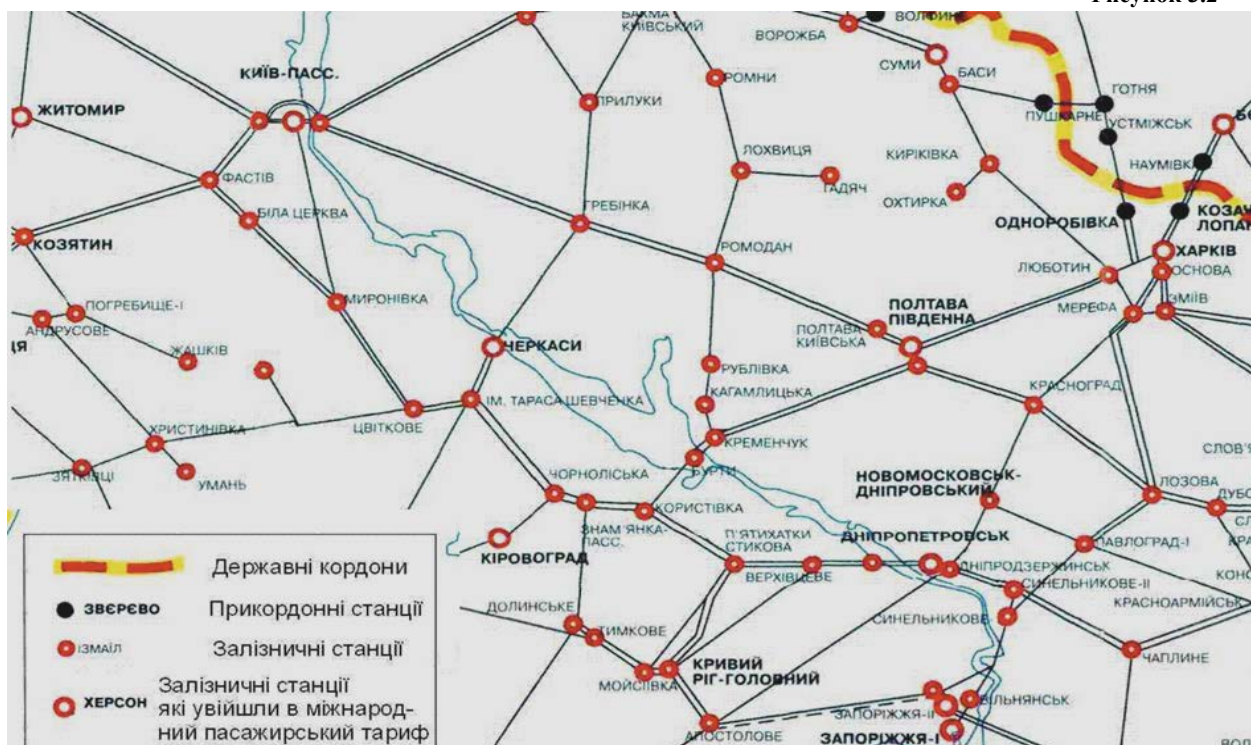
Виходячи із світового досвіду розвитку туризму, для залучення туристів та екскурсантів до міста доцільно створити не тільки матеріальну базу для комфортного проживання цього контингенту але і організувати розгалужену мережу індустрії розваг і спорту. Як в місті, так і на прилеглих територіях, існують сприятливі умови для розвитку індустрії спорту і розваг. В рекреаційній прибережній зоні пропонується будівництво олімпійської веслувальної дистанції, яхт-клубу, аквапарку, парку розваг, історичного парку, парку для проведення історичних ігор, на території якого можливо проводити масові заходи, і ряд інших об'єктів обслуговуючого та розважального характеру.

Рисунок 3.1

Пасажирським терміналом міста є залізнична станція «Черкаси» (заснована у 1863 році) з пропускною потужністю 3 тис. осіб на добу. Вантажний термінал залізничної станції «Черкаси» засновано у 1876 році.

Рисунок 3.2

Містом проходить залізниця, що зв'язує дві швидкісні магістралі — Київ-Харків та Київ-Дніпропетровськ. Залізниця проходить дамбою та мостом через Кременчуцьке водосховище, що є стратегічним об'єктом державного значення. У Черкасах функціонує залізничний вокзал, з якого здійснюється регулярне сполучення з містами України.

Таблиця 3.1

Залізничне пасажирське сполучення у місті Черкаси

Сполучення	Відстань	Час у потязі
Черкаси - Київ	189 км	03 : 34
Черкаси – Івано - Франківськ	714 км	16 : 41
Черкаси-Одеса	445 км	09 : 09
Черкаси - Львів	770 км	12 : 19

Місто Черкаси обслуговує одноколійна не електрифікована залізнична лінія Золотоноша - Черкаси - Сміла, яка функціонально є залізничним перемиканням між потужними залізничними напрямками Київ-Гребінка-Полтава і Миронівка - Т.Шевченка-Знам'янка. Станція Черкаси – вантажна станція 1 класу, розташована на ділянці ім.Т.Шевченка – Гребінка. Основним призначенням станції є виконання вантажної та комерційної роботи: приймання для перевезення, зберігання, навантаження, вивантаження, сортування та видача вантажів.

Річковий транспорт представлений ПАТ «Черкаський річковий порт», який розташований на правому березі Кременчуцького водосховища та обслуговує переважно вантажні перевезення. Порт експлуатує вантажний причал довжиною 590м. До вантажного причалу підходить залізнична колія від станції Змагайлівка. Флот порту перевозить переважно сипучі матеріали (до 89%) від загального складу перевезень. Порт має також пасажирський вокзал, причал, довжиною 120м та пасажирський пірс довжиною 81м. Пасажирський річковий вокзал реконструйовано і введено в дію в 2011 році, після реконструкції.

Повітряний транспорт представлений КП «Аеропорт Черкаси» класу «В», що розташований у південно-західній частині міста і займає територію 174,463га, має одну штучну злітно-посадкову смугу розміром 2500м x 42м з асфальтно-бетонним покриттям та другу ґрунтову. На балансі КП «Аеропорт Черкаси» знаходиться: 10 літаків АН-2, вісім Л-410УВП, три вертольоти МІ-2. Відповідно до сертифікації, аеродрому дозволений прийом літаків: Боїнг 737-100, 200, 300, 800; В 737-200/200С; ТУ-154; Іл-76; АН-24, АН-26, АН-32, АН-12; а також приймає вертольоти всіх типів. Види робіт, що виконуються аеропортом: пасажирські, вантажні, тренувальні польоти. Для пасажирських перевезень служить аеровокзал на 400 пас/годину. Споруди аеропорту: адміністративна будівля зі столовою; вантажно-комерційний склад на 120 тонн; 5 ангарів для літаків. Аеропорт Черкаси має хороший транспортний зв'язок з центром міста, залізничним вокзалом та автовокзалом і має всі умови розвитку на перспективу.

Транспорт

Громадський транспорт	
Кількість маршрутів за видами транспорту	Автобусних – 19 Тролейбусних - 24
Залізничний транспорт	
Наявність залізничних станцій	1
Авіаційний транспорт	
Наявність аеропортів	1
Автомобільний транспорт	
Наявність автостанцій	5
Наявність автомобільних доріг	
<i>Загальнодержавного значення</i>	1 Золотоноша - Черкаси - Сміла – Умань (Н-16)
<i>Місцевого значення</i>	1 Канів-Чигирин-Кременчук (Р-10)
Річковий транспорт	
Наявність річкових вокзалів	1

У 2023р. пасажирообіг муніципального електротранспорту міста збільшився проти показників 2022р. у 1,6 раза і становив 42909,6 тис.пас.км.

Електротранспортом перевезено 7528,0 тис. пасажирів, що на 55,5% більше обсягів 2022р.

Пасажирські перевезення тролейбусами у 2023 році

Таблиця 3.3

	Кількість перевезених пасажирів		Пасажирообіг	
	тис. осіб	у % до 2022	тис.пас.км	у % до 2022
м.Черкаси – всього	7528,0	155,5	42909,6	155,5

Пасажирськими перевезеннями автомобільним транспортом скористалися 16,2 млн. пасажирів, що на 0,7% менше обсягів 2020р. Виконана при цьому пасажирська робота дорівнює 154,0 млн.пас.км, що на 6,0% більше обсягів 2020р. Перевезення пасажирів автотранспортними підприємствами порівняно з 2020р. зменшилися на 0,2% і становили 15,2 млн. осіб.

Станом на січень 2024 року наземний автомобільний пасажирський транспорт відновив повноцінну роботу з початку повномасштабного наступу росії та працює в звичайному режимі. Міський електротранспорт Черкас продовжує забезпечувати усі затверджені маршрути перевезень.

Торгівельна та побутова інфраструктура міста

Інтенсивно розвивається ринок торгово-офісної нерухомості міста. Протягом останніх років у місті побудовано та здано в експлуатацію 11 торгово-офісних та торгово-розважальних центрів, загальною площею понад 141 тис. м²

Таблиця 3.4

Введені в експлуатацію торгово-розважальні центри

Назва ТРЦ	Адреса	Площа, м ²	Рік введення в експлуатацію
Торговий комплекс «Гранд-Маркет»	м. Черкаси, вул. Гагаріна, 55/1	2220	2005
Торговий центр «Плазма»	м. Черкаси, бульвар Шевченка, 145	9000	2006
Торгово офісний центр «Сіті центр»	м. Черкаси, вул. Смілянська, 46	11400	2008
Торговий центр «Епіцентр»	м. Черкаси, вул. 30-річчя Перемоги, 29	19715	2008
Торгово-розважальний центр «Дніпро-Плаза»	м. Черкаси, вул. Припортова, 34	17745	2010
Торговий центр «Хрещатик-Сіті»	м. Черкаси, вул. Остафія Дашковича, 19	23000	2010
Торгово-розважальний центр «Любава Сіті»	м. Черкаси, бульвар Шевченка, 207/1	25721	2013
Торговий центр «Green City»	м. Черкаси, вул. Сумгайтська, 8	8420	2013
Торгово-розважальний центр «Depot»	м. Черкаси, бульвар Шевченка, 385	19407	2016
Торгово-розважальний центр «PIONEER»	м. Черкаси, бульвар Шевченка 274/ вул. Митницька, 13	857,2	2018
Торговий центр «Ринковий»	м. Черкаси, вул. Небесної Сотні, 30	3554,9	2020
Разом		141040,1	

Черкаси добре забезпечені закладами торгівлі, громадського харчування, а також закладами з надання побутових послуг.

На динаміку розвитку сфери роздрібної торгівлі та послуг впливає відновлення внутрішнього споживання та збільшення доходів населення.

В останні роки все більше з'являється комплексних торгово-розважальних центрів, в яких у межах однієї споруди знаходяться десятки різноманітних магазинів, кінотеатри, кафе і ресторани, дитячі майданчики, ігрові зали, салони і перукарні, тощо. З найбільших в Черкасах це: «Любава», «Depot», «Дніпро-Плаза», «Плазма», «Хрещатик-Сіті».

Торговельна сфера представлена такими провідними мережами, як: «Велика Кишеня», «АТБ-маркет», «Сільпо», «Файно Маркет», «Делві», «Прем'єр Плаза», «Делікат», «МоLLi», «Епіцентр», «Фокстрот», «Comfy», «Алло», «ФоксМарт», «Технополіс», «Ельдорадо».

Підприємствами міста: ПРАТ «Юрія», ТОВ "Черкасихліб ТД", ТОВ «Світ ласощів» та ТМ «Наша ряба», ТМ «Українські ковбаси» на території міста організовано мережу фірмової торгівлі.

Щороку в місті організовуються ярмарки з продажу сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки.

Значним трендом є ріст онлайн-купівель. З 2020 року покупці стали частіше користуватися послугами інтернет-магазинів та сервісів доставки. Звичка робити покупки в онлайні, що з'явилася під час пандемії, зміцнилася та увійшла в повсякденне життя людей. У місті функціонують 203 відділення Нової Пошти (включаючи поштомати), 23 відділення Укрпошти та понад 60 відділень інших служб поштової доставки (Автолюкс, Міст Експрес, САТ, Делівері,)

Таблиця 3.5

**Мережа роздрібної торгівлі
Мережа роздрібної торгівлі станом на 01.01.2024**

	на 01.01.2024	Площа, м ²
Кількість об'єктів роздрібної торгівлі у тому числі:	1534	223187.59
Магазини продовольчі	210	16152,89
Магазини непродовольчі	567	113489,86
Магазини змішані	111	61056,02
Склади-магазини продовольчі	37	8490,2
Склади-магазини непродовольчі	39	6419,8
Аптеки та аптечні пункти	160	7946,32
Кіоски роздрібної мережі	125	1144,77
Павільйони	285	8487,73
Кількість автозаправних станцій, включаючи АГНКС	40	-
Кількість ринків	8	-
Торгово-розважальні центри	11	141040,1

Таблиця 3.6

Заклади ресторанного господарства та громадського харчування на території м. Черкаси станом на 01.01.2024

Вид закладу	Кількість закладів	Кількість посадкових місць
Ресторани	23	2446
Бари	44	1945
Кафе	174	9580
Їдальні	21	1318
Буфети	12	332
Кафетерії	12	363

Інфраструктура об'єктів побуту налічує:

- Хімчисток – 16 од.;
- Фотоательє – 29 од.;
- СТО – 115 од.;
- Пунктів ремонту побутової техніки – 36 од.;
- Ательє з ремонту одягу – 47 од.;
- Ремонт взуття – 57од.;
- Перукарні – 151 од.;
- Лазні – 20 од.;
- Автостоянки – 12 од.;
- Автомийки – 16 од.;
- Пункти велопрокату – 3 од.;
- Ремонт меблів – 13 од.;
- Інші послуги – 29 од.;

Характеристика сервісної інфраструктури для бізнесу

У місті Черкаси станом на початок 2024 року функціонували дев'яносто два відділення тридцяти банківських установ:

Таблиця 3.7

№з/п	Банк	Кількість відділень	Адреса	Телефон і режим роботи
1	Credit Agricole	1 відділення	вул. Б. Хмельницького, 52	(0472) 59-01-36 Пн-Пт: 09:00-18:00
2	Forward Bank	1 відділення	вул. Байди Вишневецького, 47	(047) 259-01-02 Пн-Пт: 09:00-18:00
3	Idea Bank (Ідея Банк)	1 відділення	вул. Гоголя, 269	(050) 374-61-49 Пн-Пт: 9:00 - 18:15
4	UKRSIBBANK	4 відділення	вул. Остафія Дашкевича, 27	(047) 245-83-35 Пн-Пт: 09:00-17:00
			вул. Смілянська, 87	0 800 505 800 Пн-Пт: 09:00-17:00
			б-р Шевченка, 239	0 800 505 800 Пн-Пт: 09:00-17:00
			б-р Шевченка, 218/220	(047) 254-27-81 Пн-Пт: 09:00-17:00
5	А-Банк (Акцент-Банк)	6 відділень	вул. 30-річчя Перемоги, 22	7776 Пн-Пт: 09:00-18:00
			вул. Гоголя, 250	7776 Пн-Пт: 09:00-18:00
			вул. Хрещатик, 190	7776 Пн-Пт: 09:00-18:00 Сб: 09:00-16:00
			б-р Шевченка, 367	7776 Пн-Пт: 09:00-18:00
			б-р Шевченка, 352	7776 Пн-Пт: 09:00-18:00
			б-р Шевченка, 241	7776 Пн-Пт: 09:00-18:00
6	Акордбанк	1 відділення	вул. Байди Вишневецького, 36/1	(0472) 52-02-44 Пн-Пт: 09:00-18:00
7	Альфа-Банк Україна	3 відділення	вул. 30-річчя Перемоги, 29	(047) 259-01-99 Пн-Сб: 08:00-20:00 Нд: 09:00-20:00
			вул. О. Дашковича, 20	0 800 50 20 50, 3344 Пн-Пт: 09:00-19:00
			Альфа-Банк Україна б-р Шевченка, 258	(047) 259-01-44 Пн-Пт: 09:00-18:00 Сб: 10:00-16:00
8	Банк АЛЬЯНС	1 відділення	вул. Небесної сотні, 31	(0472) 38-23-09 Пн-Чт 09:00 – 18:00

				Пт: 09:00 – 16:45
9	Банк Восток	1 відділення	вул. Байди Вишневецького, 48	(0472) 52-04-01 Пн-Пт: 09:00-17:00
10	Банк інвестицій і заощаджень	1 відділення	б-р Шевченка, 150	(0472) 52-03-75 Пн-Чт: 09:00-18:00 Пт: 09:00-17:00
11	Банк Січ	3 відділення	вул. Благовісна, 170 вул. Лесі Українки, 21 вул. Смілянська, 23	(0472) 54-20-84 Пн Ср Пт: 08:00-19:30 Вт Чт: 08:00-17:00 Сб: 08:00-15:30 (0472) 54-05-39 Вт-Пт: 08:30-17:30 Сб: 09:00-16:30 (0472) 54-37-71 Пн-Пт: 09:00-18:00
12	Глобус	1 відділення	вул. Дашковича Остафія, 34	(0472) 52-03-24 Пн-Пт: 09:00-18:00
13	Кредобанк	2 відділення	вул. Гоголя, 250 вул. Пастерівська, 25	(047) 254-05-88 Пн-Пт: 09:00-18:00 0-800-500-850 Пн-Пт: 09:00-18:00
14	Мегабанк	1 відділення	вул. Хрещатик, 205	(0472)33-69-96 Пн-Пт: 08:45-17:00
15	Міжнародний Інвестиційний Банк	1 відділення	вул. Хрещатик, 190	(0472) 52-01-31 Пн-Пт: 09:00-18:00
16	ОТП Банк	1 відділення	вул. Лазарева, 6	(0472) 33-99-99 Пн-Пт: 09:00-18:00
17	Ощадбанк	19 відділень	вул. 30-річчя Перемоги, 22 вул. Байди Вишневецького, 47 вул. Вернигори, 2 вул. В'ячеслава Чорновола, 118 вул. Гагаріна, 23 вул. Хрещатик, 190 вул. Хрещатик, 235	(0472) 660632 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 (0472) 330617 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 (0472) 56 90 83 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 (0472) 647004 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 0 800 210 800 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 (0472) 569027 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 (0472) 379135 Пн-Пт: 09:00-17:00

			вул. Луначарського, 1 вул. Небесної Сотні, 30/3 вул. Подолинського, 9 вул. Сержанта Смирнова, 6 вул. Смілянська, 2 вул. Смілянська, 144 б-р Сумгайтська, 39 просп. Хіміків, 60 б-р Шевченка, 320 б-р Шевченка, 325 б-р Шевченка, 472 б-р Шевченка, 132	(0472) 379135 Пн-Пт: 08:30-16:30 (0472) 569034 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 (0472) 379135 Пн-Пт: 08:30-16:30 (0472) 726509 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 (0472) 379135 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 (0472) 379135 Вт-Пт: 08:30-17:30 Сб: 08:30-14:00 (0472) 555132 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 (0472) 379135 Пн-Пт: 08:30-16:30 (0472) 546146 Пн-Пт: 09:00-18:00 (0472) 374043 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 (0472) 714749 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00 (0472) 337293 Пн-Пт: 08:30-18:00 Сб: 09:00-14:00
18	Перший Інвестиційний Банк	1 відділення	вул. Сумгайтська, 8/5	0 800 507 080 Пн-Пт: 09:00-18:00
19	Перший Український Міжнародний Банк	1 відділення	вул. Байди Вишневецького, 47	(044) 290-72-90 Пн-Пт: 09:00-18:00
20	Південний	1 відділення	вул. О.Дашковича, 34	(0472) 52-00-28 Пн-Пт: 09:00-18:00
21	Піреус Банк	1 відділення	б-р Шевченка, 218/220	(0472) 33-67-40 Пн-Пт: 09:00-18:00
22	Полтава-банк	1 відділення	вул. Хрещатик, 213	(050) 305-10-86 Пн-Пт: 08:30-17:30
23	Правекс-Банк	1 відділення	вул. Лазарева, 4	(0472) 33-55-66 Пн-Пт: 09:00-17:00
24	ПриватБанк	29 відділень	вул. 30-річчя Перемоги, 6	3700 Пн-Нд: 00:00-23:59 3700

			вул. 30-річчя Перемоги, 22	Пн-Пт: 08:30-17:30 3700
			вул. Байди Вишневецького, 40	Пн-Пт: 08:30-17:30 Сб: 08:30-15:30 3700
			вул. Благовісна, 169	Пн-Пт: 08:30-17:30
			вул. Вернигори, 4	3700 Пн-Пт: 08:30-17:30 Сб: 08:30-15:30
			вул. В'ячеслава Чорновола,	3700 Пн-Нд: 00:00-23:59
			вул. В'ячеслава Чорновола, 122/41	3700 Пн-Пт: 09:00-18:00 Сб: 09:00-13:00
			вул. В'ячеслава Чорновола, 164	3700 Пн-Пт: 08:30-17:30
			вул. Гагаріна, 47	3700 Пн-Пт: 09:00-18:00
			вул. Максима Залізняка, 34/3	3700 Пн-Пт: 08:30-17:30
			вул. Добровольського, 20	3700 Пн-Пт: 09:00-18:00
			вул. Менделєєва, 3	3700 Пн-Пт: 08:40-16:40
			вул. Нарбутівська, 101	3700 Пн-Пт: 08:30-17:30
			вул. Небесної Сотні, 28	3700 Пн-Пт: 08:30-17:30 Сб: 08:30-15:30
			вул. Онопрієнка, 2	3700 Пн-Пт: 08:30-17:30
			вул. Паризької Комуни, 37	3700 Пн-Пт: 08:30-17:30
			вул. Припортова, 2	3700 Пн-Пт: 09:00-18:00 Сб: 09:00-13:00
			вул. Різдвяна, 43	3700 Пн-Пт: 08:30-17:30 Сб: 08:30-15:30
			вул. Смілянська, 15	3700 Пн-Пт: 08:30-17:30
			вул. Смілянська, 36	3700 Пн-Пт: 08:30-17:30

			вул. Тараскова, 22 вул. Університетська, 33 вул. Чигиринська, 11/1 б-р Шевченка, 150 б-р Шевченка, 305 б-р Шевченка, 207 б-р Шевченка, 243 б-р Шевченка, 320 б-р Шевченка, 398	Сб: 08:30-15:00 3700 Пн-Пт: 08:30-17:30 Сб: 08:30-12:30 3700 Пн-Пт: 08:30-17:30 3700 Пн-Пт: 08:20-17:10 3700 Пн-Пт: 08:30-17:30 3700 Пн-Пт: 09:00-18:00 Сб: 09:00-16:00 3700 Пн-Пт: 10:10-18:40 Сб-Нд: 10:10-16:10 3700 Пн-Пт: 09:00-18:00 Сб: 09:00-16:00 3700 Пн-Пт: 09:00-18:00 3700 Пн-Нд: 00:00-23:59
25	РАДАБАНК	1 відділення	вул. Хрещатик, 223/1	(047) 231-78-08 Пн-Пт: 09:00-18:00
26	Райффайзен Банк Аваль	2 відділення	вул. Гоголя, 224 б-р Шевченка, 246	0 800 500 500 Пн-Пт: 09:00-17:00 0 800 500 500 Пн-Пт: 08:30-19:00 Сб: 10:00-15:00
27	Український будівельно-інвестиційний банк	1 відділення	вул. Лесі Українки, 21	0 800 219 797 Вт-Пт: 09:00-18:00 Сб: 09:00-16:45
28	ТАСКОМБАНК	1 відділення	вул. Хрещатик, 200	(0472) 51-15-26 Пн-Пт: 09:30-18:00
29	Укргазбанк	3 відділення	вул. Гоголя, 221 вул. Припортова, 42/1 б-р Шевченка, 389	(0472) 33-98-12 Пн-Чт: 09:00-18:00 Пт: 09:00-16:45 (0472) 72-65-20 Пн-Чт: 09:00-18:00 Пт: 09:00-16:45 (0472) 71-01-11 Пн-Чт: 09:00-18:00 Пт: 09:00-16:45
30	Укрексімбанк	1 відділення	вул. Гоголя, 288	(0472) 33-95-46 Пн-Чт: 09:00-17:00 Пт: 09:00-16:00

Для проведення конференцій, семінарів, тренінгів, презентацій, нарад, ділових зустрічей та культурних заходів ряд готелів міста пропонують оснащені сучасним обладнанням комфортабельні конференц-зали.

Таблиця 3.8

Назва готелю	Адреса	Контакти	Номерний фонд	Супутні послуги
Готель «Черкаси Палац»	м. Черкаси, Верхня Горова, 145	Тел.: (+38) 0472 37 74 61 (+38) 067 461 53 14, 095-755-48-95 apelsinbook@gmail.com ,	52	3 конференц-зали (на 130, 40, 25 осіб)
Готель «Дніпро»	м. Черкаси, вул. Верхня Горова, 13	Тел.: +38 (0472) 36-01-99 +38 067 474 40 93 +38 098 182 11 11 E-mail: hoteldnipro.cherkassy@gmail.com Сайт: http://hoteldnipro.ck.ua	73	Конференц-зал на 70 осіб
Готель «Україна»	м. Черкаси, вул. Лісова, 1	Тел.: +38 (0472) 32-10-51 / 52 / 54 Тел. моб.: +38 (067) 443-11-44 Тел. моб.: +38 (050) 433-41-41 info@ukraina-hotel.org Сайт: http://ukraina-hotel.org/	91	4 конференц-зали (на 15 - 120 осіб)
Готель «Оптіма Черкаси»	м. Черкаси, вул. Лазарева, 6	Тел.: +38 (0472) 59-01-14 Факс: +38 (0472) 59 01 16 E-mail: cherkassy.hotel@reikartz.com Сайт: http://reikartz.com/uk/hotels/cherkassy/	78	Конференц-зал на 90 осіб
Готель «Нива»	м. Черкаси, вул. Смілянська, 144	Тел.: +38 (0472) 63-26-71 +38(067)99-79-711 E-mail: info@sezon.in Сайт: http://niva-hotel.org.ua/	60	Конференц-зал
Готель «Селена»	м. Черкаси, вул. Дахнівська, 216	067 4320772+38 (067) 617-33-33 http://www.hotelselena.info	42	Конференц-зал

У Черкасах розвивається не тільки бізнес-інфраструктура, а й інфраструктура міського простору та дозвілля. Молодіжний хаб імені Сергія Амброса відкрили в приміщенні Центру надання адміністративних послуг у 2019 році. Центр дозвілля розподілили на дві частини – зону відпочинку та конференц-зону, яка вміщуватиме близько 150 осіб. У одній частині відвідувачі зможуть спілкуватися та спільно проводити час. У іншій проводяться кінопокази, літературні, науково-дискусійні клуби, стендапи, концерти.

У місті працює Центр надання адміністративних послуг, який займається видачою дозволів підприємствам, а також наданням адміністративних послуг юридичним і фізичним особам. У міського ЦНАПу функціонує портал адміністративних послуг. На веб-порталі можливо отримати інформацію про порядок та спосіб отримання адміністративних послуг, вивчити перелік необхідних документів або завантажити електронні бланки заяв. Також, дізнатися про місце розташування, графік роботи та перелік послуг, які надаються. Спеціальний онлайн сервіс дозволяє громадянам зареєструватися в електронній черзі без необхідності попереднього відвідування офісу.

Комунальна інфраструктура

Система електропостачання

Система електропостачання м. Черкас є єдиним енергокомплексом, що *входить* до Центральної електроенергетичної системи та Об'єднаної Енергосистеми України. Головними енергоджерелами Черкаського енерговузла є Черкаська ТЕЦ (встановлена потужність генерації 200 МВА) та генеруючі потужності КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» (4 генератори, сумарна встановлена потужність яких складає 5,36 МВА).

Електропостачання м. Черкаси здійснюється від ПЛ-330кВ КремГЕС-Черкаси, Поляна-Черкаси та КанівГЕС-Поляна через ПС330/110/10кВ Поляна та ПС330/110/10 кВ Черкаська.

Основним виробником електричної енергії на території міста Черкаси є ВП Черкаська ТЕЦ ПАТ «Черкаське Хімволокно». Черкаська теплоелектроцентральною також є найбільшим виробником електроенергії у Черкаській області. Встановлена електрична потужність підприємства становить 200 МВт.

У м. Черкаси функції розподілу виконує компанія ПАТ «Черкасиобленерго». Одним з основних постачальників електроенергії є ТОВ «Черкасиенергозбут». У місті обслуговуються 120 тисяч побутових та 4 тисячі юридичних споживачів із 135 тис. лічильників.

Таблиця 3.9

Протяжність повітряних та кабельних ліній

№ з/п	Найменування об'єктів	Од. вим.	Станом на 01.01.2022
1	ПЛ 110кВ	км	181,499
2	ПЛ 35кВ	км	8,06
3	ПЛ 10кВ	км	15,933
4	ПЛ 6кВ	км	2,005
5	ПЛ 0,4кВ	км	254,103
Сумарна протяжність повітряних ліній у м. Черкаси		км	461,6
6	КЛ 110кВ	км	0,219
7	КЛ 10кВ	км	718,853
8	КЛ 0,4кВ	км	422,381
Сумарна протяжність кабельних ліній у м. Черкаси		км	1141,453

Таблиця 3.10

Кількість знижувальних підстанцій 35-150кВ і потужність силових трансформаторів на них

№ з/п		Станом на 01.01.2022	
		Кількість, шт.	Потужність, кВ
1	110 кВ	9	237600
	ВСЬОГО	9	237600

Кількість та потужність силових трансформаторів, встановлених на
знижувальних підстанціях 3-150кВ

№ з/ п		Станом на 01.01.2022	
		Кількість, шт.	Потужність, кВ
2	110 кВ	16	433600
3	35кВ	1	6300
4	6-20 кВ	885	317789
	ВСЬОГО	902	757689

Система теплопостачання

Теплопостачання та гаряче водопостачання міста Черкаси здійснюється переважно централізованими системами. Джерелами централізованого теплопостачання багатоквартирного житлового фонду, підприємств, організацій та закладів обслуговування міста є ВП «Черкаська ТЕЦ» ПАТ «Черкаське хімволокно» та місцеві опалювальні котельні, основна кількість з яких знаходиться в експлуатації КПТМ «Черкаситеплокомуненерго». В загальній схемі теплопостачання об'єктів промислового сектора м. Черкаси незначна частка теплового потоку забезпечується відомчими котельнями підприємств міста. Садибна житлова забудова в основному забезпечується від індивідуальних теплоустановок, та частково від джерел централізованого теплопостачання.

В структурному відношенні річне виробництво теплової енергії у місті Черкаси розподіляється таким чином: ВП Черкаська ТЕЦ ПАТ «Черкаське Хімволокно» – до 71%, КП «Черкаситеплокомуненерго» – близько 29%.

Відокремлений підрозділ «Черкаська ТЕЦ» Приватного акціонерного товариства «Черкаське хімволокно»

В даний час Черкаська ТЕЦ є основним джерелом централізованого теплопостачання багатоквартирних житлових будинків і промислових підприємств м. Черкаси. Підприємство обслуговує понад 102 км теплових мереж, які забезпечують тепловою енергією та гарячим водопостачанням 30 дитячих садочків, 22 школи, 14 лікувальних закладів, 85 бюджетних установ та 789 житлових будинків міста.

Черкаська ТЕЦ розташована у південно-східній частині міста, у промисловій зоні, на території 68 га. На станції встановлено 14 котельних агрегатів (9 силових та 5 водогрійних), об'єднаних у технологічні блоки. 9 котлоагрегатів розподілені на двох чергах — 4 котли на першій черзі і 5 на другій. Кожна черга має окремо свою димову трубу — №1 і №2 заввишки по

180 м. На балансі підприємства також функціонує котельня Припортового району.

Проектна електрична потужність станції 230 МВт, встановлена теплова потужність станції наразі 1308 Гкал, в тому числі регульованих відборів і протитиску турбін - 648 Гкал/год, водогрійних котлів ТЕЦ - 660 Гкал/год. Теплова потужність водогрійних котлів котельні Припортового району - 150 Гкал/год. Основні види продукції ПАТ "Черкаське хімволокно" - тепла й електрична енергія. Частка кожного виду продукції в загальному обсязі виробництва орієнтовно: 37,5% - тепла енергія; 62,4,% - електроенергія,

Комунальне підприємство теплових мереж «Черкаситеплокомуненерго» Черкаської міської ради

Загальна встановлена потужність 36 котелень КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» становить 519,7 Гкал/год, підключена - 389,1 Гкал/год. Протяжність теплових мереж підприємства в двотрубному обчисленні – 161,3 км., з них: магістральних – 51,2 км, розподільчих – 110,0 км, - мережі ГВП – 25,71 км. По типу прокладення кількість підземних мереж 148 км, та надземних – 12,4 км Кількість встановлених котлів - 114од. Підприємство надає послуги з опалення та гарячого водопостачання у 470 будинків міста, 125 бюджетних організацій та 587 підприємств та організацій.

Система водопостачання

Водопостачання міста Черкаси здійснюється КП «Черкасиводоканал» – підприємством, профілюючим видом діяльності якого є надання населенню послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, експлуатація водопровідних і каналізаційних мереж та споруд.

Загальна чисельність населення, яка отримує послуги з водопостачання — 228 тис. осіб.

Загальна чисельність населення, яка отримує послуги з водовідведення — 229 тис. осіб.

КП «Черкасиводоканал» щодня подає споживачам 70-80 тис. м³ питної води.

Персоналом підприємства обслуговується:

- Дніпровська водоочисна станція потужністю 90 тис.куб.м води на добу;
- насосна станція III-го підйому;
- 469,2 км водопровідних мереж і водоводів;
- 277,4 км каналізаційних мереж і головних колекторів;
- 45 підвищуючих насосних станцій;
- 17 каналізаційних насосних станцій.

Система газопостачання

Система газопостачання є державним майном, яке використовується для забезпечення розподілу природного газу, не підлягає приватизації,

обліковується на балансі АТ «ЧЕРКАСИГАЗ» та обслуговується згідно з договором. Власником державного майна є держава в особі Міністерства енергетики та вугільної промисловості України.

Станом на 01.01.2021 року на території міста Черкаси:

- протяжність розподільних газопроводів високого тиску становить - 111,599 км.;
- протяжність розподільних газопроводів середнього тиску становить - 73,534 км.;
- протяжність розподільних газопроводів низького тиску становить - 272,098 км.;
- газорегуляторних пунктів (ЕРИ) - 33 шт.;
- шафових газорегуляторних пунктів (ШГРП) - 79 шт.;
- станцій катодного захисту - 148 шт.;
- протекторних установок - 165 шт.;
- газифікованих квартир природним газом - 89306 шт.;
- газифікованих приватних будинків природним газом - 17350 шт.;
- комунально-побутових підприємств - 371 шт.;
- побутових газових приладів - 150165 шт.;
- лічильників газу - 87466 шт.

Таблиця 3.12

Житловий фонд міста

	Одиниці виміру	2016	2017	2018	2019	2020
Загальна площа житлового фонду	тис.м ²	5882	5845	5830	6105	5915
Житлова площа житлових приміщень	тис. м ²	3474	3447	3436	3605	3481
Забезпеченість населення житлом (у середньому на одну особу)	м ² загальної площі	20,1	21,1	21,2	22,3	21,8
Кількість житлових будинків	одиниць	13634	13703	13771	13895	13138
Із загальної кількості житлових будинків – гуртожитки	одиниць	81	81	83	81	93
Кількість квартир у житлових будинках та нежитлових будівлях	одиниць	110157	109332	109014	113755	110414
Загальна площа квартир	тис.м ²	5645	5620	5606	5884	5743
Ветхий житловий фонд						
кількість житлових будинків	одиниць	34	34	31	–	–
загальна площа житлових приміщень	м ²	8007	8007	7667	–	–
Аварійний житловий фонд						
кількість житлових будинків	одиниць	8	8	6	–	–

загальна площа житлових приміщень	м ²	588	588	412	–	–
Питома вага обладнаної загальної площі житлового фонду						
водопроводом	%	86,1	85,9	85,7	86,0	85,3
каналізацією	%	86,1	85,9	85,7	86,0	85,3
опаленням ¹	%	87,1	86,9	86,7	86,5	86,0
газом (включаючи балонний)	%	91,2	91,3	91,1	90,0	88,5
гарячим водопостачанням	%	78,6	78,5	78,3	77,1	75,9

Таблиця 3.13

Комунальна інфраструктура

Протяжність міських доріг із твердим покриттям	270,1 км.
Інженерна інфраструктура міста:	
- системи теплозабезпечення	263,3 км
- системи водопостачання	469,2 км
- системи водовідведення	277,4 км
- системи газозабезпечення	457,231 км.
Кількість ОСББ у місті Черкаси	411
Наявність муніципального енергетичного плану (період)	«План дій для сталого енергетичного розвитку міста Черкаси», затверджений рішенням Черкаської міської ради від 24.09.2013 р. № 4-25

Інфраструктура туризму

Таблиця 3.14

Кількість готелів категорії 4 або 5 зірок	1
Кількість готелів категорії 3 зірки	2
Кількість об'єктів розміщення в місті Черкаси на сайті booking.com	97
Відсоток завантаженості готелів	20%
Кількість туристів за рік	33879 осіб

Таблиця 3.15

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
<u>Заклади культури</u>			
Черкаська Філармонія	Створена у 1955 році і за ці півстоліття стала однією з перлин духовно-культурної скарбниці України. 1957 року при філармонії створено Черкаський хор, 1983 року — Ансамбль «Росава» та тріо бандуристок «Вербена».		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 196
Черкаський краєзнавчий музей	Серед унікальних експонатів чільне місце посідає колекція речей козацької доби: пістолі, гармати різного калібру і розміру, порохівниці. Раритетами музею є колекція стародруків, ікон, етнографічна, археологічна та зоологічна колекції.		Адреса: м. Черкаси, вул. Слави, 1
Черкаський художній музей	Значну частину експозиції складають зібрання живопису з колекцій графів Бобринських, Кантакузинів-Сперанських та Лопухіних. У залах декоративно-вжиткового мистецтва представлена вишивка, з багатством її технік та орнаментів.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 259

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Музей «Кобзаря Т.Г. Шевченка»	Музей однієї книги – «Кобзаря» Т.Г. Шевченка розташований у будинку, в якому з 18 по 22 липня 1859 р. у родині купців Цибульських проживав Т.Г. Шевченко. У музеї показано історію видання доробку поета, джерела його творчості, найцікавіші видання.		Адреса: м. Черкаси, вул. Вишневецького, 37
Черкаський міський Палац молоді	У Палаці молоді функціонують: клуб спілкування, колектив сучасної хореографії, група "Йога в повсякденному житті", студія музичного мистецтва, танцювальні колективи, творчі студії та школа капсейри.		Адреса: вул. Сумгайтська, 12, м. Черкаси
Черкаський міський Будинок культури імені Івана Кулика	Черкаський міський будинок культури ім. Івана Кулика створений в 1959 році. МБК створює сценарії і режисерські постановки різних загальноміських культурно-мистецьких заходів: фестивалів, конкурсів, державних і професійних свят.		Адреса: вул. Благовісна, 170, м. Черкаси
Центр дитячої та юнацької творчості	Понад 2,5 тисячі юних черкасців щорічно навчаються в дитячих творчих об'єднаннях ЦДЮТ, а кількість дітей, залучених до участі в масових заходах, досягає 15 тисяч в рік.		Адреса: вул. Смілянська, 130, м. Черкаси
<u>Міські парки</u>			
Парк «Перемоги»	Це чарівний парк із озерами, ландшафтною зоною, тінистими алеями, каскадними ставками і фонтанами. Для самих маленьких відвідувачів обладнані дитячі майданчики та атракціони, Поляна казок і чудовий міський зоопарк, один з найкращих в Україні.		Адреса: м. Черкаси, вул. Смілянська, 132

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Черкаський зоопарк	В черкаському зоопарку зібрані тварини як місцевої, так і екзотичної фауни: леви, ведмеді, бізони, мавпи, верблюди, птахи. Функціонує великий тераріум. Колекція тварин налічує більше трьох тисяч екземплярів, представників 282 видів.		Адреса: м. Черкаси, вул. Смілянська, 132
Парк «Сосновий бір»	Комплекс парку «Сосновий бір», загальною площею 50 га, включає декілька зон: активного і тихого відпочинку з альпінарієм і каскадами озер, дитячий сектор, прогулянково-оглядову зону і зону пляжів.		Розташований у північно-західній частині міста, вздовж вулиці Дахнівської
Дитячий парк	Затишний парк в центральній частині міста. Біля замкового містечка розташувалися спортивні майданчики. Парк прикрашають альпійські гірки й клумбові композиції, що створюють особливу атмосферу затишку. На території знаходяться дитячі атракціони.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 176
Парк Долина Троянд	Долина троянд це парк на березі Дніпра в 500 м від центру міста. Одне з улюблених місць відпочинку городян. В останні роки використовується для проведення загальноміських свят та фестивалів. Поряд знаходиться популярний міський пляж.		Адреса: м. Черкаси, вул. Гагаріна, 11
<u>Собори та Храми</u>			
Свято-Михайлівський кафедральний собор	У 2002 р в Черкасах освячений Свято-Михайлівський кафедральний собор - найбільший православний храм України (висота 72 м, довжина 58 метрів, а ширина 53 метри). Храм був зведений у візантійському стилі і розрахований на 12000 вірян.		Адреса: м. Черкаси, вул. Надпільна, 212

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Свято-Троїцький кафедральний собор	<p>Свято-Троїцький кафедральний собор відновлений в Черкасах в 1991 р поруч з Замковою горою, на якій раніше знаходився головний православний храм міста. Сьогодні є однією з головних визначних пам'яток Черкас.</p>		<p>Адреса: м. Черкаси, вул. Слави, 10</p>
Буддистський храм "Білий Лотос"	<p>Найбільший в Європі буддистський храм "Білий Лотос" заснований в Черкасах в 1988 р. послідовниками школи кунг-фу "Ша-Фут-Фань". Його прообразом є буддистський храм у Лаосі. По неділях в "Білому Лотосі" проводяться екскурсії, чайні церемонії.</p>		<p>Адреса: м. Черкаси, узвіз І. Франка, 4</p>
<p><i>Пам'ятки архітектури та історичні будівлі Черкас</i></p>			
Будинок братів Цибульських	<p>У 1852 році було збудовано будинок для черкаських підприємців братів Цибульських. Свого часу це була найвища будівля в місті. Архітектура особняка виконана з використанням стилю класицизм.</p>		<p>Адреса: м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 37</p>
Перша міністерська чоловіча гімназія	<p>Ця архітектурна споруда височіє в центрі Черкас на дніпровському пагорбі над Замковим узвозом. Колись в ній розташовувалась Перша міністерська чоловіча гімназія. Зараз тут міститься музичне училище ім. С.С. Гулака - Артемовського.</p>		<p>Адреса: м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 6</p>
Готель «Слов'янський»	<p>Цю споруду в Черкасах називають Блакитним палацом. Тут у XIX столітті містився готель «Слов'янський». У 1994-1998 рр. будівля була реставрована коштом Укрсоцбанку, який після реставрації в ній і розмістився.</p>		<p>Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 229</p>

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Будинок Летичевського	Недалеко від центру міста вирізняється своєю оригінальною архітектурою будинок заможного підприємця Летичевського, власника однієї з тютюнових фабрик Черкас. Тепер тут розміщується Будинок жалоби.		Адреса: м. Черкаси, бульв. Шевченка, 155
Громадський банк	Будівля колишнього Громадського банку – двоповерхова цегляна споруда з куполом оригінальної форми, побудована в 1914 р. за проектом В. В. Городецького. Тепер тут міститься редакція газети "Черкаський край" та музей-квартира В.Симоненка.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 251
Казенний винний склад	До 1923 р в цьому приміщенні знаходився казенний винний склад. Основна споруда комплексу в стилі еkleктики була побудована в 1887 р. Декор виконаний з облицювальної цегли. Зараз це один з корпусів Черкаського політехнічного технікуму.		Адреса: м. Черкаси, вул. Надпільна, 226
Особняк Щербини	Одним із головних символів Черкас є особняк, який був збудований у 1892 року для черкаського інженера Афанасія Щербини. Це цегляний будинок, архітектура якого виконана у стилі неоренесансу. З 1978 року тут знаходиться Палац одружень.		Адреса: м. Черкаси, вул. Небесної Сотні, 3
Жіноча гімназія	Двоповерховий мурований будинок жіночої гімназії витриманий в суворих, чітких формах неокласицизму. Вперше поріг жіночої міністерської гімназії 360 юних міщанок переступили у грудні 1905 р. Зараз це Центр дитячої та юнацької творчості.		Адреса: м. Черкаси, вул. Смілянська, 33

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Гімназія Городецького	Гімназія Городецького — будинок в Черкасах, збудований польським архітектором В. В. Городецьким на початку ХХ століття. В 1988 році будинок був переданий Черкаській художній школі імені Данила Нарбута.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 214
Будинок Белахова	Одним із найкрасивіших особняків, зведених у 1880-х роках у Черкасах, був будинок купця Белахова. Будівлю було зведено у стилі модерну з елементами ампіру. Зараз тут розміщується обласна організація Національної спілки письменників України.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 219
Будинок Тиверовських	Будівля колишнього Комерційного банку була зведена у 1912 році на замовлення підприємців Тиверовських. В роки першої світової війни у будинку працювало казино, в якому виступав з концертом видатний співак Ф. І. Шаляпін. Тепер тут стоматологія, магазин, різноманітні установи.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 225
Прибутковий будинок Лисака- Гаркавенка	Прибутковий будинок збудований в 1870-их роках черкаськими підприємцями Ф. І. Лисаком та М. Ф. Гаркавенком. До 1917 року він слугував як казино. З 1964 року тут перебуває один з корпусів Черкаської музичної школи №1 імені М.В.Лисенка.		Адреса: м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького , 33
Особняк підприємця Майбороди	Будинок заклали у 1906 році. Будівництво тривало 4 роки, в результаті в місті постала оригінальна споруда, виконана переважно у стилі неокласицизму із еkleктичним вкрапленням інших стилів. Зараз у цьому приміщенні знаходиться міська СЕС.		Адреса: м. Черкаси, бульв. Шевченка, 287

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Будинок Воробйова	Будинок збудований в 1879 році на замовлення міщанина П. П. Воробйова. Тривалий час в ньому розташовувалась школа-інтернат № 16. Нині тут працює Черкаський обласний Центр науково-технічної творчості учнівської молоді, який і реставрував його.		Адреса: м. Черкаси, вул. вулиця Верхня Горова, 77
Будинок лісничого	Будівля зведена у 1870-х роках, відноситься до так званих "Зразкових домівок", автором яких був архітектор Алоїзій Руска. Спершу будинок належав повітовому лісничому. Починаючи від 1970-их років тут розміщений дитячий Театр ляльок.		Адреса: м. Черкаси, вул. Небесної Сотні, 4
Будинок Лисака	Цей будинок грабар Лисак збудував у 1870-их роках як власну оселю. У 1960-их роках у приміщенні було обладнано перший міський планетарій, який працює і нині.		Адреса: м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 14
Будинок Куліша	Будинок Куліша – один із особняків з альбому архітектора XIX ст. А. Руска "Зразкові фасади житлових будинків". Будинок був споруджений в 1916 році місцевими майстрами. З 70-х років господарем будинку став Черкаський клуб юних моряків з флотилією.		Адреса: м. Черкаси, бульв. Шевченка, 298
Пагорб Слави	Меморіальний комплекс з монументом "Батьківщина-мати" знаходиться на вершині колишньої Замкової гори. В середньовіччі на цьому місці знаходилася Черкаська фортеця. З вершини відкривається широка панорама Кременчуцького водосховища.		Адреса: м. Черкаси, вулиця Слави

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Гіперболоїдна вежа Шухова	Черкаська водонапірна вежа — одна з перших гіперболоїдних конструкцій інженера Володимира Шухова, збудована в 1914 році, коли місто використовувало для водопостачання підземні води. Таких башт у світі залишилось не більше 20.		Адреса: м. Черкаси, вул. Гетьмана Сагайдачного, 12,
<u>Готелі міста</u>			
Готель Апельсин	Тел.: +38 (0472) 37-74-61 Тел. моб.: +38 (067) 468-48-23 Електронна пошта: apelsinbook@gmail.com Сайт: http://apelsin.ck.ua/		Адреса: Україна, 18002, м. Черкаси, вул. Верхня Горова, 145
Готель Дніпро	Тел.: +38 (0472) 36-01-99 Факс: +38 (0472) 54-03-04 Е-mail: hoteldnipro.cherkassy@gmail.com Сайт: http://hoteldnipro.ck.ua/		Адреса: Україна, 18002, м. Черкаси, вул. Верхня Горова, 13
Готель Україна	Тел.: +38 (0472) 32-10-51 / 52 / 54 Тел. моб.: +38 (067) 443-11-44 Тел. моб.: +38 (050) 433-41-41 Е-mail: info@ukraina-hotel.org Сайт: http://ukraina-hotel.org/		Адреса: Україна, 18009, м. Черкаси, вул. Лісна, 1
Готель «Оптіма Черкаси»	Тел.: +38 (0472) 59-01-14 Факс: +38 (0472) 59 01 16 Е-mail: cherkassy.hotel@reikartz.com Сайт: http://reikartz.com/uk/hotels/cherkasy/		Адреса: Україна, 18007, м. Черкаси, вул. Лазарева, 6
Готель «Центральний»	Тел.: +38 (0472) 45-21-70		Адреса: Україна, 18000, м. Черкаси, вул. Небесної Сотні, 30

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Готель «Нива»	Тел.: +38 (0472) 63-26-71 E-mail: info@sezon.in Сайт: http://niva-hotel.org.ua/		Адреса: Україна, 18000, м. Черкаси, вул. Смілянська, 144
<u>Санаторно-курортні та оздоровчі заклади</u>			
Санаторій «Україна»	Профілі лікування в санаторії: - опорно-рухового апарату; - дихальної системи; - серцево-судинної системи; - неврологічний захворювань; - урології та гінекології; - дитяче оздоровлення.		Адреса: вул. Лісна, 1, м. Черкаси
Черкаський обласний дитячий багатопрофільни й санаторій «Сосновий Бір»	Санаторій оздоровлює дітей у віці від 7 до 17 років із захворюваннями органів дихання, травлення, опорно-рухового апарату та постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС. Під час лікування діти навчаються в школі, яка функціонує в санаторії.		Адреса: вул. Мечникова, 25, м. Черкаси
<u>Спортивні об'єкти та комплекси</u>			
Спортивний комплекс «Будівельник	Є базою олімпійської підготовки національних збірних команд з волейболу, баскетболу та греко – римської боротьби. Види спорту: баскетбол, волейбол, художня гімнастика, легка атлетика, дзюдо, бокс, спортивні бальні танці, тренажерний зал.		Адреса: проспект Хіміків, 50/1, м. Черкаси
Центральний стадіон	Головний багатофункціональний стадіон у місті Черкаси, що вміщує 10320 глядачів.		Адреса: вул. Смілянська, 78, м. Черкаси

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
<u>Пам'ятки монументального мистецтва</u>			
Пагорб Слави	Меморіальний комплекс з монументом "Батьківщина-мати" знаходиться на вершині колишньої Замкової гори. В середньовіччі на цьому місці знаходилася Черкаська фортеця. З вершини відкривається широка панорама Кременчуцького водосховища.		Адреса: м. Черкаси, вулиця Слави
Памятник Т.Г.Шевченку	Памятник відкрито у 1964-му році, до 150-річчя Кобзаря під керівництвом скульпторів О.Олійника, М.Вронського і архітектора В.Гнезділова.		Адреса: м. Черкаси, Бульв. Шевченка, 234, біля обласного драматичного театру
Пам'ятник Бояну	Встановлено в 1986 році уособленому образу народного воїна, трудівника і співця Бояну на честь 700-річчя утворення Черкас. Скульптор А. В. Куц, архітектор О. К. Стукалов.		Адреса: м. Черкаси, Площа 700-річчя Черкас
Пам'ятний знак Жертвам Чорнобильської трагедії	Встановлено в пам'ять про жертв Чорнобильської катастрофи. Автори пам'ятника — М. М. Теліженко та І. Й. Лаврінко		Адреса: м. Черкаси, вул. Надпільна, 212, Соборний парк
Пам'ятник Зруйнованим храмам	Встановлено в пам'ять про жертв сталінських репресій та зруйнований храм міста. Створений з бронзи. Ідея пам'ятника як меморіалу зруйнованим храмам належить владиці Софронію		Адреса: м. Черкаси, вул. Надпільна, 212, Соборний парк

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
<p>Пам'ятний знак На честь 100-річчя футболу на Черкащині</p>	<p>Встановлено в 2005 році на честь 100-річчя розвитку футболу на Черкащині</p>		<p>Адреса: м. Черкаси, біля Центрального стадіону на розі вулиці Смілянської і вулиці Надпільної</p>
<p>Пам'ятник Пирогову М. І.</p>	<p>Встановлено на честь російського хірурга, анатома і педагога М. І. Пирогова</p>		<p>Адреса: м. Черкаси, вул. Менделєєва, на території Черкаської обласної лікарні</p>
<p>Погруддя Івана Підкови</p>	<p>Встановлено козацькому отаману Івану Підкові. Скульптор Петро Кулик, архітектор Володимир Блюсюк.</p>		<p>Адреса: м. Черкаси, ул. Парковий узвіз, 3, у сквері Богдана Хмельницького</p>
<p>Пам'ятник Симоненку В. А.</p>	<p>Встановлено 17 листопада 2010 на честь українського поета Василя Симоненка. Автор — скульптор В. В. Димйон</p>		<p>Адреса: м. Черкаси, вул. Верхня Горова, за будинком РАГСу</p>
<p>Пам'ятник Богдану Хмельницькому</p>	<p>Встановлено у 1995 році на честь 400-річчя від дня народження українського гетьмана Богдана Хмельницького</p>		<p>Адреса: м. Черкаси, бульвар Шевченка, 249</p>

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Пам'ятник Тасмичій Незнайомці	Встановлено у 2011 році біля ювелірного магазину, як збірний образ панянки 18-19 сторіччя. Автор — скульптор Олександр Гульбіс. Виготовлений із склопластику, пофарбований під бронзу		Адреса: м. Черкаси, вул. Смелянская, 36 біля магазину КЮЗ
Пам'ятник Проні Прокопівні та Голохвастову	Встановлені в 2009 році на честь персонажів відомої радянської кінокомедії «За двома зайцями». Автор — скульптор Олександр Гульбіс. Встановлено за ініціативою й коштом черкаських підприємців. Створено із склопластику, пофарбовані під бронзу		Адреса: м. Черкаси, вул. Небесної Сотні, 61, біля Дому Моді "Ніна Владі"
Скульптура Сходи знань	Встановлено у 2010 році на площі Знань перед Черкаським Державним Технологічним Університетом на честь науки та наукових знань		Адреса: м. Черкаси, бульв. Шевченка, 460

4. СОЦІАЛЬНА СФЕРА

Загальний опис

Населення м. Черкаси складає 265,9 тисяч осіб. Кожен третій мешканець міста за віком, станом здоров'я, соціальним становищем, іншими обставинами потребує соціального захисту та підтримки. Так, на сьогодні близько 30 % населення отримує пенсійні виплати, а 21% є отримувачем різних видів соціальної допомоги.

Основними категоріями, що потребують особливої уваги з боку міської влади, є пенсіонери, особи з інвалідністю, особи, постраждалі внаслідок Чорнобильської катастрофи, ветерани війни і праці, учасники антитерористичної операції та члени їх сімей; особи або групи осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах, сім'ї з дітьми, внутрішньо переміщені особи тощо. Чисельність вразливих груп населення щороку збільшується, а відповідно, виникає потреба у збільшенні кількості соціальних послуг та їх видів, комплексного підходу до подолання складних життєвих обставин мешканців м. Черкаси.

Реалізацію державної соціальної політики та соціальної політики міської влади здійснюють виконавчі органи Черкаської міської ради, бюджетні установи та недержавні суб'єкти, що надають соціальні послуги в м. Черкаси. У м. Черкаси соціальні послуги надаються двома бюджетними установами – територіальним центром надання соціальних послуг м. Черкаси, що знаходиться за адресою: м. Черкаси, вул. Праведниці Шулежко, 13а та територіальним центром соціальної допомоги Придніпровського району м. Черкаси, що знаходиться за адресою: м. Черкаси, вул. Святослава Хороброго, 7/5. Територіальними центрами надаються соціально-побутові, соціально-педагогічні, соціально-медичні, соціально-економічні, юридичні та інформаційні послуги громадянам похилого віку, особам з інвалідністю, зокрема – дітям з інвалідністю. В середньому їх послугами користується близько 6 тисяч жителів м. Черкаси. З них – 4 тисячі осіб похилого віку, майже 2 тисяч осіб з інвалідністю, старших 18 років, 0,5 тисячі – дітей з інвалідністю. Більше 1,5 тисячі кризових сімей м. Черкаси отримують послуги з кризового втручання, влаштування до сімейних форм виховання, психологічні, юридичні, соціального супроводу, консультування та представництва інтересів, соціальної адаптації, інтеграції та реінтеграції, профілактики у Черкаському міському центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, що знаходиться за адресою: м. Черкаси, вул. Благівісна, 170.

Серед більше ніж 30 громадських об'єднань, що позиціонують свою діяльність як соціально спрямовану, майже 10 надають соціальні послуги.

З листопада 2012 року, відповідно до угоди про співпрацю, укладеної між департаментом соціальної політики та Черкаською благодійною організацією ЛЖВ «Від серця до серця», в місті діє Центр обліку бездомних осіб. Метою

укладення угоди було створення центру реінтеграції бездомних осіб та осіб, звільнених з місць позбавлення волі.

На сьогодні не в повному обсязі задоволена потреба територіальної громади м. Черкаси у соціальному обслуговуванні кризових категорій населення. Враховуючи актуальність проблеми подолання насильства в сім'ї та необхідність надання соціальної підтримки жінкам, які опинилися в кризовому стані, важливим постає завдання утворення кризового центру для жінок з дітьми, що дозволить надавати комплекс соціальних послуг жінкам, які зазнали сімейного насильства, здійснювати їх соціальний супровід.

Залишається невирішеною проблема відсутності окремого відділення для тимчасового перебування бездомних осіб для можливості якісного та своєчасного проходження медичного обстеження, працевлаштування та реінтеграції в суспільство. Потребує врегулювання питання створення притулку у зимовий період, що дозволить запобігти випадкам загибелі або обмороження безпритульних осіб.

Також існує потреба щодо підтримки бездомних громадян, які пройшли ресоціалізацію, працевлаштування, але їх доходи недостатні для оренди (найму) або придбання житла.

Вирішенням проблеми може бути створення соціального готелю – закладу соціального захисту для проживання бездомних осіб, який має у своєму складі окремі номери (кімнати), проживання у якому є платним.

Потребує розробки та запровадження механізм раннього виявлення та раннього втручання, надання соціальних послуг з урахуванням виявлених потреб сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Оскільки соціальні послуги задовольняють невідкладні потреби вразливих груп населення та не орієнтовані на запобігання виникненню складних життєвих обставин, не формують в осіб навичок реінтеграції у суспільство, це призводить до утримання значної кількості таких осіб під опікою держави, в стаціонарних інтернатних установах та закладах, внаслідок чого не реалізується право осіб проживати у громаді.

Таким чином, рівень задоволеності потреби у соціальних послугах значною мірою залишається низьким через недостатній рівень розвитку ринку соціальних послуг, відсутність належного фінансування. Одночасно у суб'єктів соціальної роботи відсутні навички використання різних механізмів фінансування вирішення соціальних проблем громади: акцент робиться лише на фінансуванні з боку бюджету, а практика залучення коштів з інших джерел не розвинута. Як наслідок, рівень незадоволеності громадян отримуваними соціальними послугами залишається стабільно високим, а інтеграція вразливих груп населення в суспільство надалі уповільнюється.

Ринок праці та заробітна плата

Незважаючи на певне зниження економічної активності, пов'язане з початком повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, переважна більшість підприємств міста змогла забезпечити довоєнний рівень оплати праці. Згідно даних ГУ статистики у Черкаській області середньомісячна заробітна плата по місту Черкаси у 2023р. становила 15980 грн, що в 2,4 рази вище рівня мінімальної заробітної плати (6700 грн), та на 9,7% більше середнього рівня заробітної плати по Черкаській області.

Порівняно з груднем 2022р. розмір середньої номінальної заробітної плати збільшився на 8,2%. За інформацією порталу Work.ua середня зарплата у Черкасах станом на кінець грудня 2023 року становила 16450 грн. Середня зарплата в Україні станом на кінець грудня 2023 року за інформацією порталу Work.ua становила 17853 грн.

Середньомісячна заробітна плата

Таблиця 4.1

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників, грн	3672	4551	6633	8033	9515	10345	11950	14758	15980
до середнього рівня по Україні, %	87,5	87,8	85,5	90,6	90,6	89,3	76,8	-	-
до середнього рівня по області, %	109,3	109,7	109,7	107,4	107,7	105,6	100	-	109,7

Рисунок 4.1

За даними державної служби зайнятості станом на 1 січня 2024 року на обліку у центрі зайнятості перебували 1146 безробітних (на 62,5% менше ніж у відповідному періоді попереднього року). Допомогу по безробіттю отримували 682 безробітних. У базі даних центру зайнятості на кінець грудня 2023 року налічувалось 1006 вакансій. Упродовж 2023 року на одну вакансію претендували 2 безробітних громадян. Рівень зареєстрованого безробіття за грудень 2023р. порівняно з груднем 2022р. не мінився, і становив 1% населення працездатного віку.

Кількість зареєстрованих безробітних

Таблиця 4.2

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кількість зареєстрованих безробітних, на кінець року, осіб	2541	2038	2260	1961	3626	1900	3054	1146
Попит на робочу силу, на кінець року, осіб	277	126	361	248	262	383	326	712
Навантаження на 1 вакантну посаду, на кінець року, осіб	9	16	6	8	14	5	4	2
Середня тривалість безробіття, на кінець року, місяців	5	5	5	5	5	5	5	5
Працевлаштовано зареєстрованих безробітних, осіб	2609	5016	4898	2355	2212	2214	5113	2646

Рисунок 4.2

У порівнянні з мирним часом кількість вакансій на ринку праці в Черкасах дещо зменшилась. На кінець грудня 2023 року кількість актуальних вакансій у Черкасах за інформацією порталу Work.ua становила 1325 позицій, а у мирний час, на початку лютого 2022 року, - близько 1400. Переважно наявні вакансії у виробництві, сфері обслуговування, роздрібній торгівлі і сфері закупівель та у бухгалтерському обліку.

Заборгованість із виплати заробітної плати

Загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати активних підприємств-боржників із заробітної плати, які підлягають обстеженню за формою №3-борг "Звіт про заборгованість з оплати праці", станом на 01.01.2022 року становила 37,029 млн. грн.

Повномасштабна війна та суттєве зниження економічної активності призвело до зниження доходів населення. На початку війни підприємства намагалися виплачувати зарплату в повному обсязі, але через продовження бойових дій та погіршення фінансово-економічного стану частина підприємств не в змозі забезпечувати довоєнний рівень оплати праці. Це привело до росту заборгованості з виплати заробітної плати. Станом на 01.10.2022р. сума заборгованості з виплати заробітної плати по місту становила 48,2 млн. грн. Але до кінця 2023 року частина підприємств змогла дещо покращити ситуацію з станом виплати заробітної плати: згідно даних Головного управління статистики в Черкаській області заборгованість із виплати заробітної плати по місту Черкаси станом на 01.01.2024 р. становила 38,022млн. грн.

Рисунок 4.3

Заборгованість з виплати заробітної плати

Таблиця 4.3

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Заборгованість з виплати заробітної плати станом на кінець року, млн. грн	7,6	7,9	6,8	76,6	41,5	18,8	18,7	37,1	37,1	38,0

Трудові ресурси

Кількість зайнятих працівників по місту Черкаси у на початок 2024р. становила 79031 осіб, що складає близько 40% зайнятих в економіці області, та на 5,8% менше, ніж на початку 2022 року.

Ринок праці поступово адаптується до роботи в умовах війни. З квітня 2022 року кількість шукачів роботи в місті Черкаси почала зростати, у тому числі через повернення частини переміщених осіб, при цьому кількість вакансій збільшується дещо повільніше.

За інформацією порталу Work.ua у Черкасах кількість вакансій на кінець грудня 2023 року (1325) відносно грудня 2022 зросла у 1,6 рази, а у порівнянні з квітнем 2022 року – зросла у чотири рази.

У порівнянні з мирним часом кількість вакансій на ринку праці в Черкасах дещо зменшилась. На кінець грудня 2023 року кількість актуальних вакансій у Черкасах за інформацією порталу Work.ua становила 1325 позицій, а у мирний час, на початку лютого 2022 року, - близько 1400. Переважно наявні вакансії у виробництві, сфері обслуговування, роздрібній торгівлі і сфері закупівель та у бухгалтерському обліку.

Рисунок 4.4

Згідно даних ГУ ДПС у Черкаській області по м. Черкаси середньооблікова кількість працюючих у березні 2022 року (відповідно до звіту про ЄСВ) становила 68595 осіб. А у грудні 2023 року кількість працюючих по місту збільшилась до 79031 осіб.

Згідно інформації Головного управління Державної податкової служби у Черкаській області протягом 2022-2023 років взяті на облік як платники

податків у місті Черкаси з територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих 62 юридичних особи та 94 фізичних особи підприємці.

Таблиця 4.4

Кількість зайнятих працівників

	Одиниці виміру	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кількість зайнятих працівників по місту Черкаси, усього	осіб	85160	92193	91026	86473	83820	76888	79031

У подальшому відновлення економічної активності сприятиме пошвавленню попиту на робочу силу та росту заробітної плати.

Таблиця 4.5

Демографічна ситуація

Наявне населення на 01.01.2024р. загалом, осіб	265976
у тому числі	
молодше працездатного віку (0-14 років), осіб	35009
у працездатному віці (15-64 роки), осіб	185075
старше працездатного віку (65 років і старше), осіб	45892
Зайнято в усіх сферах економічної діяльності, на 01.01.2024р., осіб	79031
<i>Демографічні дані</i>	
Народилось у 2023 році, осіб	1113
Померло у 2023 році, осіб	3212
Щільність населення на 1 кв.км., осіб	3370
Міграційне сальдо у 2023 році, осіб	403

Фонд оплати праці по м. Черкаси за 2023 рік (згідно звітів по ЄСВ) становив 12211575,123 тис. грн.. За 2023 рік по місту Черкаси створено 1253 нових робочих місця.

Таблиця 4.6

Кількість пенсіонерів по місту Черкаси, які перебували на обліку в органах Пенсійного фонду України, станом на кінець року, осіб

Рік	Всього	у тому числі одержують пенсії:				
		за віком	за інвалідністю	у разі втрати годувальника	за вислугу років	соціальні пенсії
2018	93951	61817	21453	4776	5316	589
2019	94598	60796	23200	4869	5185	548
2020	94995	59884	24694	4802	5105	510
2021	87895	58404	24367	3301	1330	493
2022	88512	58229	25233	3387	1194	469
2023	89 102	58280	25842	3448	1081	451

Охорона здоров'я

На території міста Черкаси знаходиться 23 заклади охорони здоров'я обласної комунальної власності та 14 закладів охорони здоров'я міської комунальної власності (5 стаціонарних закладів охорони здоров'я з ліжковим фондом 1 455 ліжок, 5 центрів первинної медико-санітарної допомоги, 2 стоматологічних поліклініки (доросла та дитяча), інфекційна лікарня та реабілітаційно-оздоровча поліклініка «Астра»). Станом на 1 січня 2024 року в медичній сфері Черкас працюють понад 2100 фахівців, з них понад 700 лікарів та понад 1300 осіб середнього медичного персоналу.

За програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2022 році в місті надано послуг на загальну суму 903 090 561 грн. У 2022 році на амбулаторному етапі лікування здійснено пацієнтами 1007950 відвідувань.

Рішенням Черкаської міської ради від 19.10.2023 № 48-11 затверджено міську програму надання медичних послуг жителям міста Черкаси понад обсяг, передбачений програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, на 2024-2026 роки, якою передбачено пільгове забезпечення лікарськими засобами, предметами догляду медичного призначення, безоплатного надання стоматологічних та фізіотерапевтичних послуг певним категоріям мешканців Черкаської міської територіальної громади й фінансову підтримку закладам охорони здоров'я на відшкодування вартості енергоносіїв.

У ході реалізації Програми соціально-економічного і культурного розвитку міста Черкаси на 2020 - 2023 роки, затвердженої рішенням міської ради від 27.01.2020 № 2-5678, за пріоритетом «Охорона здоров'я» стало можливими значно покращити матеріально-технічну базу закладам охорони здоров'я.

Протягом 2020 року придбано високотехнологічне медичне обладнання на загальну суму 78 112,7 тис. грн., у тому числі: апарати штучної вентиляції легень експертного класу, системи моніторингу фізіологічних показників, мобільні рентгенологічні системи, аналізатор показників критичних станів, апарати ультразвукової діагностики експертного класу, обладнання для реабілітації, медична ангиографічна система, екстракорпоральний ударно-хвильовий апарат тощо.

У 2021 році для закладам охорони здоров'я придбано медичне обладнання на загальну суму 29154,1 тис. грн, у тому числі: відеоскопічна система для отоларингології, системи ендоскопічної візуалізації, ультразвукової діагностики, ємкості для зберігання рідкого кисню тощо; у 2022 році - на суму 259322,1 тис. грн., у тому числі: системи для лікування ран негативним тиском, системи ендоскопічної візуалізації у комплекті (з гастроскопом та колоноскопом), аналізатор бактеріологічний, обладнання для операційних, апарат для аферезної терапії та гострого діалізу, цифрові рентгенологічні системи, джерело резервного живлення, монітори пацієнта, апарати ультразвукової діагностики, наркозно-дихальні апарати, інтерактивні системи реабілітації, інкубатор транспортний, аналізатори крові, дефібрилятори-кардіомонітори та інш.

Встановлено за рахунок грантових коштів апарат «штучної нирки» за підтримки міської влади.

З метою покращення умов перебування пацієнтів протягом 2020 - 2022 років у закладах охорони здоров'я проведено поточних та капітальних ремонтів на загальну суму 72178,0 тис. грн.

У зв'язку з оснащення оперативних відділень новітнім обладнання та відповідним навчанням лікарів у закладах охорони здоров'я впроваджено ряд високотехнологічних методів лікування пацієнтів:

- ендоскопічні оперативні втручання на ЛОР-органах, органах черевної порожнини та репродуктивної сфери жінок;
- ендovasкулярні оперативні втручання при захворюваннях судин, інсульту головного мозку та інфаркту міокарду;
- ендопротезування кульшових, колінних та плечових суглобів;
- реабілітаційні технології при захворюваннях органів зору у дітей, нервової системи та опорно-рухового апарату.

Також у 2023 році за Програмою соціально-економічного і культурного розвитку міста Черкаси на 2020 - 2023 роки передбачено асигнування на покращення матеріально-технічної бази закладам охорони здоров'я у сумі 411 994,6 тис. грн.

Міська влада сприяє розвитку та удосконалення надання високотехнологічної медичної допомоги пацієнтам, жителям міста Черкаси та Черкаської області.

Сьогодні у Черкасах вся робота сімейних лікарів, педіатрів дільничних, лікарів-спеціалістів проводиться з використанням електронної бази даних. Одночасно охоплено обліком все населення міста, яке протягом 2016-2017 роках звернулося на прийом до лікарів центрів первинної медико-санітарної допомоги.

З 2017 року за рахунок коштів громадського бюджету м. Черкаси впроваджено новий онлайн сервіс запису пацієнта на прийом до сімейного лікаря та дільничного педіатра. Таку послугу впроваджено у медичних комунальних закладах вперше в Україні. Ця послуга для черкасців є безкоштовною.

Надання екстреної медичної допомоги в регіоні забезпечує комунальна установа «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» (надалі Центр). До складу Центру входять 5 станцій швидкої медичної допомоги, які мають організаційно-правову форму – філії (відокремлені підрозділи). До складу 5 станцій швидкої медичної допомоги входять 16 підстанцій, 20 пунктів постійного базування та 7 пунктів тимчасового базування бригад ШМД. Забезпечення населення області своєчасною та ефективною медичною допомогою при станах, що загрожують життю людини (екстреною медичною допомогою), є одним з найважливіших завдань системи охорони здоров'я будь-якої сучасної держави.

Комунальне некомерційне підприємство "Черкаський обласний кардіологічний центр Черкаської обласної ради" (далі – КНП "ЧООД ЧОР") – головний заклад регіону, що забезпечує надання високоспеціалізованої кардіологічної та кардіохірургічної допомоги хворим із серцево-судинною патологією. Потужність закладу становить 480 ліжок

За останні два роки з бюджету Черкас кардіоцентр отримав фінансову підтримку на суму близько 25 мільйонів гривень. Субвенція обласному бюджету

була спрямована на придбання медичного обладнання. Зокрема, у 2022 році придбали система ультразвукова діагностичну, дефібрилятор-монітор, систему ендоскопічної візуалізації для гастроскопії, апарат штучної вентиляції легень, інтубаційний відео стилет, ліжко медичне Eleganza, комплект інструментів для кардіохірургії з пилкою для повторної стернотомії (загальна вартість – близько 15 млн грн.). У 2023 році коштом бюджету територіальної громади придбали ультразвукову діагностичну систему, систему рентгенівську діагностичну пересувну, наркозно-дихальна станція (вартість – близько 10 млн грн.).

В кардіологічному центрі щорічно лікується 4,5 тисяч хворих стаціонарно і більше 22 тисяч консультиється в поліклініці. Виконується понад 1600 оперативних втручань на серці на рік. За 18 років проведено 24 тис оперативних втручань на серці.

В місті спеціалізовану та високоспеціалізовану медичну допомогу населенню області з питань профілактики, діагностики та лікування ВІЛ/СНІДу надає комунальний заклад "Черкаський обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДом" Черкаської обласної ради (далі – КЗ "ЧОЦ ПБ зі СНІДом" ЧОР). З 2016 року на базі централізованої лабораторії діагностики ВІЛ-інфекції, вірусних гепатитів, опортуністичних інфекцій КЗ "ЧОЦ ПБ зі СНІДом" ЧОР функціонує відділ вірусологічних та імунологічних досліджень, оснащений надсучасним діагностичним обладнанням провідних світових виробників, вартістю 10 млн. грн. Дана лабораторія створена без залучення бюджетних коштів.

З 2014 року на базі комунального закладу "Обласний спеціалізований Будинок дитини" Черкаської обласної ради (загальною потужністю 105 ліжок) діє Центр реабілітації для дітей з органічними ураженнями нервової системи, опорно-рухового апарату та розладами психіки, розрахований на 30 ліжок, у якому проводиться комплексна медична та психолого-педагогічна реабілітація не тільки вихованців Будинку дитини, але й дітей з інвалідністю, які проживають з батьками.

КНП «Черкаський міський пологовий будинок «Центр матері та дитини» протягом 2021 року отримав обладнання майже на 38 мільйонів гривень. Було закуплено понад 60 багатофункціональних ліжок, аналізатори крові, апарати для радіохвильового лікування, мобільні апарати УЗД, та рентгенівську систему.

На базі комунального некомерційного підприємства "Черкаська обласна лікарня Черкаської обласної ради" (далі – обласна лікарня) потужністю 860 ліжок, з метою поліпшення якості надання медичної допомоги хворим ортопедо-травматологічного, нейрохірургічного та неврологічного профілю в період їх реабілітації, у тому числі і пораненим військовослужбовцям та демобілізованим учасникам АТО у січні 2015 року відкрито відділення відновного лікування на 15 ліжок. Для Черкаської обласної лікарні у 2022 році за державні кошти закупили сучасний ангиограф. Новітнє обладнання дозволяє проводити не лише рутинні ангиографічні обстеження, але й складні високотехнологічні рентгенівські втручання на серці, головному мозку, магістральних та периферичних артеріях. Також апарат дозволяє виявляти процеси та хвороби, які побачити іншим шляхом не вдається. Крім того у 2022 році в Черкаській обласній лікарні встановили два

надсучасні рентгени – операційний і палатний. Апарати такого рівня є лише у кількох закладах країни. Це гуманітарна допомога від компанії Siemens.

З 27.01.2017 розпочав прийом вагітних Черкаський обласний перинатальний центр потужністю 100 ліжок, що функціонує в складі обласної лікарні.

В лютому 2018 року відбулося відкриття реконструйованої операційної урологічного відділення обласної лікарні, яка оснащена апаратом – лазерна система контактної літотрипсії. Аналогічних апаратів в українських лікарнях поки що всього два, Черкаси стали третім містом, яке його отримало. Кошти на ремонт і закупівлю обладнання виділили з обласного бюджету. В цілому було витрачено більше 4,3 млн. гривень.

В області функціонує комунальне некомерційне підприємство "Черкаська обласна дитяча лікарня Черкаської обласної ради" потужністю 320 ліжок. На базі закладу діє Центр реабілітації дітей з органічним ураженням центральної нервової системи. 17.09.2012 введено в експлуатацію тренажер „LokomatPro”. За рахунок коштів спеціального фонду кошторису за 2018 рік для комунального некомерційного підприємства "Черкаська обласна дитяча лікарня Черкаської обласної ради" придбано сучасне обладнання, а саме: Томограф комп'ютерний Optima CT 520 (виробник США) вартістю 14650,0 тис. грн.

Отоларингологічні операції на новому сучасному обладнанні відтепер роблять у Першій міській лікарні Черкас. Його придбали за кошти міського бюджету. У отоларингологічному відділенні тепер щодня проводять операції за допомогою ендоскопічної стійки і шейвера німецької фірми KARL STORZ. Це обладнання для проведення функціональної ендоскопічної хірургії синусів (приносних пазух) – FESS. Вона нині вважається найсучаснішим «золотим стандартом» хірургічного лікування хронічних захворювань носової порожнини та приносних пазух. Для проведення якісної діагностики у Першій міській лікарні на початку 2021 року було встановлено рентгенографічну і флюороскопічну систему OPERA T30cs. Новий рентгенапарат дозволив розширити перелік досліджень й знизити рівень опромінення пацієнтів, а наявність дистанційного управління – і медичних працівників. Система базується на сучасній високочастотній технології, що забезпечує отримання якісних обстежень в усіх сферах радіо діагностики. Рентгенівський комплекс використовують у пульмонології, гастроентерології, радіотерапії, педіатрії, урології, гінекології, екстреній медицині та травматології. На ремонт та закупівлю цього обладнання із міського бюджету було виділено більше 5,5 млн грн.

У Черкасах відкрили нове приймальне відділення екстреної медичної допомоги у КНП «Третя Черкаська міська лікарня ШМД». За рахунок коштів із державного та міського бюджетів на реконструкцію приймального відділення було виділено більше 28 млн грн. За ці кошти здійснена реконструкція приймального відділення з добудовою (бл. 7 млн грн); капітальний ремонт оглядового відділення та облаштування прилеглої території (бл. 2 млн грн); придбане устаткування, меблі й інвентар (бл. 150 тис грн). Крім цього, коштом міського бюджету для відділення придбано медичне обладнання: ангиограф (бл. 15 млн грн), рентгенівську систему стаціонарну (понад 2 млн грн), мобільний рентгенівський апарат (2,5 млн грн),

дефібрилятор (360 тис грн). У нових умовах у відділенні здійснюватиметься цілодобовий прийом, невідкладна допомога, повна діагностика й переведення пацієнтів у профільне відділення після встановлення остаточного діагнозу. Лікарі КНП «Третя Черкаська міська лікарня швидкої медичної допомоги» відтепер можуть працювати на новому обладнанні. Для операційного відділення закладу придбали артроскопічну стійку американського виробництва. 2,3 млн грн. на ці потреби надійшли у якості субвенції з держбюджету. За допомогою астроскопу можна проводити складні оперативні втручання на суглобах: колінних, плечових і дрібних, а також зв'язках. Приміром, оперувати спортивні травми: пошкодження менісків, розриви зв'язок. На рік за допомогою нового обладнання можна буде оперувати до 200 людей з подібними патологіями.

Місто-побратим Бидгощ надав фінансову допомогу місту Черкаси у вигляді цільової дотації у розмірі сто тисяч злотих. За рахунок коштів виділених громадою міста Бидгощ придбано обладнання для КНП «Черкаська міська інфекційна лікарня», що дозволило суттєво підвищити рівень медичних послуг у закладі та забезпечити найбільш оптимальні та безпечні умови роботи.

Таблиця 4.7

Заклади охорони здоров'я міської комунальної власності міста Черкаси

№ з/п	Заклади охорони здоров'я міської комунальної власності станом на 01.01.2023	Кількість ліжок, одиниць	Кількість лікарів, осіб	Кількість середнього медичного персоналу, осіб	Проліковано пацієнтів за 2022р., осіб	Проведено відвідувань за 2022р., осіб
1.	КНП «Перша Черкаська міська лікарня» - кількість працюючих — 416	355	63	177	7 491	4 436
2.	КНП «Третя Черкаська міська лікарня швидкої медичної допомоги» - кількість працюючих - 882	680	160	367	23 360	32 618
3.	КНП «Черкаська міська інфекційна лікарня» - кількість працюючих — 180	150	24	63	3 088	3 106
4.	КНП «Черкаська міська дитяча лікарня» - кількість працюючих — 308	150	60	116	4 722	83 790
5.	КНП «Черкаський міський пологовий будинок «Центр матері та дитини» - кількість працюючих — 382	120	82	139	3 366	78 850
6.	КНП «Черкаська міська консультативно- діагностична поліклініка»		67	90		129 537

7.	КНП «Черкаська міська дитяча стоматологічна поліклініка» - кількість працюючих — 47		20	13		32 835
8.	КНП «Черкаська міська стоматологічна поліклініка» - кількість працюючих — 127		45	42		45 111
9.	КНП «Черкаська міська реабілітаційно- оздоровча поліклініка «Астра»		17	41		23 381
10.	КНП «Перший Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»		44	65		94 078
11.	КНП «Другий Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»		52	76		116 749
12.	КНП «Третій Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги» - кількість працюючих - 124		40	53		124 373
13.	КНП «Четвертий Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»		21	28		64 785
14.	КНП «П'ятий Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги» - кількість працюючих - 246		81	105		174 301
	Разом	1455	776	1375	42027	1 007 950

5. ГУМАНІТАРНА СФЕРА

Загальний опис

У сучасних Черкасах функціонують заклади дошкільної, шкільної, та позашкільної освіти, причому як державні, так і приватної форми власності. Окрім того в місті присутня велика кількість вищих навчальних закладів різних рівнів. Система дошкільних закладів у місті представлена розгалуженою мережею ясел і дитячих садочків — 54 заклади. Заклади середньої освіти в Черкасах представлені як загальноосвітніми (21 загальноосвітня школа), так і спеціалізованими та закладами нового типу (загалом 14), до яких, зокрема, належать ліцеї (фізико-математичний та гуманітарно-правовий), гімназії (3), спеціалізовані школи (8), колегіум — Перша міська гімназія, Міська гімназія № 9 імені О. М. Луценка, Міська гімназія № 31, Черкаський фізико-математичний ліцей, Черкаський гуманітарно-правовий ліцей, Черкаський колегіум «Берегиня», спеціалізовані школи № 3, № 13, № 17, № 18, № 20, № 27, № 28 та № 33. Позашкільні освітні заклади Черкас представлені Центром дитячої та юнацької творчості, міською станцією юних техніків, Клубом юних моряків з власною флотилією, Центром туризму та спорту (ЦТКСУМ).

Вищу освіту в Черкасах надає розгалужена система ВНЗ, як державних, так і приватних. До вищих навчальних закладів відносяться:

- Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (ЧНУ) — надає освіту за 47 спеціальностями, зокрема: біологія, економіка, історія та юриспруденція, математика, психологія, інформаційні технології, філологія, фізика, хімія, фізична культура; здійснюється підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів;
- Черкаський державний технологічний університет (ЧДТУ) — надає освіту за спеціальностями: «фінанси», «облік і аудит», «економіка підприємств», «менеджмент організацій», «програмне забезпечення автоматизованих систем», «комп'ютерні системи», «радіотехніка», «прилади точної механіки», «технологія машинобудування», «металорізальні верстати та системи», «промислове та цивільне будівництво», «екологія», «хімічна технологія неорганічних речовин», «прикладна лінгвістика», «економічна кібернетика», «електротехнічні системи електроспрживання», «дизайн», «медичні прилади», «управління проектами»;
- Черкаське навчально-наукове відділення Львівського національного університету імені Івана Франка;
- Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова;
- Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України — вищий

навчальний заклад системи ДСНС України, який готує рятувальників та пожежників;

- Черкаська медична академія.

Серед закладів фахової передвищої освіти: Комунальний заклад фахової передвищої освіти "Черкаський музичний фаховий коледж ім. С.С. Гулака-Артемовського Черкаської обласної ради"; Фаховий коледж Приватного закладу вищої освіти "Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова", Черкаський кооперативний економіко-правовий фаховий коледж Полтавського університету економіки і торгівлі, Черкаський політехнічний фаховий коледж, Черкаський фаховий коледж харчових технологій та бізнесу.

Черкаси — значний культурно-освітній центр, тут працюють декілька театрів, обласна філармонія, 3 кінотеатри, численні музеї та заклади культури клубного типу. Черкаські мають змогу відпочивати у багатьох парках і скверах, відвідувати місцевий зоопарк.

Серед найбільших музеїв міста виділяються:

- Черкаський обласний краєзнавчий музей — головне зібрання матеріалів і предметів з природи та історії, етнографії, культури і сучасності Черкащини, один із найбільших краєзнавчих музеїв держави; - Музей «Кобзаря» Тараса Шевченка — єдиний у світі музей, присвячений одній книжці;

- Черкаський художній музей — великий музей, в якому регулярно проводяться різноманітні виставки різних рівнів;

- Черкаський літературно-меморіальний музей В. Симоненка;

- Черкаський музей українського рушника — створений на початку 1990-х у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького. В експозиції міститься понад 500 вишитих рушників кінця XIX — початку XX століть, у першу чергу, з Подніпров'я; ще стільки ж зберігається в запасниках цього унікального музею.

У Черкасах діють Черкаський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Т.Г. Шевченка та Черкаський академічний театр ляльок.

У місті працює Черкаська обласна філармонія — створена 11 червня 1955 року. У її складі працюють Черкаський державний заслужений український народний хор (створений у 1957 році), Черкаський малий симфонічний оркестр, Ансамбль народної музики "Росава" (створений 1983 року) та тріо «Вербена» (колектив створено 1983 року).

Відомими музичними колективами Черкас є:

- Камерний хор «Канон» — колектив створений 1991 року як ансамбль духовної музики. Від 1994 працює в складі творчого об'єднання художніх колективів Черкаської обласної ради. У репертуарі хору — доробок вітчизняних та зарубіжних композиторів від XVI століття і до наших днів, твори культової музики, авторські твори, хорові обробки інструментальних творів, а також класичні та авангардні обробки українських народних пісень;

- Капела бандуристів — колектив працює в складі об'єднання художніх колективів Черкаської обласної ради. Капела має у своєму складі колективи

так званих «малих форм» — чоловічий квартет, тріо бандуристок «Мальви» та «Черкащанки».

У місті функціонують 3 сучасних кінотеатри — кінопалаці Мультиплекс в ТРЦ «Любава» та в ТРЦ «Дніпро Плаза» та кінотеатр «Україна».

Значним культурним осередком у місті та архітектурною прикрасою Черкас є Палац культури «Дружба народів». В ПК працюють численні культурно-мистецькі і творчі колективи міста. У 2012 році ПК «Дружба народів» було реконструйовано. Відкриття оновленого палацу культури відбулося 8 вересня 2012 року і було приурочено до 50-річчя з дня закладки Черкаського «Азоту». І сам комплекс, і майдан перед ним, є традиційним місцем проведення різноманітних культурних заходів. Фактично «Дружба народів» є головною сценою (концертним майданчиком) міста й області, на якій виступають всі відомі виконавці України та ближнього зарубіжжя. Окрім того існує декілька палаців та будинків культури: Палац культури ім. Кулика в центрі міста та Палац молоді у південно-західному районі міста.

Упродовж багатьох років місто відоме проведенням численних фестивалів. У Черкасах неодноразово проходили музичні фестивалі — «Через терни до зірок», фестивалі джазової та рок музики «Черкаські джазові дні». Також вже традиційні фестивалі: «Сила Борщу», «Черкаська Масляна», «Іван та Марічка», «Черкаська Смакота», «Полуниця — насолода смаку», Ніч на Івана Купала, Трипільські зорі котрі проходять у Долині Троянд та парку Сосновий Бір.

З 2003 року в передмісті Черкас проводиться традиційний міжнародний байк-фестиваль «Тарасова Гора», який щорічно збирає в перші дні літа до кількох тисяч мотоциклістів з України, та інших країн Європи. Це найчисельніший з мотофестивалів, які проводилися в Україні за останні роки.

Черкаси — спортивне місто, відоме своїми талановитими спортсменами, олімпійськими чемпіонами та призерами престижних спортивних змагань, які представляють Україну на міжнародній арені. В 50—60 роках ХХ століття в місті вже успішно розвивався спорт — місцеві спортивні колективи здобували свої перемоги в міжнародних змаганнях. Так футбольна команда «Колгоспник» стала чемпіоном України серед аматорів, жіноча гандбольна освітянська команда «Буревісник» стала бронзовим призером Чемпіонату СРСР. На початку 1970-х років широкого розвитку в місті набув веслувальний спорт. На XVIII Літній Олімпіаді в Токіо (1964) Черкаси представили свого першого олімпійського чемпіона — Андрія Хімича. У 1980—90 роки особливого поширення серед мешканців міста набув волейбол. В результаті було створено чоловічу волейбольну команду «Азот», неодноразового призера волейбольної першості СРСР та переможця кубку з волейболу СРСР, підготовлено 7 майстрів спорту міжнародного класу.

В період 1990—2000 років, жіноча волейбольна команда «Хімволокно-Круг» виграла Кубок України та займала призові місця у суперлізі Чемпіонату України. Нині успішно виступає міська баскетбольна команда «Черкаські мавпи». У 2018 році Черкаські Мавпи вперше у своїй історії

вибороли перше місце у чемпіонаті України з баскетболу – стали переможцями у фінальній серії баскетбольної Суперліги Парі-Матч.

Спортивне життя міста проходить на аренах його спортивних закладів. Це насамперед стадіони «Центральний» та «Спартак», водно-спортивна станція, фізкультурно-оздоровчий комплекс, палаци спорту «Спартак», «Україна», спорткомплекс «Будівельник» (з боксерським рингом), басейни «Астра». Планується зведення льодового палацу.

Щороку в Черкасах проводяться понад 200 спортивних заходів, спартакіад, змагань, турнірів, в яких беруть участь до 10 тисяч дітей, молоді та дорослого населення міста й гостей. Серед них:

- змагання на Кубок України з аквабайку — 2008 року проводились при розважальному комплексі «Бочка». У змаганнях брали участь аквабайкери з Черкас, Одеси, Києва, Дніпра;
- змагання на Кубок Кременчуцького водосховища — 2008 року проводились при крейсерському яхт-клубу «Парус». У змаганнях брало участь 27 екіпажів із Світловодська, Кременчука, Черкас та Горішніх Плавнів;
- чемпіонат України з пляжного волейболу — 2008 року проводився на волейбольних майданчиках «Рибка»;
- всеукраїнський фестиваль сучасної хореографії «Весняний вітер» — проводиться навесні в місті з 1997 року, з 2003 року під патронатом міського голови на Кубок черкаського мера.
- чемпіонат України з карате за версією FSKA, який проводить Федерація Фунакоши Шотокан України — і п'ятий чемпіонат проводився в місті 2008 року.
- змагання на Кубок Девіса з тенісу — 2008 року змагання у Другій групі Євро-Африканської Зони проводились на кортах спортивного комплексу «Селена».

Останніми роками в місті з'являються прибічники нових видів спорту. Так, в 2006 році, в Черкасах була заснована обласна федерація бейсболу та софтболу. Хоча вона включає в себе тільки дитячі команди, але вони вже встигли заявити про себе в усій Україні, в 2009 році команді було присвоєно II юнацький розряд. За ініціативи президента федерації в червні 2010 року в місті проходив XI Чемпіонат України з бейсболу серед команд Дитячої Ліги. У 2007 році була створена і Черкаська обласна федерація хокею.

Також у Черкасах потужно розвивається дитячий баскетбол. На сьогодні клуб «Черкаські Мавпи» має шість дитячих команд, які виступають в чемпіонатах України. Це такі команди, як: «Черкаські Мавпи-01», «Черкаські Мавпи-00», «Черкаські Мавпи-99», «Черкаські Мавпи-98», «Черкаські Мавпи-97», та «Черкаські Мавпи-96». Уже зараз перед цими колективами ставлять вагомі завдання в чемпіонатах України та Європейській Юнацькій Лізі. Так, «Черкаські Мавпи-96» тричі поспіль ставали чемпіонами України, а в сезоні 2011—2012 зуміли посісти п'яте місце у Суперфіналі Євроліги.

Освіта

Таблиця 5.1

Навчальні заклади	
Кількість навчальних закладів вищої освіти	5
Чисельність студентів	14519
Кількість закладів фахової передвищої освіти	5
Чисельність студентів	1839
Кількість професійно-технічних навчальних закладів	4
Чисельність учнів	2150
Чисельність педагогічних працівників	474
Кількість денних загальноосвітніх навчальних закладів	41 (35 міської комунальної власності, 6 приватні школи)
Чисельність учнів в ЗНЗ всіх форм навчання та власності	29254
Чисельність педагогічних працівників	1971
Кількість постійних дошкільних закладів	53
Чисельність дітей	7941
Кількість педагогічних працівників	1038
Кількість комунальних закладів позашкільної освіти	5
Чисельність дітей у них	6316
Кількість педагогічних працівників	146

Таблиця 5.2

Провідні вищі навчальні заклади міста Черкаси

Назва вузу	Кількість студентів	Навчальна структура
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького	6151	<p>До складу університету входять 8 навчально-наукових інститутів та 2 факультети.</p> <p>Навчально-наукові інститути:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ННІ іноземних мов - ННІ історії і філософії - ННІ економіки і права - ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва - ННІ природничих та аграрних наук - ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я - ННІ української філології та соціальних комунікацій - ННІ фізики, математики та комп'ютерно-інформаційних систем <p>- Психологічний факультет</p>

		- Факультет обчислювальної техніки, інформаційних та управляючих систем
Черкаський державний технологічний університет	3615	Факультети: - Комп'ютеризованих технологій машинобудування та дизайну - Електронних технологій - Інформаційних технологій і систем - Будівельний - Харчових технологій та сфери обслуговування - Економіки та управління - Лінгвістичний - Навчально-науковий центр по роботі з іноземними студентами - Навчально-науковий центр післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки
Східноєвропейський університет економіки і менеджменту	1020	У структурі Східноєвропейського університету економіки і менеджменту функціонують такі кафедри: - Кафедра маркетингу, фінансів, банківської справи та страхування - Кафедра економіки, обліку і оподаткування - Кафедра менеджменту і адміністрування - Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму - Кафедра дизайну. - Кафедра теорії і практики перекладу та іноземних мов - Кафедра інформаційної, бібліотечної, архівної справи та соціально-гуманітарних дисциплін - Кафедра публічного права - Кафедра приватного права
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля	2281	- Факультет оперативно-рятувальних сил - Факультет пожежної безпеки - Факультет цивільного захисту
Черкаська медична академія	1452	Напрямки: - Медсестринство - Фармація. Промислова Фармація - Стоматологія - Технології медичної діагностики та лікування

Заклади культури

Таблиця 5.3

Позашкільні навчальні заклади та мистецькі школи м. Черкаси

№ п/п	Назва закладу	Кількість осіб, що відвідували заклад протягом року
1.	Позашкільний навчальний заклад «Багатопрофільний молодіжний центр» Черкаської міської ради.	1707

2.	Комунальний позашкільний навчальний заклад м.Черкаси «Міська станція юних техніків»	513
3.	Комунальний позашкільний навчальний заклад «Клуб юних моряків з флотилією»	121
4.	Позашкільний навчальний заклад «Центр дитячої та юнацької творчості м.Черкаси»	3691
5.	Позашкільний навчальний заклад м. Черкаси «Центр туризму, краєзнавства, екскурсій та спорту учнівської молоді».	331
6.	Черкаська дитяча музична школа № 1 ім. М.В. Лисенка	625
7.	Черкаська дитяча музична школа № 2	500
8.	Черкаська дитяча музична школа №3	317
9.	Черкаська дитяча художня школа ім. Данила Нарбута	470
10.	Черкаська дитяча школа мистецтв	825
11.	Черкаська дитяча школа мистецтв ім. Валентина Талаха	445

Таблиця 5.4

Міські заклади культури

№ п/п	Назва закладу	Кількість осіб, що відвідували заклад протягом року
1.	Черкаський міський зоологічний парк «Рошен»	150518
2.	Черкаський міський Будинок культури ім. І. Кулика	30000
3.	Черкаський міський археологічний музей Середньої Наддніпрянщини	4974
4.	Черкаський міський Палац молоді	2689
5.	Черкаська міська централізована бібліотечна система	314700

Найвизначніші пам'ятки

Таблиця 5.5

Кількість пам'яток	Один.
історії	22
археології	22
монументального мистецтва	23
архітектури	8

Фізкультура і спорт

Таблиця 5.6

Спортивні об'єкти:	Кількість, од.
Стадіони	2
Спортивні зали	72
Спортивні майданчики	142
Фізкультурно-оздоровчі центри	3
Стрільбища, тири	18
Плавальні басейни	4
Тренажерні зали	37
Інші спортивні споруди	50

Таблиця 5.7

Спортивні школи міста	К-сть дітей	К-сть працівників/тренерів	Види спорту
Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа	276	21/15	Морське багатоборство, настільний теніс, бадмінтон, кінний спорт
Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа № 1	660	39/28	Художня гімнастика, волейбол, баскетбол, хокей на траві, футзал
Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа № 2	244	28/24	Стрільба кульова, фехтування, велоспорт, стрільба з лука, триатлон, плавання
Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа «Вікторія»	660	44/34	Дзюдо, бокс, вільна боротьба, боротьба греко-римська, важка атлетика, пауерліфтинг
Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа «Вулкан»	606	26/18	Бокс, кікбоксінг, тхеквандо, військово-спортивні багатоборства
Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа «Спартак»	299	27/17	Спортивна гімнастика, естетична гімнастика
Дитячо-юнацька спортивна школа з веслування	302	29/15	Веслування на байдарках та каное, академічне веслування
дитячо-юнацька спортивна школа «Дніпро-80»	407	30/11	Футбол

Таблиця 5.8

№ з/п	Спортивні об'єкти	Середньомісячне число осіб, які використовують об'єкт	Примітка
1	Фізкультурно-оздоровчий комплекс ДЮСШ «Дніпро-80»	6882	-
2	КП «МСК «Дніпро»	5929	-
3	КП «Спорткомплекс «Будівельник»	7056	-

6. МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Між Черкасами та 14 містами в різних країнах світу підписані угоди про співпрацю та встановлення дружніх побратимських зв'язків. Триває обмін досвідом у багатьох сферах – це і культура, освіта, туризм, охорона здоров'я, економіка та в галузі енергозбереження.

Черкаси з 2012 року приєдналися до європейської ініціативи - Угоди мерів, взявши на себе добровільні зобов'язання підвищувати енергоефективність, нарощувати використання відновлювальних джерел енергії та скоротити власні викиди CO₂ щонайменше на 20%, сприяючи, таким чином, розвитку екологічно орієнтованої економіки та підвищенню якості життя. В рамках Угоди Мерів був розроблений «План дій зі сталого енергетичного розвитку міста Черкаси».

Місто постійно бере участь у престижному конкурсі європейських муніципалітетів. За розвиток та поширення ідей європейської єдності та співробітництва Черкаси отримали визнання від Парламентської Асамблеї Ради Європи: Диплом Ради Європи у 2013 році та Почесний Прапор Європи у 2016 р.

Таблиця 6.1

Міста побратими Черкас

	<p>м. Бидгощ, Польща Регулярно відбувається обмін творчими колективами, групами художників, черкаські підприємці брали участь у виставках-ярмарках Бидгоща. Міжнародним партнером Черкаського національного університету є Університет Казимира Великого з міста Бидгощ.</p>
	<p>м. Гірін, КНР 16 листопада 1995 року підписано угоду про поріднення міст Черкаси і Гірін, Китайська Народна Республіка.</p>
	<p>м. Мадаба, Йорданське Хашимітське Королівство 2011 року підписано угоду про співпрацю між Черкасами та Мадабою, що передбачає співпрацю міст у різних напрямках: від туристичної сфери до обміну досвідом в галузі енергетики, економіки, промисловості, охорони здоров'я, культури. У залі Черкаської обласної філармонії відбувся концерт за участю Національного ансамблю народних мистецтв Йорданії.</p>
	<p>м. Петах-Тіква, Держава Ізраїль Угода про співпрацю між містами підписана 16 квітня 2010 року 3 10 по 16 квітня 2011 року делегація міста Черкаси взяла участь у роботі Міжнародного молодіжного табору - 2011, який проходив в Петах-Тікві.</p>

	<p>м. Руставі, Республіка Грузія 2012 року підписано угоду про встановлення побратимських відносин та співпраці між двома містами. Досягнуто домовленості щодо подальшого розвитку співробітництва в економічній галузі, туризмі, у сфері культури.</p>
	<p>м. Сумгаїт, Азербайджан З метою розвитку дружби та співробітництва між народами Азербайджанської Республіки та України, зміцнення економічних зв'язків 3 вересня 2003 р. була підписана безстрокова угода про відновлення дружніх побратимських зв'язків між містами Сумгаїт та Черкаси.</p>
	<p>Район Ванчжоу, КНР 2003 року у Черкасах підписана угода про споріднення району Ванчжоу, Китайська Народна Республіка і Черкаси. Налагоджено партнерські стосунки між Першою міською гімназією Черкас та середньою школою № 2 району. Ванчжоу. У 2011 року було підписання Програми дружнього обміну на 2011-2015 роки та участь у VIII міжнародній виставці садівництва «Чунцін ЕХРО», де Черкаси презентували свій проект ландшафтного дизайну.</p>
	<p>м. Кушадаси, Туреччина У листопаді 2018 року відбувся офіційний візит делегації Черкас до турецького міста Кушадаси. Обговорювались питання підписання угоди про дружбу та співробітництво між містами та можливі напрямки співпраці. Також черкаська делегація, взяла участь у відзначенні 95-ої річниці заснування Турецької Республіки. Угоду про встановлення побратимських відносин між двома містами підписано 19 березня 2019 року. У травні 2019 року Черкаси відвідала делегація освітян з міста Кушадаси. Метою такого візиту стало налагодження дружніх, партнерських стосунків між містами, а також обмін педагогічним досвідом та культурною спадщиною.</p>
	<p>м. Фергана, Узбекистан Підписання угоди про співпрацю між Черкасами та Ферганою відбулося в межах відзначення Дня міста Черкаси, 14 вересня 2019 року. Угода передбачає розвиток співпраці у сфері розвитку економіки, розширення співпраці бізнесу, зокрема переробної галузі, легкої промисловості, аграрної та агрохімічної галузі, туризму, ЖКК, енергозбереження та розвитку альтернативних джерел енергії, охорони здоров'я, реалізації освітніх та культурних проектів та обмінів; реалізації спільних міжнародних проектів.</p>
	<p>м. Ечміадзин, Вірменія Угоду про встановлення побратимських відносин та співпрацю підписано 8 жовтня 2021 року під час візиту міського голови Черкас Анатолія Бондаренка до м. Ечміадзина. З боку Черкас документ підписав міський голова Анатолій Бондаренко, з іншої сторони – мер міста Ечміадзин Діана Гаспарян. Підписання угоди дасть поштовх для втілення спільних перспективних проектів у сфері розвитку економіки й туризму, розширення співпраці бізнесу (переробної, аграрної і хімічної галузей, легкої промисловості), обміну досвідом з благоустрою міських територій, у сфері охорони здоров'я та медичних послуг.</p>

	<p>м. Валмієра, Латвія</p> <p>Підписання угоди про співпрацю між містами Черкаси та Валмієра відбулося в межах відзначення Дня міста Валмієра. Угоду про встановлення співробітництва між містами підписали 22 липня 2022 року, за участю Надзвичайного і Повноважного Посла України в Латвії Олександра Міщенка, голова ради Валмієрського краю Яніс Байкс і заступниця міського голови Черкас Анастасія Чубіна.</p> <p>Угода передбачає прагнення обох міст зміцнити існуючі дружні відносини між Валмієрою та Черкасами з метою розвитку та зміцнення довгострокових економічних, науково-технічних, культурних зв'язків, встановлення порозуміння між мешканцями двох міст.</p>
	<p>м. Білефельд, Німеччина</p> <p>Під час візиту до німецького міста Білефельд 11 травня 2023 року міський голова Черкас Анатолій Бондаренко та бургомістр Піт Клаузен підписали угоду про встановлення солідарного партнерства та майбутньої співпраці. Документ передбачає зміцнення економічних, наукових і технічних, культурних зв'язків між громадами міст. За час візиту представники черкаської делегації відвідали комунальне підприємство Stadtwerke Bielefeld, ознайомилися з роботою електростанції на дровах, домовилися про координацію із лікарями міста Білефельд, та зустрілися із біженцями із України, які знайшли прихисток у Німеччині.</p>
	<p>Район Штайнфурт, Німеччина</p> <p>Місто Черкаси підписало угоду про встановлення солідарного партнерства із районом Штайнфурт (Німеччина). Цим закріпили дружні відносини, які склалися між Черкасами та Штайнфуртом.</p> <p>Угода була підписана 9 травня 2024 р. у рамках проведення Другого міжнародного саміту міст та регіонів у Києві, участь у якому взяли представники 18 країн, а також представники центральної та місцевих влад України.</p>
	<p>м. Малмсбері, Великобританія</p> <p>У Черкаській міській раді 23.08.2024р. відбулося онлайн-підписання Угоди про встановлення дружніх відносин та співпрацю з англійським містом Малмсбері. У ній взяли участь Черкаський міський голова Анатолій Бондаренко, заступники міського голови Анастасія Чубіна, Марина Гаркава та Віктор Беззубенко, секретар Черкаської міської ради Юрій Тренкін, директори департаментів економіки та розвитку Ірина Удод, освіти та гуманітарної політики Богдан Белов, працівники мерії. Разом з мером Філом Екстоном та іншими представниками тамтешньої місцевої влади вони обговорили перспективи співпраці.</p>

Пріоритетом роботи влади Черкас є стандарти і принципи, якими керуються Рада Європи і Європейський Союз. Підтвердженням цього є проекти, які вже були втілені містом. Зокрема, Черкаська міська рада є активним учасником і партнером міжнародних та Європейських організацій. Протягом останніх років у місті реалізовувались ряд проектів за участі міжнародних організацій

Таблиця 6.2

Назва проекту	Опис проекту, включає позначення донорів	Період	Загальний обсяг інвестицій
1.Проект з модернізації системи теплопостачання на КП Черкаситепло-комуненерго»	Європейський Банк Реконструкції і Розвитку. Опис дій в межах проекту: - встановлення котла на біопаливі потужністю 2,5 Мвт.; - технічне переоснащення трьох котелень з заміною котлів на сучасні жаротрубні котли, потужністю 12 Мвт. кожен; - встановлення попередньо ізольованих труб на 17,4 км тепломереж у двотрубному виконанні; - встановлення 109 ІТП у 103 житлових будинках; - встановлення трьох когенераційних машин 1,2 Мвт електричної потужності кожна.	2008-2014	11200000 євро
2.«Модернізація водопровідних та каналізаційних насосних станцій КП «Черкасиводо-канал»	Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Опис дій в межах проекту: - Модернізація двох головних каналізаційних та семи районних каналізаційних насосних станцій». - Модернізація трьох водопровідних насосних станцій.	2009-2014	10880050 дол. США
3.«Реконструкція мереж водовідведення, впровадження автоматизованої системи управління та будівництво очисних споруд промивних вод на Дніпровській водоочисній станції»	Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Опис дій в межах проекту: - Реконструкція головного каналізаційного колектора по вул.Чигиринській в м.Черкаси; - Реконструкція дільниці головного каналізаційного колектора по вул.Гоголя від вул.Різдвяної до вул.Добровольського в м.Черкаси; - Впровадження автоматичної системи управління технологічними процесами з використанням SCADA	з 2016 року і по цей час	12339772 дол. США
4.Проект оптимізації муніципальної стратегії модернізації енергетичних мереж міста Черкаси та організація децентралізованого франко-українського співробітництва в галузі енергетики. (За сприяння Посольства Франції в Україні).	Посольство Франції в Україні. В рамках підписаного 07.11.2015 між Посольством Франції в Україні та Черкаською міською радою меморандуму, в Черкасах був реалізований спільний проект в енергетичному секторі - «Зелене місто – Черкаси». Проект включав до свого складу: - Оцінку енергетичної ситуації в муніципалітеті та розробку плану сталого енергетичного розвитку (ПСЕР). - Аудит 6 секторів, що покриваються інструментарієм TRACE (муніципальні будівлі, муніципальний транспорт, вуличне освітлення, тепло та енергія, вода та стічні води, тверді побутові відходи). - Підтримка в перетворенні ПСЕР на конкретні проекти для сталого переходу. - Вибір флагманського проекту За результатом роботи над проектом «Зелене місто – Черкаси», був представлений комплексний звіт, який дав оцінку поточній ситуації в енергетиці та сталому розвитку міста, та рекомендації з оглядом технічної модернізації систем та менеджменту, для подальшої розробки плану дій міста. Також, для послідууючої реалізації, був відібраний Проект з комплексної оцінки сфери поводження з відходами у місті Черкаси.	2015-2016	65000 євро
5.Інвестиційний проект з термомодернізації освітніх бюджетних закладів міста (гімназія №9, ЗОШ №21, ЗОШ№26)	Північна Екологічна Фінансова Корпорація НЕФКО. У закладах освіти міста, в яких реалізується проект: - Утеплено фасадів – 2176 м2; - Замінено дерев'яних вікон на енергозберігаючі - 2634 м2;	2015-2018	9120000 грн.
6.Проект «Місцеві ініціативи задля стабільної України (Link)	Регіональний Центр для Центральної та Східної Європи (РЕЦ). Черкаси брали участь в реалізації проекту «Місцеві ініціативи задля стабільної України (Link)», основні умови якого передбачали проведення ряду тренінгів для представників міської ради та реалізацію пріоритетного муніципального енергоефективного проекту.	2016-2017	-

7.Проект з дослідження модернізації системи поводження з відходами у м. Черкаси	Фінансувався за рахунок гранту Французької Республіки. В результаті реалізації проекту компанією BETEN INGENIERIE представлено техніко економічне обґрунтування, бізнес-план та варіанти фінансування впровадження модернізованого міського комплексу з управління відходами.	2016 – 2017 рік	500000 євро
8.Партиципаторний бюджет - можливості для підвищення громадської активності і встановлення належного партнерства з органами влади	Міжнародна громадська організація «Фундація українсько-польської співпраці ПАУСІ». Черкаси одне з «пілотних» міст, що залучені до проекту Фундації ПАУСІ «Партиципаторний бюджет – можливості для підвищення громадської активності». Згідно ідеї партиципаторного бюджету мешканці міста приймають активну участь в облаштуванні територій на яких проживають. Проведення навчань, тренінгів, ознайомчих візитів	2015 рік	70000 грн.
9.Співпраця з містом - побратимом Бидгощ (Польща)	Мерія міста Бидгощ. Обмін досвідом та ознайомчі візити щодо вивчення досвіду стратегічного планування, функціонування міських комунальних підприємств, впровадження транспортної реформи, діяльності служб із утримання доріг, вирішення проблеми твердих побутових відходів. Проведення спільних заходів у сфері освіти та культури.	2010 рік і по цей час	-
10.Партиципативна демократія та обґрунтовані рішення на місцевому рівні в Україні	Черкаси стали одним з 10-ти учасників проекту, що реалізувався Асоціацією міст України спільно з Норвезькою асоціацією місцевих і регіональних влад за фінансування та підтримки МЗС Норвегії, націленого на підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування у сфері місцевих фінансів. В рамках даного проекту у м.Черкаси в 2018 році було створену робочу групу, яка працює над вирішенням таких завдань, як забезпечення відшкодування витрат за лікування мешканців інших територіальних громад, переведення окремих закладів на самоопіку, впровадження інноваційних технологій на вторинному рівні надання медичної допомоги, впровадження Концепції паркування транспортних засобів на території м.Черкаси.	2018 рік і по цей час	-
11.Енергоефективність у громадах II	В рамках Механізму Підтримки послуг з енергоефективності для громадських будівель проекту «Енергоефективність у громадах II», який реалізується компанією «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH» за дорученням Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ). заклади охорони здоров'я, підпорядковані Департаменту охорони здоров'я та медичних послуг Черкаської міської ради долучилися до конкурсу щодо проведення термографічного обстеження будівель лікарень, оголошеного у жовтні місяці 2019 року. Умови конкурсного відбору: - безкоштовне виконання термографічного обстеження обраних закладів; - обстеження буде виконано у період з листопада 2019 по лютий 2020 року; - закладам будуть передані звіти з термографічного обстеження із наданням рекомендацій. З метою участі у конкурсі 6 закладів охорони здоров'я міста Черкаси подали оформлені заявки. За результатами конкурсного відбору для реалізації заходів проекту відібрано приміщення КНП «Перша Черкаська міська лікарня» та КНП «Черкаська міська дитяча лікарня». Проведено протягом лютого 2020 року термографічне обстеження будівель КНП «Перша Черкаська міська лікарня» та КНП «Черкаська міська дитяча лікарня». Станом на 01.05.2020 року надано звіт з термографічного обстеження комплексу будівель КНП «Перша Черкаська міська лікарня».	2019 – 2020 роки	-

<p>12. Європейська енергетична відзнака (ЄЕВ)</p>	<p>З 2019 року і по 2022 роки, в рамках Програми Швейцарського бюро співробітництва в Україні при посольстві Швейцарії в Україні, Черкаси стали учасником проекту «Європейська енергетична відзнака» (ЄЕВ). Проект реалізовано за фінансової підтримки Державного секретаріату Швейцарії з економічних питань (БЕСО) та спрямований на розвиток стійкої енергетичної політики та міський розвиток шляхом раціонального використання енергоресурсів та збільшення частки відновлювальних джерел в енергетичному балансі міста. Місто пройшло аудит досвідченим міжнародним аудитором з ЄЕВ, розробило проект плану активних дій на найближчі 4 роки, а також отримало фінансову допомогу в межах 20000 швейцарських франків на впровадження заходу для покращення енергоефективності і/або використання поновлюваної енергії. Реалізовано відібраний для співфінансування проект «Еко-скверу «Квітковий». На земельній ділянці площею 603 м.кв, яка надана міською радою в постійне користування КП «Черкаські ринки» ЧМР», реалізовано проект створення «Еко-скверу «Квітковий». Метою проекту була ідея реалізувати екологічний демонстраційний проект і застосуванням новітніх, енергоефективних та екологічних стандартів, що впроваджуються в наше повсякденне життя. На території Еко-скверу проведено благоустрій: роботи з озеленення, створено систему поливу. Зокрема висаджено: понад 30 дерев (Туя західна «Smarad», Клен «Globosum», Катальпа) і велику кількість декоративних рослин та квітів (Лаванда, Барбарис, Спірея, Роза Alba A) а також газонну траву. Для економії енергоресурсів було прийнято рішення щодо влаштування 5 ліхтарів з сонячними панелями та 5 новітніх лавок з сонячними панелями і USB портами для підзарядки гаджетів. Орієнтовно за рік буде акумульовано сонячної енергії та перетворено її на електричну в кількості 3744 кВт*год. Освітлення скверу виконано за допомогою LED лампочок (з одинадцятьма різними концепціями). Загальне споживання енергії складає 586 Вт*год. На території Еко-Скверу організовується проведення різноманітних просвітницьких заходів, презентацій та інших івентів. На території скверу розміщені креативні зони для роздільного збирання сміття, велопарковки. В перспективі тут розміститься перший в Черкасах пункт прокату муніципальних велосипедів (bike sharing).</p>	<p>2019 - 2022 роки</p>	<p>20000 швейцарських франків</p>
---	--	-------------------------	-----------------------------------